T.C.
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

TRT ARABİ VE KÜRESEL MEDYADAKİ ROLÜ

UZMANLIK TEZİ

İBRAHİM EMRE ÖZDOĞAN

ANKARA
AĞUSTOS, 2024

RTÜK
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

T.C.
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

TRT ARABİ VE KÜRESEL MEDYADAKİ ROLÜ

UZMANLIK TEZİ

İBRAHİM EMRE ÖZDOĞAN

DANIŞMAN: ÜST KURUL UZMANI MUSTAFA ÖZGÜR YÜCEL

ANKARA
AĞUSTOS, 2024

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığına,

İbrahim Emre ÖZDOĞAN adlı Üst Kurul Uzman Yardımcısının hazırladığı "TRT Arabi Ve Küresel Medyadaki Rolü" başlıklı bu çalışma Tez Değerlendirme komisyonu üyelerince oy birliği / oy çokluğu ile **Uzmanlık Tezi** olarak kabul edilmiştir.

	Komisyon Üyeleri	İmza
Başkan	Ebubekir ŞAHİN Üst Kurul Başkanı	
Üye	Deniz GÜÇER Üst Kurul Üyesi	
Üye	Deniz GÜLER Üst Kurul Başkan Yardımcısı	
Üye	Murat ELLİALTI Daire Başkanı	
Üye	Mustafa Özgür YÜCEL Üst Kurul Uzmanı (Tez Danışmanı)	

ONAY

Bu tez Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uzmanlığı Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca …/…/2024 tarihinde kabul edilmiştir

Ebubekir ŞAHİN
Üst Kurul Başkanı

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tez çalışmasında;

Tez için sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına olarak sunduğumu,

Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,

Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,

Sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

…/…/2024

İbrahim Emre ÖZDOĞAN

TEŞEKKÜR

"TRT Arabi ve Küresel Medyadaki Rolü" isimli bu tezin hazırlanması sürecine ilişkin olarak; Üst Kurul Başkanı Sayın Ebubekir ŞAHİN ile İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanı Murat ELLİALTI'ya, çalışmalarım süresince beni destekleyen tez danışmanım Üst Kurul Uzmanı Sayın Mustafa Özgür YÜCEL ile Üst Kurul personellerinden değerli mesai arkadaşlarıma ve TRT Arabi Koordinatörü Sayın İbrahim KILIÇ'A teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca annem, babam ve kardeşim ile Cansu AKAYCAN'a teşekkür ederim.

ÖZET

TRT ARABİ VE KÜRESEL MEDYADAKİ ROLÜ

ÖZDOĞAN, İbrahim Emre
Uzmanlık Tezi
Tez Danışmanı: Üst Kurul Uzmanı Mustafa Özgür YÜCEL
Ağustos, 2024, 114

Küreselleşme olgusu ile teknolojide büyük bir devrime tanık olan 21. yüzyıl; haberleşme ve iletişim gibi unsurların yanı sıra medya, medyanın rolü, yapılanması, hedefleri, geleceği vb. pek çok konuda da kapsamlı ve köklü bir devinime sahne olmuştur. Bu devinim, -medyanın diplomasinin temel unsurlardan biri haline geldiği de düşünülürse- küresel düzeydeki medya alanında faaliyet yürüten kurum ve kuruluşların önem ve rollerini de etkilemiş; bu etki kamu ve kültür diplomasisi alanlarında kendini göstermiştir. Bu bağlamda, ilgili alanda faaliyeti olan her kuruluş; menşei olan ülke, sahip olduğu olanaklar ve yayın misyonu gibi konularda farklı hedef ve rollere bürünmüştür.

Türkiye'nin kamu yayıncısı olan TRT, Arapça dahil olmak üzere pek çok dilde geniş bir coğrafyada yayın faaliyeti yürütmektedir. Türkiye'nin kamu diplomasisi ve kültür diplomasisi çerçevesinde TRT Arabi; yayın ilkeleri, içerikleri ve etkisi ile başta politika olmak üzere Türkiye'nin duruşunu uluslararası medya alanına taşımaktadır. Kanal menşeinin Türkiye olması ve faaliyetlerinde edindiği misyon, yapılan yayınları önemli ve değerli kılmaktadır.

Bu çalışmada; kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi kavramları terminolojik boyutta aktarılmış, alt başlıklarla incelenmiş, ilgili türlerin Türkiye dış politikasındaki durumları değerlendirilmiş, TRT bünyesindeki yabancı dil yayınları ile Arapça yayın yapan küresel kuruluşlar tanıtılarak TRT Arabi hakkında verilen bilgiler anlamlı hale getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Arapça yayınlar, küresel medya, TRT Arabi

ABSTRACT

TRT ARABİ AND ITS ROLE İN GLOBAL MEDİA

ÖZDOĞAN, İbrahim Emre

Specialization Thesis

Thesis Advisor: Supreme Council Expert Mustafa Özgür YÜCEL

August, 2024, 114

The 21st century, which witnessed a great revolution in technology with the phenomenon of globalization; In addition to elements such as telecommunication and communication, the role, structure, goals, future of the media, etc. it has been the scene of a comprehensive and deep-rooted movement in many issues. This movement -considering that media has become one of the basic elements of diplomacy-also affected the importance and roles of institutions and organizations operating in the field of media at the global level, this effect has shown itself in the fields of public and cultural diplomacy. In this context, every organization with activities in the relevant field; It has taken on different goals and roles on issues such as the country of origin, the opportunities it has and its publication mission.

TRT, Turkey's public broadcaster, carries out broadcasting activities in a wide geography in many languages, including Arabic. Within the framework of Turkey's public diplomacy and cultural diplomacy, TRT Arabi carries Turkey's stance to the international media field, especially politics, with its broadcasting principles, contents and influence. The fact that the channel origin is Turkey and the mission it has acquired in its activities make the broadcasts important and valuable.

In this study; The concepts of public diplomacy and cultural diplomacy were conveyed in the terminological dimension, examined with sub-headings, the situation of the relevant species in Turkish foreign policy was evaluated, foreign language publications within TRT and global organizations broadcasting in Arabic were introduced and the information given about TRT Arabi was made meaningful.

Key Words: Arabic broadcast, global media, TRT Arabi

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZET v
ABSTRACT vi
TABLOLAR DİZİNİ xi
ŞEKİLLER DİZİNİ xii
KISALTMALAR/SİMGELER xiii
BÖLÜM 1 1
GİRİŞ 1
Problem 1
Amaç 1
Önem 2
Sınırlılıklar 2
Tanımlar 3
BÖLÜM 2 4
YÖNTEM 4
Verilerin Toplanması 4
Verilerin Çözümlenmesi 4
BÖLÜM 3 5
KAMU DİPLOMASİSİ VE ULUSLARARASI MEDYA 5
3.1. Kamu Diplomasisi 5
3.1.1. Kamu Diplomasisi Teknikleri 6
3.1.1.1. Dinleme 7
3.1.1.2. Savunuculuk 8
3.1.1.3. Uluslararası Yayıncılık 9
3.1.1.4. Mübadele/Değişim Diplomasisi 10

3.1.1.5. Kültürel Diplomasi 12
3.2. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç 13
3.2.1. Türkiye'de Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi 16
3.3. Medya'nın Kamu Diplomasisine Etkisi 18
3.3.1. Kamu Diplomasisinde Medya Araçları 19
3.3.2. Türk Kamu Diplomasisinde Medya Aktörleri 20
3.3.2.1. Radyo 23
3.3.2.2. Televizyon 25
3.3.2.3. Gazete 27
3.3.2.4. Sinema 28
3.3.2.5. Yeni Medya-Sosyal Medya 31
3.4. Uluslararası Medya: Tanım, Kapsam ve Önem 33
BÖLÜM 4 35
TÜRKİYE'NİN KÜLTÜREL DİPLOMASİSİ 35
4.1. Kültürel Diplomasi 35
4.1.1. Kültürel Diplomasinin Gelişimi 36
4.1.2. Kültürel Diplomasinin Uygulamaları ve Araçları 37
4.1.3. Kültürel Diplomasi ve Yumuşak Güç 38
4.2. Türkiye'de Kültürel Diplomaside Etkili Kurumlar 41
4.3. Türkiye'nin Kültürel Diplomasisinde İletişim ve Medya 45
BÖLÜM 5 53
KÜLTÜREL DİPLOMASİDE TRT ARABİ ÖRNEĞİ 53
5.1. TRT 53
5.1.1. TRT Tarihi 54
5.1.2. TRT'nin Yayın Esasları 56
5.1.3. TRT'nin Uluslararası Televizyon Yayıncılığı 58
5.1.3.1. TRT Kurdî 59

5.1.3.2. TRT Türk 60
5.1.3.3. TRT Belgesel 60
5.1.3.4. TRT Avaz 62
5.1.3.5. TRT World 62
5.1.3.6. TRT İspanyolca 63
5.2. Arapça Dilinde Yayın Yapan Başlıca Kuruluşlar 63
5.2.1. BBC (بي بي سي) 64
5.2.2. CNN (سي إن إن) 66
5.2.3. FRANCE 24 (فرانس ٢٤) 66
5.2.4. EL-HURRA (قناة الحرة) 67
5.2.5. RT ARABİC (آر تي العربية) 68
5.2.6. EL-CEZÎRA (الجزيرة) 68
5.2.7. Sky News Arabic (سكاي نيوز عربية) 69
5.3. TRT ARABİ (تي آر تي العربية) 70
5.3.1. TRT Arabi'nin Kuruluş Süreci ve Geçirdiği Evreler 71
5.3.2. Yayın İçerikleri 71
5.3.2.1. el-Âlemu'l-yevm 73
5.3.2.2. Mûzâyîk 73
5.3.2.3. Min Hakkî 73
5.3.2.4. Ale'l-mevid 74
5.3.2.5. el-Kıssa ve Mâ Fîhâ 74
5.3.2.6. Tefâul 74
5.3.2.7. Yeni Sabâh 75
5.3.2.8. Sınaatu'd-difâ 75
5.3.2.9. Ardu'l-hadârât 75
5.3.2.10. Mahyâ Ramadân 76
5.3.2.11. Fi'l-iktisâd 76

5.3.2.12. Fi’r-riyâda 76
5.3.2.13. Min Ankara 76
5.4. TRT Arabi’nin Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Bağlamındaki Etkisi 76
5.4.1. Filistin-İsrail Savaşı ve TRT Arabi 77
5.4.2. Sosyal Medyada TRT Arabi (YouTube ve Twitter) 92
5.4.2.1. YouTube 93
5.4.2.2. Twitter 95
5.4.3. TRT Arabi Hakkında Muhtelif Veri ve Değerlendirmeler 95
BÖLÜM 6 98
SONUÇLAR VE ÖNERİLER 98
Sonuçlar 98
Öneriler 101
KAYNAKLAR 104
ÖZGEÇMİŞ 114

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo **Sayfa**

Tablo 1. Kamu Diplomasisi Temel Taksonomisi 6

Tablo 2. Kamu Diplomasisinde Bilginin Zamanı/ Bilgi Akışı/ Altyapı Taksonomisi 7

Tablo 3. TRT Dış Yayınlar Dairesi Başkanlığı Yayın Dilleri 47

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 1. Toplum ve sinema ilişkisinin ögeleri 30

Şekil 2. Yeni Medyanın Temel Özellikleri.....32

Şekil 3. Kültür, diplomasi ve etki kavramları bağlamında yumuşak güç 40

Şekil 4. Hamas'ın İsrail'e roket atışları.....85

Şekil 5. TRT Arabi'nin Gazze'den İlk Canlı Yayını 85

Şekil 6. 2012 yılında İsrail'in Gazze'ye saldırı bilançosu.....86

Şekil 7. 2023 yılında İsrail'in Gazze'ye saldırı bilançosu 87

Şekil 8. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamaları ile alt bantta yazılı cümle.....87

Şekil 9. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamaları ile alt bantta yazılı cümle.....88

Şekil 10 Refah ve Han Yunus Şehirlerinden Yapılan Canlı Yayınlar 89

Şekil 11. Han Yunus Şehrinin Saldırı Sonrası Yıkımı.....89

Şekil 12. Filistin Çocukları Programı 90

Şekil 13. Muhammed Salih Sıdkıyan'ın Konuk Edildiği Haber Bülteni.....90

Şekil 14. Vaşington'dan Canlı Yayın 92

KISALTMALAR/SİMGELER

Kısaltma	Açıklama
AA	Anadolu Ajansı
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABU	Asia-Pacific Broadcasting Union
BBC	British Broadcasting Corporation
BM	British Broadcasting Corporation
BYEGM	Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
CMCA	Mediterranean Center for Audiovisual Communication
CNN	Cable News Network
D-8	D-8 Organization for Economic Cooperation
EBU	European Broadcasting Union
HD	High Definition
IMI	International Media Investments
MEP	Muhabir Eğitim Programı
NATO	North Atlantic Treaty Organization
ORMED	Ortadoğu Medya Temsilcileri Eğitim Programı
PBI	Public Broadcasters International
PTT	Posta ve Telgraf Teşkilatı
RT	Russian Today
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SD	Standard Definition
SEDEP	Soydaş Edebiyatı Destek Programı

STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TAL	Televisión América Latina
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TÜRKSOY	Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı
UMED	Uluslararası Medya Enformasyon Derneği
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
OIRT	Organisation Internationale de Radiodiffusion et de Télévision
YEE	Yunus Emre Enstitüsü
YTB	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

BÖLÜM 1

GİRİŞ

İşbu tezin giriş bölümü; problem, amaç, önem, sınırlılıklar ve tanımlar başlıkları altında incelenecektir.

Problem

Görsel iletişim araçları başta olmak üzere medya organlarının çağımızdaki adeta takip edilemez gelişimi, küreselleşen dünyanın dayattığı dinamiklerle başta kültürel ve politik olmak üzere ülkelerin kendini ispat ve tanıtımında da yenilik ihtiyacı doğurmuştur. Bu yenilik kendini, coğrafi sınır tanımaksızın gelişim gösteren küresel medya organlarıyla göstermiştir. Ülkelerin misyon ve vizyonuna uygun olarak yayın faaliyeti yürüten kurum ve kuruluşlar, yaptığı yayınlarla devlet ve toplumlara yön vermeye başlayacak derecede etkin bir rol oynamaya başladığından, yayınları kadar yayın ağları, kapsamları, etkileri, rolleri, ideolojileri, teknolojileri, yayın içerikleri, halk nezdindeki itibarları vb. konular da araştırma konusu yapılmalıdır.

Arapça dilinde yayın yapan Türkiye Cumhuriyeti menşeli TRT Arabi de 2010 yılında bu arenadaki yerini almış olmasına rağmen hakkında derli toplu bilgi veren ve içinde bulunduğu sektördeki konumunu tespit etmek üzere multidisipliner bir inceleme niteliği taşıyan çalışma bulunmamaktadır. İşte bu sorunsal, Türkiye Cumhuriyeti'nin yabancı dillerdeki yayınlarında biri olan Arapça dilli TRT Arabi hakkında ilgili nitelikte bir çalışma yapmayı gerektirmektedir.

Amaç

İşbu tezin amacı; küreselleşen medya kavramının Türkiye Cumhuriyeti'ndeki yansımalarından biri olan TRT Arabi hakkında örneklerle desteklenmiş bir değerlendirme kapısı açmaktır. Bu genel amaca ulaşma güdüsüyle gerçekleştirilmesi hedeflenen amaçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Kamu diplomasisi kavramını medya ekseninde incelemek;
- Kültürel diplomasi kavramını medya ekseninde incelemek;

- Türkiye Cumhuriyeti'ni "diplomasi ve medya" açısından değerlendirmek ve tanıtmak;
- Arapça dilinde yayın yapan küresel nitelikteki kanallar hakkında genel bir görüş sağlamak;
- TRT Arabi'yi tanıtmak ve içinde bulunduğu alan hakkında yeterli ve toplu bilgiler vererek bu tanıtımı zihinlerde anlamlı kılmak;
- TRT Arabi'ye paydaş yayın kuruluşlarından söz ederek potansiyel bir karşılaştırma zemini oluşturmak;
- Örneklem yoluyla TRT Arabi'nin yöntem, kapsam, amaç vb. konulardaki misyonunu ortaya koymak.

Önem

İşbu tezin; Türkiye Cumhuriyeti'nin yabancı dilli yayın kanallarından TRT Arabi hakkında yapılan bir çalışma bulunmaması açısından, ilgili alanda çalışma yapacak kişilere bir temel olmakla değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda tez, akademik temel oluşturma anlamında önemi haizdir.

Kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi kavramlarından yola çıkılarak oluşturulmaya çalışılan çatı ile alt başlıklarda detaylandırılan şema, TRT Arabi başatlığında küresel düzeydeki Arapça dilli kanalları anlamlı kılmak açısından tezin bir başka önemli yönünü oluşturmaktadır. Ayrıca TRT Arabi'nin son yıllardaki yayın içeriği ve belli başlı konulardaki tutumu ile halk nezdindeki itibarı, bu çalışmayı önemli kılan unsurlardandır.

Sınırlılıklar

Bu çalışmanın temel sınırlılıklarından biri; kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi alanlarında çok çeşitli ve geniş kapsamlı olan bilgilerin derinlemesine analizler içermemesidir. Ayrıca, çalışma sadece belirli medya organları ve diplomasi pratikleri üzerine yoğunlaşmıştır, bu da sonuçların genelleştirilmesini sınırlayabilir. Ayrıca dil barajı ve çeviri nüansları da bazı inceliklerin kaybolmasına yol açabilir. Öte yandan çalışmaya kaynaklık eden birtakım faaliyet raporlarının 2022 yılına ait olması, güncellik konusunda bir sınır niteliği taşımaktadır.

Tanımlar

Bu tez çalışmasında, -başlığında da yer alan- "küresel medya" ifadesi tanımlanmalıdır. Küresel medya; -bu çalışmaya özgü olarak- dünya çapında iletişim araçlarının kullanımıyla bilgi ve içeriklerin küresel ölçekte aktarılması ve paylaşılması süreci şeklinde anlamlandırılmaktadır. Bu medya türü, teknolojik ilerlemeler ve dijital iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla büyük ölçüde etkilenmiştir. Küresel medya, farklı kültürlerden ve coğrafyalardan insanlara yönelik içerik üreten ve dağıtan bir platform bütünüdür. İnternet, uluslararası yayın şirketleri, uluslararası medya kuruluşları ve diğer iletişim araçları, küresel medyanın temel yapı taşlarıdır.

Kültürel diplomasi; mütekabil anlayışı özendirmek amacıyla halklar arasında fikir, bilgi, sanat ve diğer kültür unsurlarının tanıtım ve değişim başta olmak üzere pek çok enstrüman kullanılarak ulusal menfaatler doğrultusunda küresel ölçekte değerlendirilmesi; kamu diplomasisi ise bir ulusun fikirlerini, amaçlarını, ideallerini, aktüel siyasetlerini, kurumlarını ve kültürünü diğer ülke toplumlarına tanıtma amacıyla uyguladıkları bir diplomasi türü olarak tanımlanabilir.

Bu bağlamda; fikir üretimi ve bilgi dağıtımının küresel ölçekte düzenlenerek ortak bir kamuoyu oluşturulmasına yönelik çabalar bütünü olarak görülebilecek küresel medya, bir taraftan dünya toplumlarına özgü bir kültür hafızası oluşturma yönüyle kültürel diplomasiyi, diğer taraftan güvenilir kaynaklardan kanaat oluşturma eğiliminde olan kitlelere yön vererek kamu diplomasisini besleyen bir unsur olarak kabul edilmektedir.

BÖLÜM 2

YÖNTEM

Bu tez çalışmasında, en uygun ve ekonomik model olarak nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bu yöntem kullanılarak gözden geçirilen verilerden konuya uygun, gerekli ve yeterli bilgiler edinilmiş ve yapılan değerlendirmelerle konu bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Kaynaklar üzerinde yapılan araştırma ve inceleme sürecinin ardından tezin akışı ve başlık düzeni şekillendirilmiştir. Ayrıca konunun gerektirdiği nispette karşılaştırma yorumlarına da yer verilmiştir. Bu bölümde verilerin toplanması ile verilerin çözümlenmesi başlıklarına da yer verilecektir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması süreci, çeşitli medya kaynaklarından ve akademik literatürden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. TRT Arabi ve benzeri uluslararası yayın yapan medya kuruluşlarının kamuoyu üzerindeki etkilerini değerlendirmek için çoğunluğu nitel olan veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Nicel veriler ise sosyal medya analizleri, izlenme oranları ve platform sayıları şeklinde elde edilirken; nitel veriler, program içeriklerinin analizi ve uzman görüşleri aracılığıyla toplanmıştır. Ayrıca, belirli dönemlere ait basın bültenleri ve haber metinleri de incelenmiştir.

Verilerin Çözümlenmesi

Toplanan veriler, içerik analiz tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Akademik literatür taraması sonucu elde edilen veriler, konu bütünlüğü içerisinde kamu diplomasisi ile kültürel diplomasi eksenin de aktarılırken içerik analizi, TRT Arabi'nin yayın politikalarını ve program içeriklerini anlamak için kullanılmıştır. Yapılan analizler, kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi bağlamında medyanın etkinliğini ölçmek adına kritik öneme sahiptir.

BÖLÜM 3

KAMU DİPLOMASİSİ VE ULUSLARARASI MEDYA

3.1. Kamu Diplomasisi

Sharp (2005), kamu diplomasisini, bir ülkenin temsilcilerinin, uluslararası arenada temsil ettikleri topluluğun çıkar alanlarını genişletmek ve değerlerini yaygınlaştırmak amacıyla diğer ülkelerdeki bireylerle doğrudan ilişkiler kurduğu bir süreç olarak ifade etmektedir (s. 106). Yılmaz ve Kılıçoğlu (2017) kamu diplomasisini, bir ülkenin uluslararası ilişkilerinde etkinlik gösteren bir araç olarak tanımlar ve kamu diplomasini diğer ülkelerin halklarını etkilemeyi amaçlayan iletişim yöntemlerini ve stratejilerini içeren uluslararası ilişkilerde uzun süredir var olan ve yeni olmayan bir kavram olarak açıklar. Bu kapsamda kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerde giderek artan bir öneme sahiptir ve küreselleşme çağında devletlerin dış politika stratejilerinin temel bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede, kamu diplomasisinin etkin bir şekilde kullanılması, uluslararası alanda bir ülkenin itibarını güçlendirmesi ve çıkarlarını koruması açısından kritik bir rol oynamaktadır.

Kültürel etkileşimler, eğitim programları, sanatsal etkinlikler ve diğer çeşitli iletişim araçları kullanılarak kurulan ilişkiler, ülkeler arasında anlayışı artırarak daha güçlü ve olumlu bir uluslararası ilişki ağı oluşturmayı amaçlar. Bu süreç, toplumlar arasında diyalog ve iş birliği olanaklarını artırarak, uluslararası ilişkilerde yumuşak güç unsurlarını güçlendirmeyi hedefler.

Algı yönetimi, imaj geliştirme, propaganda ve günümüzde kamu diplomasisi olarak adlandırdığımız etkinlikler, neredeyse diplomatik faaliyetler kadar eski bir geçmişe sahiptir. Antik çağlardan itibaren, itibarlarını korumak isteyen prensler ve onların temsilcileri, yabancı topraklardaki halkın potansiyelini ve risklerini tamamen göz ardı etmemişlerdir (Melissen, 2005, s. 3).

Bugünkü anlamıyla kamu diplomasisi kavramı ilk defa, The Fletcher School of Lawand Diplomacy Dekanı Edmund A. Gullion tarafından 1965 yılında kullanılmıştır. Gullion'un görüşüyle kamu diplomasisi; kamuoyunun tutumlarının dış politikaların oluşturulması ve yürütülmesi üzerindeki etkisiyle ilgilenir. Uluslararası ilişkilerin geleneksel diplomasinin ötesindeki boyutlarını; hükümetlerin diğer ülkelerdeki kamuoyunu yönlendirmesini; özel grupların ve çıkar gruplarının başka ülkelerle etkileşimini; dış

ilişkilerin raporlanması ve bunun politika üzerindeki etkisini; diplomatlar, yabancı muhabirler ve iletişim uzmanları arasındaki kültürlerarası iletişim süreçlerini kapsamaktadır (Cull, 2006).

Kamu diplomasisi, bir ülkenin uluslararası alandaki etkileşimini ve algısını güçlendirmek amacıyla kullanılan stratejik bir yaklaşımdır. Bu bağlamda, kamu diplomasisi teknikleri, çeşitli iletişim ve etkileşim araçlarını içerir.

3.1.1. Kamu Diplomasisi Teknikleri

Toplumu oluşturan tüm bileşenler, kamu diplomasisi etkinliklerinin hedefini oluşturmaktadır. Kamuoyunu oluşturan kişi ve kurumlar, doğrudan veya dolaylı olarak toplumu etkileyen kararlar alıp eylemler gerçekleştirerek kamu diplomasisinin öncelikli hedeflerini oluşturur (Bozkurt, 2013, aktaran Karahan, 2022).

Kamu diplomasisi genellikle dört aşamada uygulanır. İlk aşamada hedeflenen kitlelerde farkındalık oluşturmak amaçlanır. Bu aşamada, çeşitli kaynaklar aracılığıyla kamuoyuna güvenilir bilgi akışı sağlanmalıdır. Bu bilgiler, önceden belirlenmiş bir strateji çerçevesinde iletilir ve istenilen şekilde algılanmaları sağlanmaya çalışılır. İkinci aşama, uyandırma aşamasıdır. Bu aşamada, hedef kitleler politikalar hakkında daha fazla bilgi edinmek için çaba gösterirler. Kapsamlı bilgilerin hedef kitleyle paylaşılması ve kabul edilmesinden sonra, üçüncü aşamaya, yani savunuculuğa geçilir. Üçüncü aşamada, hedef kitlelerden kazanılan destekçiler, belirlenen politikanın daha geniş kitlelere yayılmasına yardımcı olur ve bu şekilde dördüncü ve son aşamaya geçilir (Çiçek, 2022).

Kamu diplomasisi tekniklerini daha sistemli bir şekilde incelemek için genellikle beş kategoriye ayırmak mümkündür: dinleme, savunma, kültürel diplomasi, mübadele/değişim diplomasisi ve lobicilik/uluslararası yayıncılık (Cull, 2009, s. 10).

Tablo 1

Kamu Diplomasisi Temel Taksonomisi

Kamu Diplomasisi Türü	Örnek Faaliyetler	Belirgin Olduğu Devlet
Dinleme	Hedefe yönelik anket yapma	İsviçre
Savunma	Büyükelçilik basın ilişkileri	Amerika
Kültürel diplomasi	Devlet destekli uluslararası sanat turu	Fransa

(Devam ediyor)

Tablo 1 (Devam)

Kamu Diplomasisi Türü	Örnek Faaliyetler	Belirgin Olduğu Devlet
Mübadele değişimi	İki yönlü akademik değişim	Japonya
Uluslararası yayıncılık	Yabancı dilde kısa dalga radyo yayını	İsviçre

Cull, 2009, s. 24

Tablo 2

Kamu Diplomasisinde Bilginin Zamanı/ Bilgi Akışı/ Altyapı Taksonomisi

Kamu Diplomasisi Türü	Zaman Aralığı	Bilgi Akışı	Tipik Altyapı
Dinleme	Kısa ve uzun vadeli	Analistlere ve politika sürecine yönelik	İzleme teknolojisi ve dil eğitimi almış personel
Savunma	Kısa dönem	Dışa yönelik	Elçilik basın ofisi, Dışişleri Bakanlığı strateji ofisi.
Kültürel diplomasi	Uzun dönem	Dışa yönelik	Kültür Merkezi ve/veya kütüphane.
Mübadele değişimi	Çok uzun dönem	İçe ve dışa yönelik	Değişim yöneticisi, Eğitim ofisi.
Uluslararası yayıncılık	Orta dönem	Dışa yönelik ama bir haber bürokrasisinden	Haber büroları, prodüksiyon stüdyoları, yazı işleri ofisleri ve verici tesisleri

Cull, 2009, s. 25

3.1.1.1. Dinleme

Dinleme, kamu diplomasisinin önemli bir unsuru olarak, hedef ülkelerin ve toplumların ihtiyaçlarını, endişelerini ve beklentilerini anlamak için sistemli ve özenli bir bilgi toplama sürecini içerir. Bu süreç, kaynakların çeşitlendirilmesi ve güvenilir bilgi akışının sağlanmasıyla desteklenir.

Kamu diplomasisi teknikleri belirli bir sırayla sunulmayacak olsa da dinleme ögesinin ilk sırada yer alması bilinçli bir tercihle seçilmiştir. Dinleme, aktif bir kamu diplomasisinin en önemli unsurlarından biridir. Başkalarının sizin ideallerinizi kendi

idealleri olarak benimsemesini istiyorsanız, öncelikle hedef kitle hakkında bilgi toplamalısınız. Bilgi toplamanın en önemli yolu ise o toplumu dinlemektir (Çiçek, 2022).

Bu hedef doğrultusunda Güner (2022) kamu diplomasisinin anlatma ile dinleme dinamikleri üzerine diyalog kurmayı amaçladığını belirtir. Dinleme, bir aktörün uluslararası çevreyi yönetme çabasıdır ve bu aktör dinlemeyi, yurt dışındaki halklar ve onların görüşleri hakkında veri toplayarak ve bu verileri derleyerek politikasına yön vermek veya daha geniş halk diplomasisi yaklaşımını buna göre belirlemek amacıyla kullanır (Cull, 2009, s. 18).

Kitleleri etkilemede dinlemenin önemli olduğunu belirten Le Bon kitlelerin besledikleri duyguları anlamanın, onların duygularına katılır görünmenin öneminden bahsedip sonrasında ise ilkel çağrışımlı birtakım telkinlerle bu duyguları değiştirmeye çalışmanın, gerektiğinde geri dönmeyi bilmenin ve uyandırılan duyguları her daim hissetmenin gerekliliğini belirtir (Le Bon, 1997).

Dinleme, geleneksel olarak kamu diplomasisinin her kurucu uygulamasının bir unsuru olmuştur. Çünkü kültürel diplomasi, savunuculuk ve yayın ajansları gibi diğer her teknik, kendi izleyici ve kamuoyu araştırmalarında dinleme unsuruna ihtiyaç duymaktadır. Yabancı kamuoyuna ilişkin bilgiler de geleneksel diplomasi ve istihbarat çalışmalarının olağan işlevinin bir parçası olarak toplanmıştır. En temel haliyle, uluslararası bir aktörün yabancı bir izleyici kitlesini bulup onlarla konuşmaktan ziyade dinleyerek etkileşime geçtiği, çokça vaat edilen ancak nadiren gerçekleştirilen bir olguyu kapsamaktadır. Kamu diplomasisinin uluslararası görüşlerdeki değişimlere yanıt verdiğini görmek yaygındır ancak en üst düzey politikaları şekillendiren dinleme veya yapılandırılmış görüş izleme vakalarını bulmak daha zordur (Cull, 2009, s. 18).

Dinleme pratiği, çeşitli kaynaklardan gelen bilgilerin titizlikle değerlendirilmesini gerektirir ve bu, analitik yeteneklerin ve kültürel duyarlılığın önemli olduğu bir süreçtir. Dinleme faaliyetleri, hedef ülkelerdeki sosyal, politik, ekonomik ve kültürel dinamiklerin derinlemesine anlaşılmasını ve etkili iletişim stratejilerinin geliştirilmesini sağlar. Bu bağlamda, kamu diplomasisi açısından dinleme, etkin ve uygun yanıtların formüle edilmesini ve hedeflenen mesajların daha etkili bir şekilde iletilmesini sağlayarak uluslararası ilişkilerdeki başarıyı artıran bir araç olarak değerlendirilir.

3.1.1.2. Savunuculuk

Kamu diplomasisinde önemli olan bir diğer teknik de savunmadır (Çiçek, 2022). Kamu diplomasisinde savunuculuk, bir aktörün belirli bir politikayı, fikri veya aktörün genel

çıkarlarını yabancı bir kamuoyunun zihninde aktif bir şekilde tanıtmak için uluslararası bir iletişim faaliyeti üstlenerek uluslararası ortamı yönetme girişimi olarak tanımlanabilir (Cull, 2009, s. 18). Bu süreç, genellikle uluslararası platformlarda gerçekleşir ve hedeflenen politikaların veya çıkarların korunması veya ilerletilmesi için çaba sarf edilir.

Çoğunlukla medya ve enformasyon ofisleri, büyükelçilikler ve konsolosluklar aracılığıyla yürütülse de farklı aktörler de savunma aşamasında önemli roller üstlenebilir (Çiçek, 2022). Savunuculuk unsurları, kamu diplomasisinin tüm alanlarında bulunur. Ancak kısa vadeli faydası, tarihsel olarak kamu diplomasisinin bu boyutuna yönelik bir ön yargıya ve kamu diplomasisi yapısının merkezine onu ve onunla en yakından bağlantılı olan bürokrasi unsurlarını yerleştirme eğilimine yol açmıştır. Kamu diplomasisinin diğer alanlarının kendine has özellikleri, "politikanın lekesinden" kurtulmak için zorlanan tüm kamu diplomasisi bürokrasilerinde neredeyse evrensel bir merkezkaç kuvvetine yol açmıştır (Cull, 2009, s. 18)

Savunuculuk faaliyetleri genellikle uzun vadeli bir perspektiften yürütülür ve politika yapıcılar, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlarla iş birliği içinde gerçekleştirilir. Bu süreç, uluslararası ilişkilerde etkili bir şekilde temsil edilmenin ve ülkenin veya kurumun çıkarlarının korunmasının önemli bir yoludur.

Örneğin, bir ülke kendi çıkarlarına karşı başka bir ülkeyi hedef alabilir. Buradaki hedef ülke küresel ya da bölgesel güçler ve komşu ülkeler olabilir. Yani diğer ülkelerin kendileri üzerindeki tasarruflarından büyük ölçüde etkilenecek olan ülkeler, öncelikle kendileri üzerinde etkisi olabilecek ülkelere karşı kamu diplomasisi uygulayabilirler. Böylece bu etkiyi kontrol etmeye çalışırlar. Bu da savunma perspektifli bir kamu diplomasisi faaliyeti olur (Doğan, 2012, s. 18).

3.1.1.3. Uluslararası Yayıncılık

Uluslararası yayıncılık, kamu diplomasisinin bir parçası olarak, bir ülkenin veya kurumun uluslararası alanda görünürlüğünü artırmak, itibarını güçlendirmek ve mesajlarını yaymak için medya ve iletişim araçlarını kullanma sürecidir. Bu süreç, çeşitli medya platformlarında (televizyon, radyo, internet, gazeteler, dergiler, sosyal medya vb.) yayınlanan içeriklerin üretimini, dağıtımını ve tanıtımını içerir.

Cull (2009) uluslararası yayıncılığı, bir aktörün yabancı halklarla iletişim kurmak için radyo, televizyon ve internet teknolojilerini kullanarak uluslararası ortamı yönetme girişimi olarak tanımlar (s. 21). Bağış (2013) uluslararası yayıncılığın, kamu

diplomasisinden ayrı bir süreç olmadığını ve çoğunlukla profesyonel bir yaklaşımla uygulandığını ifade eder.

Uluslararası yayıncılığın temel amacı, bir ülkenin veya kurumun sesini uluslararası toplumda duyurarak etkili iletişim kurmak ve anlayışı artırmaktır. Bu süreç, söz konusu ülkenin veya kurumun kültürel zenginliğini, politika hedeflerini, ekonomik başarılarını ve diğer önemli mesajlarını uluslararası kamuoyuna aktarmayı hedefler.

Tarihsel olarak, uluslararası iletişimde haberler, -özellikle objektif bir bakış açısı sunduğunda- en etkili haberleşme araçlarından biri olmuştur. Bu durum, tüm uluslararası yayıncılık pratiğini yerel yayın gazeteciliğinin etik kültürüyle uyumlu hale getirmiş ve uluslararası yayıncılığı bu kültürü yaymak için bir mekanizmaya dönüştürmüştür (Cull, 2009, s. 21).

Uluslararası yayıncılık, kamu diplomasisinin önemli bir unsuru olarak öne çıkar. Bu teknik, bir ülkenin kültürel, ekonomik ve politik yaşamını uluslararası arenada tanıtarak, geniş bir izleyici kitlesine etkili bir şekilde ulaşmayı amaçlar. Uluslararası haber kanalları, internet siteleri ve diğer medya platformları aracılığıyla sunulan içerikler, ülkenin imajını şekillendirmede kritik bir rol oynar. Objektif ve güvenilir haberler, uluslararası toplumda bir ülkenin değerlerini ve standartlarını doğru bir biçimde yansıtarak diğer ülkelerle kurulan ilişkileri de güçlendirir.

Uluslararası yayıncılık aynı zamanda belgesel programlar, kültür projeleri ve röportajlar gibi çeşitli formatlarda içerik üreterek farklı kültürleri anlama ve karşılıklı etkileşimi teşvik eder. Bu çeşitlilik, uluslararası toplumda kültürel çeşitliliğin anlaşılmasına ve takdir edilmesine katkıda bulunur. Uluslararası yayıncılık aracılığıyla bir ülke, sadece siyasi ve ekonomik yönleriyle değil aynı zamanda sanat, eğitim ve yaşam tarzı gibi çeşitli alanlardaki zenginlikleriyle de tanıtılır. Bu sayede, uluslararası yayıncılık, küresel düzeyde bir anlayış ve iş birliği ortamı oluşturarak ülkeler arasında olumlu ilişkilerin pekiştirilmesine katkı sağlar.

3.1.1.4. Mübadele/Değişim Diplomasisi

Mübadele ya da başka bir ifadeyle değişim diplomasisi de kamu diplomasisinin temel tekniklerinden biridir. Mübadele programları, ülkelerin kendi hikayelerini başka araçlar kullanmadan, doğrudan ülkelerini ziyaret eden kişilere tanıtma ihtiyacını karşılamaktadır (Taşçı, 2023).

Cull (2009) kamu diplomasisinde mübadele diplomasisini, bir aktörün vatandaşlarını yurt dışına göndererek ve karşılıklı olarak yurt dışından vatandaşları eğitim ve/veya kültürlenme dönemi için kabul ederek uluslararası ortamı yönetme girişimi olarak tanımlar (s. 18). Mübadele diplomasisi, farklı kültürler arasındaki etkileşimi ve anlayışı artırmayı hedefleyen bir diplomasi türüdür. Bu tür diplomasi, insanların birbirleriyle doğrudan etkileşimde bulunarak karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımını teşvik eder.

Değişim diplomasisi genellikle çeşitli alanlarda gerçekleştirilir. Örneğin, eğitim alanında öğrenci değişim programları ve öğretmen eğitimleri aracılığıyla farklı ülkelerden insanların bir araya gelmesi sağlanabilir. Kültürel etkinlikler ve sanat etkinlikleri değişim diplomasisinin bir parçası olarak kullanılabilir. Ayrıca, spor etkinlikleri ve gençlik kampları gibi programlar da farklı kültürler arasındaki etkileşimi artırabilir.

Hedef toplumun geleceğini oluşturan gençler, değişim programları vasıtasıyla davet edilecek, eğitimlerine burada devam edecek, dil öğrenip geldikleri ülkenin kültürünü tanıma fırsatı bulacaklardır. Kültürel değişim programlarının en faydalı yanı, ön yargıların giderilmesine ve ilişkilerin kurulmasına katkı sağlamasıdır. Ayrıca, bu tür ilişkilerin kurulduğu süreçte gerçekleşen diyaloglar, birçok alanda daha sıcak ve yakın ilişkiler kurma ve geliştirme imkânı sunmaktadır (Çiçek, 2022).

Değişimler, genellikle kültürel çalışmalarla örtüşür. Ancak aynı zamanda kalkınma hedeflendiğinde veya bir müttefikle askeri paydada çalışabilirliği teşvik etmek için olduğu gibi belirli politika ve/veya savunuculuk amaçları için de kullanılır. Bir kültürel diplomasi ajansı bünyesinde yer aldığında, değişimdeki karşılıklılık ve iki yönlü iletişim bazen ulusal kültürü yansıtma güdüsüne tabi kılınmıştır (Cull, 2009, s. 18).

Bu diplomasi türü, ülkeler arasında göçmenlerin serbest dolaşımı, yerleşimi veya mübadelesi yoluyla gerçekleşen anlaşmaları içerir. Mübadele diplomasisi genellikle ekonomik, kültürel veya politik amaçlara yönelik olarak uygulanır. İki ülke arasında gerçekleşen mübadele, topluluklar arasında daha yakın bir ilişki kurmak ile kültürel anlayışı ve ekonomik iş birliği olanaklarını artırma amacını taşır. Bu diplomasi türü, göçmenlerin kültürel etkileşimleri ve kucaklaşmaları aracılığıyla ülkeler arasında dostane ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlar. Ayrıca, mübadele diplomasisi, insanların farklı kültürleri daha yakından tanımalarına ve böylelikle uluslararası anlayışın artmasına yönelik bir köprü vazifesi görür.

3.1.1.5. Kültürel Diplomasi

Bir diğer kamu diplomasisi tekniği olan kültürel diplomasi, başta ABD, İngiltere, Çin, Fransa, Kanada, İspanya, Japonya olmak üzere birçok ülkenin üzerinde durduğu bir tekniktir (Çiçek, 2022).

Kültürel diplomasi kavramı gündeme geldiğinde, genellikle doğrudan akla ilk gelen birey veya toplumdur. Kültür, insanoğlu tarafından üretilir, taşınır ve yaşatılır. Bu nedenle kültürel diplomasi, insanlar arasında gerçekleştirilen, insana dokunan bir faaliyettir. Devletin rolü bu bağlamda daha çok yönlendirici ve destekleyici bir biçimdedir. Devletin, vatandaşlarına gurur duyacakları bir aidiyet ve kimlik sağlaması, kültürel diplomasiye sağladığı en önemli katkıdır. Bu bağlamda, etkili bir kültürel diplomasi için insan unsurunun gelişmişlik seviyesi oldukça belirleyici bir faktördür. Zira bir ülkede eğitim, sağlık ve kültür hayatının yüksek olduğu durumda, vatandaşların devlete olan bağlılığı ve kendi kimliklerine sahip çıkma isteği de aynı oranda yüksektir (Purtaş, 2013).

Aynı zamanda, kültürel diplomasi konusunda kamu ve sivil toplum arasında bir iş birliğine ihtiyaç vardır. Cynthia P. Schneider'a göre (2009), kültürel mübadele ve kültürel diplomasiye yönelik bütüncül bir strateji geliştirmek amacıyla kamu ve özel sektörün iş birliği yapması gerekmektedir. Schneider, kültürel diplomasinin başarılı olabilmesi için gerekli fonların sağlanması durumunda, British Council gibi kuruluşların başarılı örnekler arasında ortaya çıkabileceğini belirtmektedir (aktaran Purtaş, 2013).

Kültürel diplomasi, karşılıklı anlayışı geliştirmek için halklar arasında fikir, bilgi, sanat ve kültürün diğer yönlerinin değişimi olup temelde bir ulusun kendisini dünyaya anlatmak için yaptığı her şeyi kapsayan daha geniş bir çaba olan kamu diplomasisinin önemli bir bileşenini oluşturur (Schneider, 2005, s.147).

Kültürel diplomasi, bir aktörün kültürel kaynaklarını ve başarılarını yurt dışında tanıtarak ve/veya yurt dışına kültürel aktarımı kolaylaştırarak uluslararası ortamı yönetme girişimi olarak tanımlanabilir. Tarihsel olarak kültürel diplomasi, bir ülkenin kendi kültürünün örneklerini ihraç etmesini kolaylaştırma politikası anlamına gelmektedir. Bugün British Council ya da Istituto Italiano di Cultura (İtalyan Kültür Enstitüsü) gibi kuruluşların çalışmaları da buna dahildir (Cull, 2009, s. 19).

Kültürel diplomaside dil, tüm bu ortaklıkların paylaşılmasında en önemli araçtır ve kültürel diplomasinin uzun vadeli sonuçları dile bağlıdır. Kamu diplomasisi açısından kültür ihracı, kendi kültürünü çekici göstererek diğer halklarda yakınlık güdüsü ile yakınlaşma eğilimi oluşturacaktır. Çünkü kültürün ortak paydası olan insanların algılarını yönetmek

daha kolaydır. Kültürel diplomasi konusunda kültürel değişim programları olan British Council (İngiltere), Alliances Frances (Fransa), Cervantes Enstitüsü (İspanya), Yunus Emre Enstitüsü (Türkiye) gibi kurumlar aracılığıyla büyük toplumlara ulaşılmakta ve kamu diplomasisi için kültürel etkileşim ağı artmaktadır (Çiçek, 2022). Bu tür diplomatik faaliyetler, uluslararası toplumun farklı kültürel miraslarını tanımasını ve takdir etmesini sağlayarak kültürel çeşitliliğin korunmasına ve uluslararası barışın teşvik edilmesine katkıda bulunabilir.

3.2. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç

Kamu diplomasisi, güç ile doğrudan ilişkilendirilir. Joseph S. Nye (1990), yumuşak gücü; kültür, değerler ve ideoloji gibi soyut veya dolaylı etkilere dayalı olarak tanımlar (aktaran Snow, 2009, s. 3). Yumuşak güç, kamu diplomasisi sözlüğünde en çok atıfta bulunulan terimdir. Ancak terimin bu yaygınlığı, tanımı ve uygulaması konusunda herkesin hemfikir olduğu anlamına gelmez (Snow, 2009, s. 3).

Birinci Dünya Savaşı ile ulusal sınırların ötesinde profesyonel imaj oluşturmanın doğuşuna tanıklık edilmiş ve savaştan sonra ortaya çıkan uluslararası ilişkilere dair akademik çalışmaların şu anda yaygın olarak kullanılan ve "yumuşak güç" olarak adlandırılan olgunun öneminin fark edilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir (Melissen 2005, s. 4). İki dünya savaşı arasında devletlerarası çatışmaların arttığı dönemde E. H. Carr (1983), fikir üzerindeki gücün, siyasi amaçlar için askeri ve ekonomik güçten daha az gerekli olmadığını ve her zaman bunlarla yakından ilişkili olduğunu yazmıştır (s. 132).

Yumuşak güç kavramı ilk olarak Joseph S. Nye (1990) tarafından *Bound to Lead* adlı eserde, "Amerikan Gücünün Değişen Doğası" adlı çalışmasında ortaya atılmıştır. Nye, Amerika Birleşik Devletleri'nin sadece askeri ve ekonomik güce değil, aynı zamanda yumuşak güç olarak adlandırdığı üçüncü bir boyuta da sahip olduğunu ileri sürmektedir (Çiçek & Turan, 2023, s. 589).

Nye daha sonra *Soft Power: The Means to Success in World Politics* (Yumuşak Güç: Dünya Siyasetinde Başarının Yolu) (2005) adlı eserinde yumuşak güç kavramının yanı sıra sert güç kavramına da değinmiştir. Sert güç, teşvik veya tehdit yoluyla uygulanabilir. Ancak, zaman zaman açık tehditler ya da ödüller olmadan da istenen sonuçlara ulaşılabilir. Hedeflere ulaşmaya yönelik bu dolaylı yaklaşım "gücün ikinci yüzü" olarak adlandırılmaktadır (aktaran Çiçek & Turan, 2023).

Nye (1990), Amerika Birleşik Devletleri'nin daha iyi bağlar kurulmasını sağlayacak tedbirlere yatırım yapması gerektiğini yazmıştır: "... dünyanın en zengin ülkesi, hem kendi ülkesinde daha iyi bir eğitimi hem de yurt dışında etkili bir yardım ve bilgilendirme programından kaynaklanan uluslararası etkiyi karşılayabilir. İhtiyaç duyulan şey 'sert güce', yani pahalı yeni silah sistemlerine değil, 'yumuşak güce', yani karşılıklı bağımlılığın karmaşık mekanizmasına daha fazla yatırım yapmaktır." (aktaran Snow, 2009, s. 3).

Küresel sahnede güç dengesini korumak ve uluslararası ilişkilerde arzu edilen sonuçları elde etmek isteyen ülkeler, yumuşak güçleri aracılığıyla gücün ikinci yüzünü örnekleyebilirler. Özünde yumuşak güç, başkalarını istenilen sonuçları benimsemeleri için etkilemeyi, bireyleri zorlamaktan ziyade iş birliği yapmayı gerektirir (Nye, 2005, s. 5).
Bir ülkeye yumuşak güç avantajı sağlayan şey birkaç boyutla ölçülür:

1. Kültür ve fikirlerin küresel normlarla uyumlu olması
2. Bir ülkenin küresel haber medyasında konuların nasıl çerçevelendiğini etkileyebilecek çoklu iletişim kanallarına daha fazla erişime sahip olması
3. Bir ülkenin ulusal ve uluslararası davranışlarıyla güvenilirliğinin artması (Snow, 2009, s. 3).

Yumuşak güç, bir ülkenin kültürel çekiciliğini, siyasi yapısını, ekonomisini ve diğer politikalarını kapsar ve diğer ulusların vatandaşları arasında yankı uyandırır. Yabancı vatandaşların empatisini kazanmak sadece bir ülkenin uluslararası konumunu yükseltmekle kalmaz, aynı zamanda o ülkenin politikalarını da meşrulaştırır. Üstelik bunun için askeri merkezli sert güç önlemlerine ya da ağır ekonomik baskılara gerek yoktur. Yumuşak güç, zorlama ya da tehditlerden bağımsız olarak işler ve empatiyi teşvik etmek ya da bir cazibe merkezi haline gelmek gibi spontane faktörlerden güç alır (Çiçek, 2023).

Ulusal veya uluslararası alanda öne çıkmak isteyen ülkeler, genellikle siyasi, ekonomik, hukuki ve kültürel sistemlerini ve gelecek hedeflerini diğer ülkeler için çekici hale getirmeye çalışır. Bu hedefe ulaşmanın bir yolu olarak kamu diplomasisi sıklıkla kullanılır. Kamu diplomasisi, bir ülkenin dış ilişkilerini yönlendirme ve uluslararası alanda etki sahibi olma sürecindeki önemli bir araçtır.

Bu bağlamda, imaj yönetimi kamu diplomasisinin önemli bir unsuru olarak öne çıkmaktadır. İmaj yönetimi, toplumlar arasında olumlu bir algı oluşturarak ülkenin yumuşak gücünü artırabilir. Yumuşak güç, bir ülkenin çekiciliği ve itibarı aracılığıyla diğer ülkelerin davranışlarını etkileme yeteneğini ifade eder. İmaj yönetimi, bir ülkenin kültürel, ekonomik ve sosyal değerlerini etkili bir şekilde tanıtarak uluslararası toplumda daha çekici ve

güvenilir bir aktör haline gelmesini sağlar. Bu da diğer ülkelerle olan ilişkilerinde daha fazla iş birliği ve anlayışa olanak tanır. İmaj yönetimi sayesinde oluşturulan olumlu algılar, yumuşak gücünü kullanmak isteyen bir ülkenin dış politika hedeflerine ulaşmasında kilit bir rol oynar. Dolayısıyla, imaj yönetimi ve yumuşak güç kavramları birbirini tamamlayarak, bir ülkenin uluslararası alanda etkili bir konumda olmasına katkı sağlar.

21. yüzyılda devletler, farklı niteliklerle karakterize edilen imaj ve prestij kaynaklarını kullanmaya başlamıştır. Bu kaynaklar aracılığıyla devletler, politikalarını diğer ülkelerin kamuoyları nezdinde meşrulaştırmayı ve hatta birer cazibe merkezi haline gelmeyi hedeflemektedir. İmaj ve prestije katkıda bulunan başlıca kaynaklar şunlardır: (Ekşi, 2023, aktaran Çiçek & Turan, 2023).

- Küresel TV kanalları: Ülke kaynaklı küresel olarak tanınan televizyon kanallarının varlığı.
- Sosyal medya şirketlerinin ve uygulamalarının sahipliği: Ülkenin etkili sosyal medya platformlarına ve uygulamalarına sahip olması veya bunları geliştirmesi.
- Ülkenin jeopolitik konumu: Ülkenin coğrafi konumunun stratejik önemi ve etkisi.
- Askeri güç: Ülkenin silahlı kuvvetlerinin gücü ve kabiliyetleri.
- Ekonomik canlılık: Ülke ekonomisinin gücü ve istikrarı.
- Uluslararası ticaret ağı ve ortaklıklar: Ülkenin uluslararası ticari ilişkilerinin ve ortaklıklarının kapsamı ve etkinliği.
- Sivil toplum: Ülkenin sivil toplumunun sağlamlığı ve küresel meselelere katılımı.
- Sivil toplum kuruluşları (STK'ler): Ülkenin sivil toplum kuruluşlarının uluslararası düzeydeki etkisi ve erişimi.
- Demokrasi ve kimlik: Ülkenin demokratik ilkelere bağlılığı ve demokratik bir ulus olarak kimliği.
- Refah seviyesi: Ülkedeki vatandaşların yaşam kalitesi ve refah düzeyi.
- Kültürel çekicilik: Ülkenin yaşam tarzının başkaları için çekiciliği.
- Uluslararası başarılar: Ülkeden tanınmış bireylerin küresel sahnedeki başarıları.
- Eğitim standartları: Ülkedeki genel eğitim kalitesi ve seviyesi.
- Prestijli eğitim kurumları: Ülkenin üniversitelerinin, enstitülerinin ve düşünce kuruluşlarının önemi.
- Bilimsel ilerlemeler: Ülke içindeki bilimsel araştırma ve yenilik düzeyi.
- Teknolojik ilerleme: Ülkenin teknolojik ilerlemesi ve inovasyonu.

- Dış politika ve diplomasi: Ülkenin dış politikasının ve diplomatik çabalarının etkinliği ve başkaları için çekiciliği.
- Kültürel ve sanatsal başarılar: Ülkenin uluslararası alanda kültür ve sanat alanındaki başarı ve katkıları.
- Saygın liderlik: Ülkenin liderlerine duyulan uluslararası saygı ve hayranlık.
- Uluslararası organizasyonlara ev sahipliği: Ülke içinde önemli uluslararası organizasyonlara ve etkinliklere ev sahipliği yapılması.
- Dünyaca ünlü markalar: Ülkeden çıkan ve dünya çapında tanınan markaların varlığı ve bilinirliği.
- Tarihi ve kültürel zenginlik: Ülkenin tarihi ve kültürel mirasının derinliği ve önemi.

Burada bahsedilen imaj ve prestij kaynakları yumuşak güç kapasitelerini belirlemektedir. Ayrıca bu imaj ve prestij kaynakları kamu diplomasisi faaliyetleri için de kullanılmaktadır. Burada bahsedilen imaj ve prestij kaynakları ile bağlantılı olarak bir ülkenin göç politikaları da yumuşak güç kapasitesini artırmaktadır. Ayrıca göç politikaları da kamu diplomasisinde bir araç olarak kullanılabilir (Ekşi, 2023, aktaran Çiçek & Turan, 2023).

3.2.1. Türkiye'de Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi

Türkiye'nin iç ve dış dinamiklerindeki hızlı dönüşüm, geniş bir alan yelpazesinde kendini göstermekte ve yeni riskler ve fırsatlar sunmaktadır. Tarihi ve coğrafyasıyla yeniden bağlantı kuran Türkiye, küreselleşmiş bir dünyada zamana ve mekana stratejik bir değer atfetmekte ve Soğuk Savaş döneminin tek boyutlu ve indirgeyici bakış açılarını geride bırakmaktadır. Dış politikadan ekonomi ve kamu politikasına, eğitimden medya, sanat ve bilime kadar, Türkiye'nin yeni ortaya çıkan aktörleri, küresel dönüşüm talebinde bulunarak merkez-periferi ilişkilerini daha demokratik ve adil bir dünya sistemini yaratma yönünde etkin oyuncular olarak konumlanmaktadır (Kalın, 2011).

Bir ülkenin yumuşak güç kapasitesini belirleyen başka bir önemli faktör de siyasi sistemidir. Bir ülkenin yumuşak güç statüsüne ulaşmasını sağlayan ve onu çekim merkezi haline getiren unsurlar arasında, özgürlükleri ve hakları öncelikli kılan, temel hak ve özgürlükleri güvence altına alan, adil, şeffaf ve demokratik bir siyasi sistem bulunmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin yumuşak gücünün temel taşlarından biri, demokratik deneyimidir. Tarihi boyunca yaşanan iniş çıkışlara rağmen, Türk demokrasisinin güçlenmesi ve halk

nezdinde meşruiyet kazanması, Türkiye'nin bölgesel ve küresel bir aktör olarak konumunu etkilemekte önemli bir rol oynamaktadır (Kalın, 2011).

Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesi, Balkanlar'dan başlayarak Orta Asya'ya kadar uzanan coğrafi alanda önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak bu güç diğer ülkelerden farklılık gösterir; çünkü Türkiye'nin yumuşak gücü, askeri veya teknolojik üstünlükten ziyade tarihi ve kültürel kökenlerden kaynaklanır. Modern ve laik devlet geleneğiyle birlikte derin köklere sahip olan Türkiye, temsil ettiği değerler ve kültürel mirasıyla yeni etkileşim alanlarının oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bu durum, yumuşak gücün gelişiminde önemli bir role sahiptir. Çünkü Türkiye'nin sahip olduğu tarihi birikim ve kültürel derinlik, etkileşim alanlarının çeşitlenmesini ve genişlemesini destekler. Bu bağlamda, Türkiye'nin yumuşak gücü, sadece coğrafi olarak değil, aynı zamanda değerler ve kültürel etkileşim açısından da geniş bir alana yayılmıştır (Yılmaz, 2012, aktaran Bekfelavi, 2017).

Kamu diplomasisi özellikle 2008 ve 2009 yıllarında, Dışişleri Bakanlığı'nın çabalarıyla önem kazanmış; dış politikanın halkla iletişiminde yaşanan belirgin zorluklar göz önünde bulundurularak çözüm için "Kamu Diplomasi Ajansı" kurulması gerektiğini dile getirilmiştir. Bu ajansın amacı, Türkiye'nin dış politikasının uluslararası kamuoyuna çeşitli etkinlikler ve yayınlar aracılığıyla aktarılması olmuştur. Takip edilen yıllarda benzer bir çalışma "Kamu Diplomasisi ve İletişim" adı altında başlatılmıştır (Çomak Akgün & Yılmaz, 2010, aktaran Bekfelavi, 2017).

Türkiye'nin dış politika aktörleri, Dışişleri Bakanlığı'nın ilgili dönemdeki çabalarıyla, uluslararası arenadaki varlıklarını artırarak ve daha belirgin bir şekilde ortaya koyarak dünya siyasetine katılım göstermiştir. Bu süreç, Türkiye'nin bölgesel ve küresel düzeydeki etkisinin artmasına ve uluslararası ilişkilerde daha etkin bir rol oynamasına olanak tanımıştır (Benhaim & Öktem, 2015).

Birçok kamu kurumu uluslararası ilişkilerde hedeflenen etkin rolü doğrudan veya dolaylı olarak yerine getirir. TİKA (Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı), Kızılay (Türk Kızılayı), Kültür ve Turizm Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İletişim Başkanlığı, TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu), Yunus Emre Vakfı, Yatırım Destek Ofisi, Yurt dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) ve diğer kurumlar, politik, diplomatik, ekonomik ve kültürel faaliyetler aracılığıyla kamu diplomasisinde etkin rol oynamaktadır. Bu çabalardaki etkinliği artırmak için bu kurumların arasında iyi bir koordinasyon ilişkisi olmalıdır.

Ancak tanımı gereği, kamu diplomasisi sadece devlet kurumları tarafından yürütülmemelidir. Sivil toplum kuruluşları, yardım kuruluşları, insan hakları örgütleri,

vakıflar, üniversiteler, sivil platformlar, medya ve diğer sivil toplum aktörleri, kamu diplomasisi çabaları için vazgeçilmez hale gelmiştir. Kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki yakınlaşmanın artışına paralel olarak, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları kamu diplomasisi alanında daha fazla iş birliği yapmalıdır (Kalın, 2011).

Türkiye'nin yumuşak güç ve kamu diplomasisi alanındaki çabaları, uluslararası ilişkilerde etkinlik ve itibar kazanma amacıyla stratejik bir yaklaşımın yansımasıdır. Ülkenin zengin tarihî mirası, kültürel çeşitliliği ve insani yardım gibi alanlardaki faaliyetleri, uluslararası toplumda Türkiye'nin imajını güçlendirmek için kilit öneme sahiptir. Ayrıca, ekonomik iş birliği ve ticaret diplomasisi çerçevesinde yürütülen adımlar, Türkiye'nin küresel ekonomik arenada daha etkin bir konuma gelmesine katkı sağlamaktadır.

Diğer yandan, Türkiye'nin eğitim ve kültürel değişim programlarıyla uluslararası öğrencilere ve akademisyenlere sunduğu fırsatlar, ülkenin genç nesiller üzerinde olumlu bir etki yaratma potansiyelini artırmaktadır. Medya ve dijital diplomasi alanındaki girişimler ise uluslararası kamuoyuna yönelik etkili iletişim stratejilerinin bir yansıması olarak öne çıkmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye'nin yumuşak güç ve kamu diplomasisi çabaları, uluslararası ilişkilerde etkili bir aktör olarak varlığını sürdürme ve güçlendirme çabalarının önemli bir parçasını teşkil etmektedir.

3.3. Medya'nın Kamu Diplomasisine Etkisi

Bilgi ve iletişim teknolojileri, diplomasiye meydan okuyan küresel bir bağlanabilirlik üretirken, aynı zamanda daha etkili ve yenilikçi uygulamalar için fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlantı; hükümetler ile yabancı halklar, halklar ile hükümetler ve halklar arasında iki yönlü iletişimi kolaylaştırmıştır (Gilboa, 2016). Örneğin, insanlar artık küresel bilgiye erişebilmekte; siyasi liderler seçime ilişkin çıkarları hakkında halkla doğrudan iletişim kurabilmekte; ülkeler ulusal çıkarlarını ve küresel konulardaki görüşlerini doğrudan dile getirebilmektedir (Peres vd., 2020).

Dijital iletişim, bir devletin çıkarlarını desteklemek ve dış politikasını uygulamak için kullanılabilir. Bu durumda söz konusu olan paydaşlar; dış politika aktörleri, dışişleri bakanlıkları ve yabancı izleyicilerdir. Kamu iletişimi ve kitle iletişim araçları, küresel bağlantı ile daha etkili ve yenilikçi uygulamalara fırsat verdiği için kamu diplomasisinde daha büyük bir rol oynamaktadır (Gilboa, 2016).

Önde gelen uluslararası iletişim akademisyenlerinden Gilboa'ya göre (2001), uluslararası iletişimde medyanın önemi üzerine sistematik çalışmaları teşvik eden üç kavramsal model; kamu diplomasisi, medya diplomasisi ve medya-aracı diplomasisidir.

Kamusal diplomasi uluslararası ilişkilerin ana aktörlerinden biridir (İztayeva & Abzhaparova, 2017). Kamu diplomasisi, devletlerin ve devlet dışı aktörlerin yabancı kitlelerin kültürlerini, tutumlarını ve davranışlarını anlamak ve onları etkilemek ve çıkar amaçları doğrultusunda harekete geçirmek için kullandıkları bir araçtır (Gregory, 2011). Kamu diplomasisi, böylesi iş birliğine dayalı bir diplomasi modeli için vazgeçilmez bir unsurdur (Melissen, 2005, s. 5). Bu bağlamda, kamu diplomasisi sadece devletlerin değil, aynı zamanda medya kuruluşlarının da uluslararası ilişkilerde etkili bir rol oynamasını sağlar. Medya diplomasisi, haber, belgesel, kültür programları ve diğer medya içerikleri aracılığıyla ülkelerin imajını şekillendirmede ve uluslararası toplumla iletişim kurmada önemli bir araç olarak ortaya çıkar. Bu çerçevede, medya diplomasisi ile kamu diplomasisi arasında güçlü bir etkileşim söz konusudur. Medya araçları, kamu diplomasisinin hedeflerine ulaşmasında önemli bir rol oynayarak uluslararası arenada ülkeler arasında anlayışı artırabilir ve iş birliği olanaklarını güçlendirebilir.

Medya diplomasisi, devlet aktörlerinin uluslararası siyasi ve stratejik çıkarlar elde etmek için medyayı kullanmasıdır (Shinar, 2000). Medya diplomasisi sıklıkla, diplomasinin sadece medyaya ve kamuoyuna açık olması anlamına gelen açık diplomasi ve devlet ve devlet dışı aktörlerin yabancı bir toplumdaki kamuoyunu etkilemek için kitle iletişim araçlarını ve diğer iletişim kanallarını kullandığı kamu diplomasisi ile birleştirilmiştir (Gilboa, 1998).

Medya aracılığıyla diplomasi, gazetecilerin geçici olarak diplomatların rolünü üstlendiği ve uluslararası müzakerelerde arabuluculuk yaptığı alanı (Gilboa, 2001) ve gazetecilerin gazetecilik bağlamında, örneğin röportajlar sırasında arabuluculuk rolleri üstlendiği durumları ifade eder (Gilboa, 2005).

3.3.1. Kamu Diplomasisinde Medya Araçları

Medya, gündemi belirleme, tartışma ortamı oluşturma ve bilgi akışını sağlama gibi faaliyetlerle meşruiyet sınırlarını belirleyip toplumsal talepler ve beklentiler noktasında fikir aktarımı yaparak "sağlıklı" bir kamuoyu oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır (Kavukoğlu, 2018, s. 121).

Kamu diplomasisi faaliyetlerinde devlet, özel sektör, uluslararası örgütler gibi çeşitli aktörler bulunsa da bu aktörlerin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için belirli araçlara ihtiyaç vardır. Çünkü yabancı ülkelerin halklarını etkilemeyi amaçlayan kamu diplomasisinde oluşturulan imaj, yaratılan algı ve itibar oldukça önemlidir. Tüm bu hedeflerin eksiksiz veya doğru bir şekilde gerçekleştirilmesi, aşağıda sıralanan araçların doğru kullanımıyla mümkündür. İşte bu noktada, kamu diplomasisi faaliyetlerinde kullanılan araçların açıklanması büyük bir öneme sahiptir (Arvas, 2022, s. 37). Bu başlık altında kamu diplomasisinde etkili medya araçlarından radyo, televizyon, gazete, sinema ve yeni medya-sosyal medya hakkında bilgi verilecektir.

3.3.2. Türk Kamu Diplomasisinde Medya Aktörleri

Nye'nin "yumuşak güç" kavramının Türkiye'deki iç ve dış politika dinamiklerine olan etkisi çeşitli alanlarda ortaya çıkmaktadır. Nye'e göre, devletler yumuşak gücü, kamu desteği elde etmek amacıyla kullanabilirler (Nye, 2008). Türkiye, bu bağlamda tarihine ve coğrafyasına bağlanarak küreselleşmiş bir dünyada zamana ve mekana stratejik bir değer atfetmektedir.

Dış politikadan ekonomiye, kamu politikasından eğitime, medyadan sanata ve bilime kadar Türkiye'de ortaya çıkan yeni aktörler, uluslararası ilişkilerde merkez-periferi dinamiklerini yeniden şekillendirmeye yönelik olarak küresel dönüşümü talep eden etkin oyuncular olarak kendilerini konumlandırmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin yumuşak güç kaynaklarını etkili politikalara dönüştürme yeteneği, uluslararası alanda politika meşruiyetini artırmak ve diğer ülkelerin kamuoyu desteğini sağlamak açısından önemlidir.

Türkiye'nin kamu diplomasisi çabaları, diğer milletlerin vatandaşları arasında olumlu bir algı ve hayranlık oluşturarak uluslararası sahnede daha etkin bir rol oynamayı hedeflemektedir. Bu çabalar, Türkiye'nin politikalarını daha demokratik ve adil bir dünya sistemi için meşrulaştırma çabasını vurgular. Türkiye'nin yumuşak güç ve kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerde daha geniş bir etki ve destek ağı oluşturma yolunda önemli bir rol oynamaktadır.

Türkiye'de kamu diplomasisi etkinliğini ulusal düzeyde artırmak amacıyla çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü tarafından, kamuoyunu etkilemek ve doğru gündem oluşturmak için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Yabancı medya ve basın temsilcilerine Türkiye'deki güncel gelişmeler ve yapılan çalışmalarla ilgili bilgiler sunulmuştur. Farklı zaman dilimlerinde, uluslararası medya kuruluşlarının Türkiye'yi

ziyaret etmesi ile doğrudan bilgi alışverişi sağlanmış ve ülkenin vizyonu ile hedefleri aktarılmıştır. Kamu Diplomasisi ve iş birliği panelleri düzenlenmiş, dış politika ve uluslararası ilişkiler alanında eğitim gören öğrenciler, yetkin uzmanlarla bir araya getirilmiş ve işleyiş ile uygulamalara dair anlatılar yapılmıştır. Türkiye'nin ev sahipliğinde küresel forumlar ve uluslararası zirve düzenlenmiştir. Ayrıca, uluslararası yatırım yapan ve yönlendiren yetkililerle toplantılar düzenlenmiş, medya platformlarında sürekli tanıtımlar yapılmış ve ortak mirasa sahip coğrafyalara ait belgeseller televizyonlarda yayınlanmıştır. Sivil toplum ve yardım kuruluşlarıyla ortak faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin son yıllarda gerçekleştirdiği dış politika ataklarına paralel olarak ülke içinde de bu yönde faaliyetler sürdürülmüştür (Tuz, 2018). Türkiye, hedef kitlesinin yer aldığı bölgelerde var olan sivil toplum örgütleriyle olumlu ilişkiler kurarak, kamu diplomasisini daha etkin hale getirmeyi amaçlamış ve aynı zamanda yeni kuruluşların ortaya çıkmasına da öncülük etmiştir (Güner, 2022).

İnsanlara daha hızlı ve anında ulaşma imkânı sunan kitle iletişim araçları, gün geçtikçe daha fazla önem kazanmaktadır. Bu durumu etkili bir şekilde kullanarak başarı elde eden ülkeler, sadece geleneksel medya araçları olan gazete, televizyon ve radyo değil, aynı zamanda son dönemde hızla popülerleşen dijital platformları da içeren medya araçlarıyla uluslararası düzeyde farklı toplumlara ulaşma, fikirleri ve projeleri anlatma yeteneğine sahip olmaktadır. Bu bağlamda, kamu diplomasisinin daha etkili bir şekilde uygulanmasında medya araçları; bilgi aktarımı, kamuoyu oluşturma ve algının yönetilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Eyüpoğlu, 2018).

Türkiye'de kamu diplomasisi etkinliğinin uluslararası düzeyde olduğu gibi yerel olarak da olumlu katkı sağlaması amacıyla çeşitli faaliyetler düzenlenmiştir. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü tarafından olumlu kamuoyu ve doğru gündem oluşturmak için ülkenin farklı etnik kökenlerinden isimler bir araya getirilerek 2013 yılında Akil İnsanlar Heyeti oluşturulmuştur. Bu heyet, toplumun çeşitli kesimlerinden akademisyenler, yazarlar, sanatçılar ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinden oluşan 63 kişiden oluşmaktadır. Akil İnsanlar Heyeti, dokuz kişilik gruplar halinde Türkiye'nin 7 farklı bölgesinde sempozyum ve konferanslar düzenlemiştir. Heyet, insanların görüş ve önerilerini alarak kanaat önderleriyle de görüşmeler yapmış ve istişarelerde bulunmuştur (CNNTürk, 2013).

Türk kamu diplomasisinde Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişle birlikte, kamu diplomasisi adına ilgili kurumların statüleri yeniden düzenlenmiştir. Bu değişiklikle birlikte Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak İletişim Başkanlığı ve Kültür Sanat Politikaları

Kurulu kurulmuştur. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü değiştirilerek doğrudan başkanlığa dönüştürülmüştür (Eren, 2020).

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun, Şubat 2020'de Kamu Diplomasisi Koordinasyon Kurulu'nun ilk toplantısında, kamu diplomasisinin stratejik iletişim, yeni medya iletişim araçları ve kampanyalarıyla sınırlı olmayan, aynı zamanda sivil toplum, medya, ekonomi gibi birçok alanı içeren yeni bir yapıya büründüğünü ifade etmiştir. Altun, Türkiye'nin coğrafyasını göz önünde bulundurarak, devletin diplomasisinde sorumluluk alabilen ortak bir akıl ile tüm paydaş kuruluşları bir araya getirerek Türkiye'yi uluslararası alanda güçlendirmeyi amaçladıklarını vurgulamıştır (TRTHaber, 2020).

Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini desteklemek amacıyla attığı ikili medya adımları da bulunmaktadır. Bu adımlardan biri olarak Azerbaycan ile yapılan görüşme ve iş birliklerinde; Türkiye ile Azerbaycan arasında, sadece iki ülkenin dostluğunu pekiştirmekle kalınmamış, aynı zamanda medya alanında iş birliği sağlanmış ve kamu diplomasisi kapsamında "Ortak Medya" platformu oluşturulmuştur. İki ülkenin iletişim ve medya konularında stratejik çalışmalar yaparak bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasını amaçlayan bu girişim, ortak çalışma komisyonları oluşturarak bölge ve uluslararası kamuoyunu Türkiye ve Azerbaycan hakkında doğru bir şekilde bilgilendirmeyi hedeflemektedir (Türkten, 2024).

Etkili bir kamu diplomasisi faaliyeti için medya araçları vazgeçilmez bir rol oynamaktadır. İletişim ve medya araçları, dünyanın birçok bölgesine ulaşmayı mümkün kılmakta ve aynı zamanda devletlerin kendilerini doğru bir şekilde ifade etmelerine yardımcı olan bir köprü vazifesi görmektedir. Bunun yanı sıra, aynı medya araçları diyalog kurulmasını, elde edilen etkiye verilen tepkilerin ölçülmesini ve buna bağlı olarak yeni adımların atılmasını da mümkün kılmaktadır. Bu nedenlerle, sosyal medya platformları, internet siteleri ve bağlantı kanalları; haber ajansları, gazete ve televizyon gibi uygulayıcıların üzerinde daha etkili mecralar olarak konumlanmıştır (Ünver, 2017, aktaran Güner, 2022).

Televizyonun ortaya çıktığı andan itibaren hızla dünyanın her köşesine yayıldığı, neredeyse her alanda etkili olduğu söylenebilir. Televizyonun bu denli hızlı yayılmasının temel nedenleri, genellikle ücretsiz olması, iletişim açısından yayınların kolay erişilebilir olması ve insanların dünyanın farklı yerlerinde olan olaylar hakkında duydukları merak olarak sıralanabilir. Kamu diplomasisi bağlamında incelendiğinde, televizyonun yükselen trendi, internetin dijital etkileşimi ile bir miktar yavaşlamış olsa da bu iletişim aracı, devletler ve kuruluşlar için faaliyetlerini hedef kitleye hızlı bir şekilde ulaştırma konusunda etkin bir

rol oynamaktadır. Kamu diplomasisi uygulamalarında, geniş kitlelere ulaşma konusunda televizyonun her dönemde üstünlüğünü sürdürdüğü gözlemlenmektedir (Güner, 2022).

TRT'ye bağlı kuruluşlardaki çalışmalar ve uluslararası yayıncılık çabaları, günümüz kamu diplomasisi için temel adımları oluşturmaktadır. Türkiye, medya platformlarını etkin bir şekilde kullanarak yürüttüğü tüm faaliyetlerde kamu diplomasisini öncelikli bir konu olarak ele almasıyla kamuoyunu etkilemeyi ve olumlu bir imaj oluşturmayı amaçlamıştır (Budak, 2014, aktaran Güner, 2022).

Televizyonlar, her ekonomik sınıfa ulaşan, sürekli bir izleyici kitlesine sahip olan önemli bir iletişim aracıdır. Bu bağlamda TRT, 1960'lı yılların sonlarından itibaren bu izleyici kitlesine ulaşarak haber, program ve eğitim yayınlarıyla ülke içinde ve dışında aktif bir rol üstlenmektedir. TRT'nin günlük yayın politikasının yanı sıra müzik, çocuk, belgesel, spor alanlarında özel olarak hazırlanan kanallarıyla birlikte Türkiye dışında Türkçe konuşan coğrafyalara hitap eden TRT AVAZ ve İngilizce yayın yapan TRT World gibi kanalları da önemli görevler üstlenmektedir (TRT, 2021, aktaran Güner, 2022).

Teknolojinin ve iletişim araçlarının hızla gelişmesi ve yeni mecraların ortaya çıkması, standart medya enstrümanlarının kullanımını azaltmış ve yeni araçlara olan talebi artırmıştır. Kamuoyu oluşturma ve doğru tanıtım yapma süreçlerinde medya ve iletişim araçları, kamu diplomasisinin vazgeçilmez birinci aracı haline gelmiştir. Televizyonların kamu diplomasisindeki etkin rolü, hedef kitleye hızlı ve doğrudan ulaşabilme, etki alanlarını genişletebilme, basit ve etkili iletişim sağlayabilme yetenekleriyle ortaya çıkmaktadır. Bu durum, uluslararası düzeyde farklı coğrafyalara, kuzeyden güneye, doğudan batıya her bölgeye kamu diplomasisi faaliyetlerinin medya ve iletişim araçlarıyla kolayca ulaşabilmesini sağlamaktadır (Poyraz & Dinçer, 2016).

3.3.2.1. Radyo

Transistörün 1947'de icat edilmesi, radyo alanında önemli bir ilerleme olarak kabul edilmiştir. Transistörün keşfi, radyoda yeni bir evreye geçilmesine olanak tanımış ve radyo kullanımının daha da artmasını sağlamıştır. Teknik anlamda, radyonun keşfi, kitle iletişim araçlarının ilk örneklerinden biri olduğu için döneminde önemli bir etki yaratmıştır (Nuran, 2015, s. 11, aktaran Bendaş, 2022).

Bendaş (2022) tarafından yapılan çalışmada belirtilen bilgilere göre (Çetin, 2009, s. 1099, aktaran Beyaz, 2016, s. 40) radyonun daha yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanması ve evlere girmesi, aileleri etkilemeye başlamış ve bu etkileme de beraberinde ev içi

etkileşimin artmasına zemin hazırlamıştır. Radyo yayınlarını dinlemek için aileler bir araya gelmeye başlamış ve haberleri radyodan takip etme alışkanlığı yaygınlaşmıştır. Radyodaki teknik gelişmelerle birlikte, programcılık ve program yapma kavramları da terminolojiye girmiştir.

Ancak, radyo da diğer kitle iletişim araçları gibi ortaya çıktığı ilk yıllarda devletler tarafından propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Kitle iletişim araçlarının ortaya çıkış biçimi incelediğinde genellikle düşmana karşı üstünlük kurmak ya da savaş zamanlarında toplumları etki altına alabilmek amacıyla doğan ihtiyaçlar sebebiyle icat edildiği görülür. Bu bağlamda, radyonun toplumsal açıdan önemi büyüktür (Bendaş, 2022).

Radyo, Meyrowitz'in ifadesiyle, fiziksel yalnızlık ile sosyal yalnızlık arasındaki ilişkiyi dönüştüren geleneksel kitle iletişim aracıdır. Bireyin özel alanına isteyerek dahil ettiği bu kitle iletişim aracı, bilgi edinme, eğlenme, boş zaman geçirme gibi ihtiyaçları ücretsiz olarak karşılarken, aynı zamanda izleyicilerin davranışlarını, tercihlerini, beğeni ve beklentilerini gözlemleme ve yönlendirme imkânı sağlamıştır. İlgili aracın mülkiyet ve ideoloji bağlamında şekillendirdiği veri, kitlelere "bilgi" olarak sunulmuştur (Kavukoğlu, 2018, s. 123).

Yazılı basın ile başlayan kitle iletişimi deneyimine katılan radyonun, hızlı haber dağılımı, geniş ulaşım imkânları ve kulağa hitap eden doğasıyla yüz yüze iletişime benzer bir duygu yaratma özelliği gibi faktörlerle kamuoyu oluşturmadaki etki derecesini artırdığı değerlendirmeleri yapılmıştır. Ek olarak, I. ve II. Dünya Savaşları dönemlerinde radyonun yaygınlaşması, ona propaganda aracı olarak değer atfedildiğine yönelik gözlemler de bulunmaktadır (Kavukoğlu, 2018, s. 123).

1933-1945 yılları arasında Almanya Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanlığı yapmış Alman politikacı Joseph Goebbels, radyoyu, kelimenin kendisiyle özdeşleştirileceği nispette kullanarak propaganda unsuru olarak kullanılabileceğine dair tarihi nitelikte yayınlara imza atması ile buna karşın radyo yayınlarının kitleler nezdindeki itibarının azaltılmasına yönelik karşıt çabalar çalışmamızın ekseni noktasında radyonun önemini ortaya koymaktadır (Gülada, 2020).

Radyo, Türkiye'nin kamu diplomasisinde etkili bir iletişim aracı olarak öne çıkmaktadır. Radyo yayınları, geniş bir kitleye sesli iletişim aracılığıyla ulaşma ve kültürel zenginlikleri, tarihî mirası ve toplumsal dokuyu aktarma potansiyeli taşır. Türkçe yayın yapan radyo istasyonları, dilin yanı sıra müzik, edebiyat, kültür ve sanat gibi çeşitli alanlarda Türkiye'nin çeşitliliğini yansıtarak dinleyicilere Türk kültürünü tanıtma fırsatı sunar.

Ayrıca, radyo programları, Türkiye'nin dış politika hedeflerini ve küresel meselelere yönelik duruşunu yansıtarak uluslararası toplumla paylaşma imkânı sağlar. Haber bültenleri, röportajlar ve analiz programları aracılığıyla Türkiye'nin demokratik yapısı, ekonomik gelişmeleri ve toplumsal dinamikleri dünya genelinde duyurulur. Bu sayede, radyo, halklar arasında anlayışı artırma, Türk kültürünü yayma ve Türkiye'nin küresel arenadaki etkileşimini güçlendirme adına önemli bir rol oynar.

3.3.2.2. Televizyon

Kamu diplomasisi, ülkeler için gelişen teknoloji ve küreselleşme ile görünürlüğün artması sonucunda, adeta imaj oluşturma ve yenileme faaliyetine dönüşmüştür. Bu durum, kamu diplomasisi faaliyetlerinde teknolojik cihazların kullanımını zorunlu kılmıştır (Kocabıyık, 2019, s. 165).

Televizyon, bu gelişimin sonucunda radyonun yerini almıştır. Kitlelere iletilmek istenen mesajlar, sesli iletim aracı olan radyo yerine hem ses hem görüntü iletimi sağlayan televizyon aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, televizyonun medya alanında önemli bir dönemeç olduğu ve diğer kitle iletişim araçlarını geride bırakarak önemli bir yer edindiği genel olarak kabul görmüştür (Arvas, 2022, s. 37).

Televizyon haberlerinin izleyiciler üzerinde düşük bir dikkat yoğunluğuna sahip olduğu tezine karşın, televizyonun izleyicileri etkisi altına aldığı savunulmaktadır (Yılmaz, 2009, aktaran Yurdigül & Zinderen, 2012).

Fakat gazete veya dergideki haberle ilişki, bir anlamda okuyucunun kontrolü altındadır. Yazılı haber durağan ve statiktir. Okuyucu, onu istediği zaman ve koşullarda tüketebileceği gibi, tamamen ilgisiz de kalabilir. Haber, okuyucunun yorumlarına açıktır; sözcükler arasında farklı anlamlara gidilebilir veya haber eleştirilebilir. Radyoda inisiyatif azalmış gibi görünse de haber dinleyiciyi tamamen esir almamaktadır. Dinleyici, haberi dinlerken bedensel olarak başka şeyler de yapabilir. Haberi almak için sadece sesi algılamak yeterlidir. Oysa televizyon haberleri izleyiciden tamamen teslimiyet bekler. Çünkü televizyondaki tüm programlarda olduğu gibi, görsel ve işitsel duyuların açık olması zihinde tam bir algı oluşturacaktır. Bu kuşatıcı yapı, profesyonel gösteri teknikleriyle üretilmektedir. Bu nedenle televizyon haberleri, drama düzenleri içinde gerçekleştirilen, kurgulanan, sahnelenen bir özel gösteri türüdür (Parsa, 1993, aktaran Yurdigül & Zinderen, 2012).

Her haberin mutlaka görüntü veya görüntüler aracılığıyla sunulması televizyon haberciliğinde temel amaç olmaktadır. Söz ve görüntü haberde birbirini tamamlar;

görüntünün sağlanamadığı durumlarda da haber mutlaka başka bir görüntü unsuru ile desteklenir. Bu kural televizyon haberciliğinin vazgeçilmezidir. Televizyon haberleri ile görüntü sıkı sıkıya bağlıdır. Ancak televizyon haberi, yazılı haberin görselleştirilmesiyle aynı değeri taşımaz. Aynı şekilde bir radyo haberi içeriğinin, yalnızca radyoda okunan haliyle görselleştirilmesi değil, asıl önemli olan görüntünün haberi taşıdığı ve özellikle haber niteliği kazandığı bir habercilik anlayışıdır. Bu nitelik, televizyonun hem en güçlü hem de en zayıf yanını oluşturur. Çünkü bir olayın görüntüye etkili bir şekilde yansıtılması gerekmektedir. Bu sayede görüntüyle metin birleştirilerek haber oluşturulur. Bu nedenle metinde ve haber görüntüsünde uyumluluk oldukça önemlidir. İşte bu nokta, televizyon haberciliğini şekillendirmektedir (Yurdigül, 2008, aktaran Yurdigül & Zinderen, 2012).

Medya araçları içinde hala en etkili olanı televizyondur ve kamuoyunu yönlendirme gücünü bünyesinde barındırmaktadır. Bu nedenle televizyon, günlük yaşam içinde önemli bir konumda bulunmaktadır. Özellikle gazete veya dergiye kıyasla, haber iletiminde eş zamanlı olarak bilgi aktarabilme yeteneği, onu diğer kitle iletişim araçlarına göre öne çıkarmaktadır (Aydemir, 2016, s. 177). Bu bağlamda; televizyon, günlük iletişimin oluşturulmasının yanı sıra yeni imajların ve algıların şekillenmesinde de etkin bir araç olarak konumlanmıştır (Cesur & Paker, 2007).

Televizyon, modern toplumların kültürünü yaygınlaştıran, meşrulaştıran ve kamuoyunu oluşturan bir araç olarak, ülkelerin politikalarını farklı ülkelerdeki geniş kitlelere aktarma görevini üstlenmektedir. Yayınlar aracılığıyla iletilen mesajlar, hedef kitleyi sadece bilgilendirmekle kalmayıp aynı zamanda etkilemeyi de amaçlamaktadır. Bu bağlamda, televizyonlar, ülkelerin imajını, algısını ve inançlarını olumlu bir şekilde farklı toplumlara gösteren bir kitle iletişim aracı olarak kamu diplomasisinde önemli bir rol oynamaktadır (Aydemir, 2016, s. 178).

Türkiye'nin kamu diplomasisinde medya araçlarının özellikle televizyonun oynadığı rol büyük bir öneme sahiptir. Televizyon, geniş kitlelere aynı anda ulaşabilme kapasitesi ve görsel-işitsel özellikleriyle bir ülkenin imajını şekillendirmede etkili bir araç olarak öne çıkar. Türk televizyon yayınları da kültürel zenginlikleri, tarihî değerleri, turistik cazibesi ve toplumsal dokusuyla birlikte Türkiye'nin çeşitli yönlerini dünya geneline tanıtma fırsatı sunar. Türk dizilerinin uluslararası alanda büyük bir izleyici kitlesi bulması, Türkiye'nin televizyon aracılığıyla kültürel etkileşimde bulunduğu ülkeler ile olan ilişkilerini güçlendirmesinde rol oynayan medya unsurlarının etkisine örnek olarak gösterilebilir.

Ayrıca, Türkiye'nin ulusal televizyon kanalları yoluyla gerçekleştirdiği yayınlar, ülkenin dış politika hedeflerine ve küresel konulardaki duruşuna dair bir pencere sunar.

Haber programları, belgeseller, kültür ve sanat programları aracılığıyla Türkiye'nin demokratik yapısını, ekonomik başarılarını ve toplumsal gelişmelerini dünya kamuoyuna aktarır. Bu şekilde, Türkiye'nin kamu diplomasisinde televizyon, halklar arasında anlayışı artırma, kültürel alışverişi destekleme ve Türkiye'nin uluslararası ilişkilerine olumlu bir katkıda bulunma potansiyeline sahiptir.

3.3.2.3. Gazete

İtalyanca kökenli "gazetta" kelimesinden türeyen gazetenin geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır. Gazete, insanın yaşadığı çevreden dünyanın tamamında meydana gelen olaylara olan merakından doğmuştur. İnsanlar, tarih boyunca sürekli haber alma çabası içinde oldukları için haber ulaştırma hizmeti zaman içinde sürekli gelişmiştir. Başlangıçta ağızdan ağıza öğrenilen ve yayılan haberler zamanla yazılı hale dönüşmüştür (Bülbül, 2000, aktaran Eliş & Arslan, 2021).

İletişim, bireyin fiziksel, toplumsal ve psikolojik varlığını sürdürmesi için hayati bir öneme sahiptir. İnsan iletişimi, aileden uluslararası firmalara kadar geniş bir yelpazede ve çeşitli yoğunluktaki sosyal, ekonomik ve kültürel yapılar içinde gerçekleşmektedir. Kitle iletişim araçlarından özellikle gazeteler, ülkenin siyasi yaşamıyla, kültürü ve ekonomisiyle ilgili önemli toplumsal kurumlardır (Erdoğan, 2007).

Gazeteler, toplumu hem siyasi görüşleri hem de içerikleriyle etkileyerek dikkat çekmeye çalışmaktadır. Yaş, cinsiyet ve meslek gruplarına bakılmaksızın birçok okuyucu kitlesine ulaşan gazetelerin neden okunduğuna dair ilginç gözlemler bulunmaktadır. Bu gözlemler şu şekilde sıralanabilir (Bülbül, 2000, s. 37, aktaran Bendaş, 2022).

- Gazeteler, bazı okurlar tarafından kamusal olarak ciddi bir haber kaynağı olarak görülmektedir.
- Günlük yaşamla ilgili bilgi edinme amacıyla.
- Gazete okuyarak dinlenildiği düşüncesi.
- Toplum içinde kültürlü bir imaj yaratma çabası.
- İnsanlarla sosyalleşme amacıyla.
- Yalnızca okuma isteği.

Bu maddelerin günümüz şartlarıyla kıyaslandığında yanıltıcı olabilme ihtimali yüksektir. Bu ihtimal, Bülbül'ün değerlendirmelerinin, Türkiye'de dijital gazetelerin yeni yeni oluşmaya başladığı 2000 yılında yapılmış olmasıyla ilgilidir (Bendaş, 2022).

Geleneksel medya aracı olan gazete, radyo ve televizyon haberlerine kıyasla daha durağan bir yapıya sahiptir. Gazete haberleri, radyo ve televizyon haberleriyle karşılaştırıldığında güncellenme bakımından önemli bir farka sahiptir; radyo, hızlı haber üretimi konusunda öne çıkarken, televizyon haberlerinin olay yerini görsel olarak sunması etkili bir unsur olarak öne çıkar. Bu durum, gazete haberlerinin değerini gölgelememektedir. Zira gazete haberciliği, entelektüel bir duruşla algılanmasının yanı sıra, diğer haber kaynaklarına kıyasla daha detaylı ve yorumlu bir haber anlayışı ile öne çıkmaktadır. Dolayısıyla, gazete haberlerinin diğer medya türlerine göre daha çok bir yorum ürünü olduğu söylenebilir (Yurdigül &Zinderen, 2012).

Aslında bu görüş, günümüzün geçerli bakış açısını yansıtmaktadır. Dijitalleşen teknolojiyle birlikte basılı yayınların yok olacağı endişesinin yerini daha sakin bir tutuma bıraktığı gözlemlenmektedir. Bu sakinlik, gazetelerin bir yorum ve fikirsel yayın olarak varlıklarını sürdürebileceği düşüncesine yol açmıştır. Geleneksel gazeteler, internet teknolojisinin hızına karşı, fikir ve yorum yazılarıyla kendilerini güvence altına alma eğilimindedirler (Bendaş, 2022).

Gazeteler, Türkiye'nin kamu diplomasisinde yazılı basının gücünü kullanarak geniş kitlelere ulaşma ve ülkenin imajını şekillendirme konusunda etkili bir rol oynar. Türk gazeteleri, günlük yaşamdan kültürel zenginliklere, ekonomik başarılarından tarihi mirasa kadar geniş bir yelpazede içerik sunarak dünya genelindeki okuyuculara Türkiye'nin çeşitli yönlerini tanıtma imkânı sağlar. Bu bağlamda, Türk gazeteleri aracılığıyla ülkenin demokratik süreci, toplumsal gelişmeleri ve kültürel değerleri uluslararası topluma aktarılır.

Haber analizleri, köşe yazıları ve röportajlar gibi gazete içerikleri, Türkiye'nin dış politika hedeflerini ve uluslararası ilişkilerdeki duruşunu açıklamak adına önemli bir platform niteliği taşır. Ayrıca, gazetelerin dijital platformları aracılığıyla dünya genelinde daha geniş bir okuyucu kitlesi ile etkileşim kurma olanağı bulunur. Türk gazeteleri, özgün bakış açıları ve çeşitli içerikleriyle Türkiye'nin küresel toplumda daha fazla tanınmasına katkı sağlar. Bu şekilde, gazeteler, Türkiye'nin kamu diplomasisinde bilgi akışını güçlendirme, kültürel etkileşimi destekleme ve uluslararası arenadaki etkisini artırma sürecinde önemli bir rol üstlenir.

3.3.2.4. Sinema

Sinema, diğer kitle iletişim araçları gibi, toplumsal yapının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır ve zaman içinde değişim ve gelişim göstermiştir. Bu gelişim sürecinde de evrim

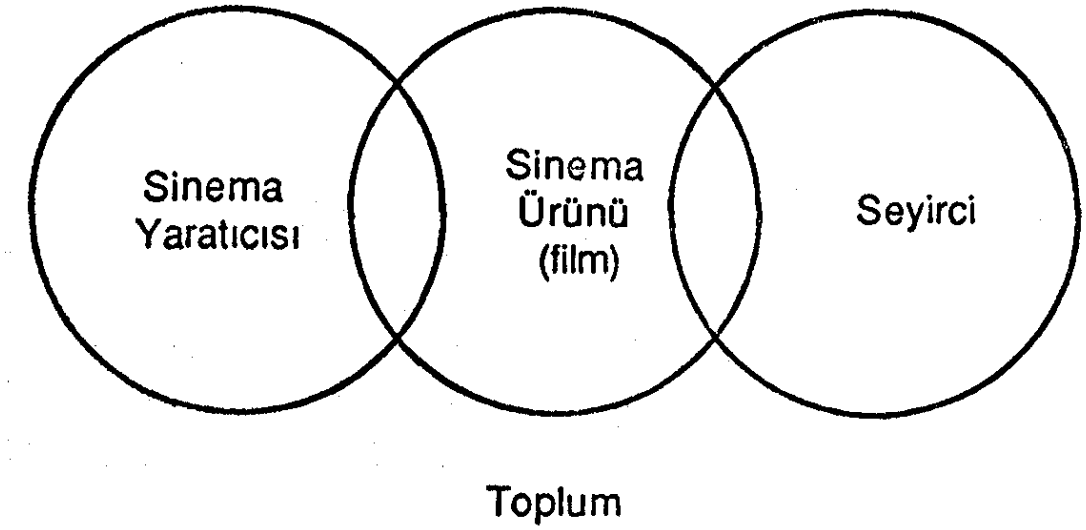
geçirmiş ve toplumların farklı kesimlerine etki etme kapasitesini artırmıştır. Toplumların ekonomik alt yapısından üst yapısına kadar geniş bir yelpazeye hitap eden sinema (Güçhan, 1993), herhangi bir hareketi düzenli aralıklarla parçalara bölerek bunların resimlerini belirleme ve sonra bunları gösterici yardımıyla karanlık bir yerde, bir ekran veya perde üzerinde yansıtarak hareketi yeniden oluşturma işi olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2020)

Sinema, diğer sanat disiplinleri ve kitle iletişim araçları gibi, toplumsal yapıdan doğan ve onunla evrilen bir üründür. Genel olarak, tüm sanat eserleri ile toplumsal yapı arasındaki işlevsel ilişki şu şekilde açıklanabilir: "Sanatsal eserler, bir üst yapı ürünü olarak hem toplumun ekonomik alt yapısından hem de üst yapıyı oluşturan bilişsel düzenin çeşitli unsurlarından etkilenir. Ancak sanat eserleri, toplumsal işlevlere sahip oldukları için, sadece üst yapıyı değil, aynı zamanda bir ölçüde alt yapıyı da etkileyebilir (Armağan, 1996, aktaran Güçhan, 1993).

Sinema, ekonomik, toplumsal, ideolojik ve psikolojik unsurlarıyla çok yönlü bir olgudur (Güçhan, 1993). Sinema aracılığıyla bir toplumun yaşam biçimi ve yapısını tanıtmak mümkündür (Akçay, 2014). Ortaya çıkan film ve seyirci ile sinemanın yapımcısı arasında ortak toplumsal bir etkileşim vardır. Bunun nedeni ortaya konulan herhangi bir yapımın toplumun ekonomik, kültürel ve siyasal durumunda bağımsız olmasının mümkün olmamasıdır. Bu açıdan bakıldığında sinemanın asıl amacı, toplumdaki yapıların ilişkisini incelemektedir. Bu temel ilişki ağında dört öge vardır. Bu ögeler; film, seyirci, sinema üreticisi ve toplumdur (Güçhan, 1993).

Şekil 1

Toplum ve Sinema İlişkisinin Ögeleri. Güçhan, 1993, s. 52

Sinema filmleri genellikle bireyin duygusal ve bilinçaltı düzeyine hitap ederek onları etkileyebilme kapasitesine sahiptir. Bu etki, sadece bireyin tutumları ve düşüncelerini etkilemekle kalmaz, aynı zamanda iletilmek istenen mesajların ve değerlerin karşı tarafta kök salmasına da katkı sağlar (Sancar, 2014, s.193, aktaran Arvas, 2022).

Özellikle güncel ve yeni konulara odaklanan filmler, kamuoyu oluşturmak için son derece uygun bir araç olarak ön plana çıkar (Aydemir, 2016, s. 187). Bu bağlamda sinema, kamu diplomasisi faaliyetlerinde iletilmek istenen mesajı karşı tarafa fark ettirmeden iletebilme özelliğiyle tanınır (Arvas, 2022). Kamu diplomasisi bağlamında, Avrupa sineması, Hindistan'ın Bollywood film sektörü ve Çin yapımı filmleri gibi alanlar, sinemanın önemli olduğu yerler arasında öne çıkmaktadır. (Sancar, 2014, s. 193, aktaran Arvas, 2022). Bu sektörlerin beyaz perdeye yansıttığı filmlerde kullanılan semboller ve işaretler, kitlelerin zihninde iz bırakabilir. Bu sayede, çekilen ülkeye ait kültürel değerler ve davranış biçimleri, başka ülkelerde yayınlanarak oralarda etki oluşturabilir (Aydemir, 2016, s. 188).

Sinema, Türkiye'nin kültürel zenginliklerini, tarihi mirasını ve toplumsal dinamiklerini uluslararası platformlarda etkili bir şekilde tanıtma ve paylaşma fırsatı sunan güçlü bir kamu diplomasisi aracıdır. Türk sinemasının evrensel temaları işleyen ve kaliteli yapımlara imza atan yapısı, dünya genelinde geniş bir izleyici kitlesi kazanmıştır. Özellikle Türk filmleri, kazandığı önemli ödüllerle uluslararası alanda büyük bir ilgi görmekte ve Türkiye'nin kültürel çeşitliliğini vurgulamaktadır.

Türkiye'nin sinema alanındaki başarıları, ülkenin kültürel zenginliklerini, sanatsal üretkenliğini ve sinemacılarının yeteneklerini dünya genelinde etkili bir şekilde tanıtabilme gücünü yansıtmaktadır. Türk sineması, sadece Türkiye'nin kültürünü yaymakla kalmayıp aynı zamanda evrensel insanlık değerlerini işleyerek izleyicilere ortak bir anlam ve duygu sunma potansiyeline sahiptir. Türk filmleri aracılığıyla ülke, sinema sektörü üzerinden küresel bir diyalog kurma ve kültürel etkileşimi artırma imkânına sahip olmaktadır. Bu nedenle, sinema, Türkiye'nin kamu diplomasisinde güçlü bir ifade aracı olarak öne çıkar.

3.3.2.5. Yeni Medya-Sosyal Medya

Matbaanın icadından sonraki süreçte, en devrimci teknolojik gelişme olarak internet ortaya çıkmıştır (Aydemir, 2016, s. 191). Modern bilgi çağında, özellikle internet teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte, etkili kamu diplomasisi için de yeni bir araç ortaya çıkmıştır. Uluslararası kitleler arasında çeşitli bilgi paylaşım olanakları sunan bu yeni araç, yeni medya/sosyal medyadır (Akçay, 2014).

Küreselleşme; internet, uydu kanalları ve diğer araçlar aracılığıyla siyasi sınırların ötesine geçmiş ve dünyanın birbirinden haberdar olmasına zemin hazırlayarak, iletişim teknolojisinde önemli değişimlere yol açmıştır. Bu süreçte "yeni" olarak isimlendirilen iletişim teknolojileri, yeni medya politikalarını şekillendirmeye başlamış ve bireylere istedikleri bilgilere erişebilme ve bu bilgileri paylaşabilme imkânı tanıyan bir medya ortamını da beraberinde getirmiştir. Sanallık ve etkileşim temelinde yükselen yeni medya, medya ve zaman kısıtlamalarını ortadan kaldıran bir alan olarak ön plana çıkmaktadır. İletişim teknolojilerinin evrimiyle birlikte mobil iletişim, sosyal ağlar ve internet tabanlı medya gibi yeni medya araçları oluşmuştur. Bu geniş imkânlar ve yenilikler, gazetecilik ve haber alanında da önemli değişimlere neden olmuştur (Yurdigül & Zinderen, 2012).

Küreselleşmenin en önemli sonuçlarından biri olan internet, fikirlerin ve düşüncelerin değiş tokuşunu arttırarak toplumların ve devletlerin de karşılıklı bağımlılığına etki etmiştir (Aydemir, 2016, s. 191).

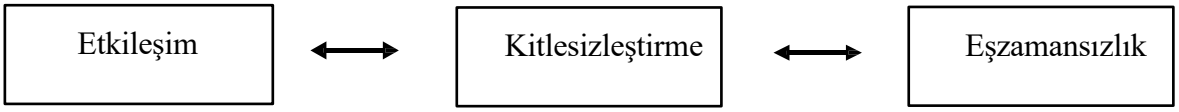
Yeni medya ile konvansiyonel medya arasındaki birtakım farklar bulunmaktadır. Birincisi; geleneksel medya genellikle geniş ve karmaşık bir yapıya sahipken, yeni medyada bu yapı daha belirgin sınırlarla çizilmiştir. Mesajın belirli kitlelere odaklanması ve hedefe daha hızlı ulaşılabilmesi sağlanmaktadır. İkincisi; yeni veya sosyal medyada bilgi akışı çok daha hızlı gerçekleşir. Örneğin; gün içinde yaşanan bir olay sosyal medyada anında gündem olurken, gazeteler bu haberi ancak ertesi gün yayımlayabilir. Bu nedenle olay, sosyal medya

kullanıcıları için hızla eskir. Üçüncüsü; geleneksel medyada yayınlanan bir haber, bir dizi kontrolden geçerken, sosyal medyada bu kontrol mekanizması genellikle bulunmamaktadır, bu da dezenformasyonun yayılmasına neden olabilir. Ayrıca, fikirlerin esnekliği daha belirgindir. Dördüncüsü; sosyal platformlarda birçok haber ve içerik, farklı sunum biçimleriyle paylaşılırken, geleneksel medyaya kıyasla daha zengin bir içeriğe sahiptir. Beşincisi; sosyal medya, çift yönlü etkileşimi mümkün kılan bir kamu diplomasisi aracı olarak öne çıkmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2020a, s. 82).

Yeni teknolojik gelişmelerle birlikte, yaşanan dönüşümlerin başında şüphesiz sosyal medyanın gücü ve yayılması gelmektedir. Sosyal medya, hayatın içinde kapladığı yerin giderek artmasıyla beraber, yeni alışkanlık, iletişim ve ilişki biçimlerini de hayatımıza sokmuştur. Devletler, uluslararası kuruluşlar, özel kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları gibi kamu diplomasi aktörleri de sosyal medyadan nasıl faydalanacaklarına ilişkin stratejiler belirlemektedirler (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2020a, s. 5). Sosyal medya platformlarında oluşturulan içerikler, geniş bir paylaşım ağına sahip olup insanlar üzerinde etki bırakma potansiyeline sahiptir (Solmaz vd., 2013). Sosyal medya platformlarında insanlar, kendilerini daha özgürce ifade edebilmenin yanı sıra bu özgürlüğün konforunu yaşarlar (Kıran vd., 2020). Çünkü sosyal medya, çeşitli düşünce ve fikirleri bir araya getirerek ortak sonuçlara ulaştırmayı hedefleyen yeni medyanın etkin bir gücüdür (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2020a, s. 24).

Şekil 2

Yeni Medyanın Temel Özellikleri. Arvas, 2022

Monolog olmaktan çok karşılıklı etkileşimi sağlayan bir iletişim aracı olan sosyal medya, kamu diplomasisi açısından da uygun bir platform haline gelmiştir. Bu sanal ortamda, kültürel tanıtım ve diplomasi faaliyetleri etkili bir şekilde sürdürülmektedir (Ökten, 2022, s. 120). Siyaset sahnesinde gerçekleşen devrimler, birçok ülkede otoriter yönetimlerden demokratik yönetimlere geçişi sağlamıştır. Aynı zamanda uluslararası ilişkilerdeki teknolojik ve ekonomik gelişmelerle ortaya çıkan devrimler, ülkelerin dış politika hedeflerini değiştirmiştir. Yeni medyanın sunduğu olanaklarla birlikte yaşanan bu

değişimler, diplomasi ve kamu diplomasisinde de önemli dönüşümlere neden olmuştur (Sancar, 2014, s. 197, aktaran Arvas, 2022). Kamu diplomasisi faaliyetlerinde devletler, internet ve yeni medya araçları aracılığıyla düşük maliyetle mesajlarını yaymayı tercih etmektedir. Bu çerçevede devlet dışı kuruluşlar, akademik çevreler, sivil toplum örgütleri ve özel şirketler, interneti kendi çıkarları doğrultusunda kullanarak kültürel kimlik ve toplumsal değerleri hedef kitlelere sunmaktadır. Böylece uluslararası veya bir ülkedeki siyasi, ekonomik ve askeri gelişmeler, dünyanın farklı bölgelerinde hızla haberleştirilebilmektedir. Bu durum, kamu diplomasisi faaliyetlerinin yürütüldüğü devletlerde istenen olumlu bir imajın oluşturulmasına katkı sağlamaktadır (Aydemir, 2016, s. 193-194).

Yeni medya ve sosyal medya, Türkiye'nin kamu diplomasisinde dinamik bir iletişim aracı olarak öne çıkar. Sosyal medya platformları; anlık paylaşımlar, etkileşimli içerikler ve geniş kitlelere hızlı erişim gibi özellikleriyle bilgi akışını önemli ölçüde hızlandırır ve genişletir. Türkiye, sosyal medya aracılığıyla kültürel zenginlikleri, turistik destinasyonları, girişimcilik başarıları ve günlük yaşamın çeşitliliğini dünya genelinde anında paylaşma şansına sahiptir.

Sosyal medya, Türkiye'nin kamu diplomasisinde bireylerle doğrudan etkileşime geçme fırsatı sunarak toplumlar arasında anlayışı artırabilir. Özellikle genç nüfusun yoğun olarak kullandığı sosyal medya platformları, Türkiye'deki gençler arasında popüler kültürde ve dijital alanda etkin bir varlık olmasına olanak tanır. Bu platformlar aracılığıyla gerçekleştirilen paylaşımlar, Türkiye'nin demokratik değerlerini, sosyal projelerini ve kültürel etkinliklerini uluslararası topluma duyurma konusunda da etkin bir rol oynamaktadır.

3.4. Uluslararası Medya: Tanım, Kapsam ve Önem

Küreselleşme süreciyle birlikte iletişim teknolojilerinde gelişmeler yaşanmış ve bu gelişmeler kitle iletişim araçlarında büyük bir patlamaya neden olmuştur. Bu patlama, medya sektöründe önemli yapısal değişikliklere yol açmıştır. Küreselleşme sürecinin önemli bir aktörü olan medya, şirket birleşmeleri, yatay, dikey ve çapraz entegrasyonlar gibi faktörlerle küresel boyuta ulaşarak, küresel veya uluslararası medya devleri olarak adlandırılmaya başlamıştır (Dirik, 2007, s. 73).

Uluslararası medya, günümüzde küresel iletişim ağlarının gelişimiyle birlikte önemli bir rol oynayan bir kavramdır. Uluslararası medya, sınırları aşarak haber, eğlence, kültür ve bilgi akışını sağlayan bir platform olarak tanımlanmaktadır. Dijitalleşmenin etkisiyle

uluslararası medya, internet ve sosyal medya gibi yeni iletişim araçları aracılığıyla geniş bir kitleye ulaşma imkânı bulmuştur. Uluslararası medya, farklı kültürleri bir araya getirerek çeşitli topluluklara ulaşma, kültürlerarası etkileşimi artırma ve global perspektif sunma potansiyeline sahiptir.

Kapsam açısından, uluslararası medya, dünya genelindeki olaylara dair haberleri, kültürel içerikleri ve eğlence programlarını içerir. Uluslararası medyanın önemi, küresel çapta bir kamuoyu oluşturarak, farklı ülkeler arasındaki ilişkileri etkileme gücünden gelir. Uluslararası medyanın bu etkisi, bilgi akışındaki hız, çeşitlilik ve erişilebilirlik sayesinde artmıştır. Bu bağlamda, uluslararası medya, kültürler arası anlayışın geliştirilmesi, demokratik değerlerin yayılması ve dünya genelindeki sorunlara dair farkındalığın artırılması gibi önemli bir rol üstlenir.

Şu anda küresel medya, fikir üretimi, bilgi dağıtımı ve egemen ideolojinin, üretim ve yeniden üretiminin küresel ölçekte düzenlenip denetlenmesi anlamına gelmektedir (Dirik, 2007, s. 76).

Uluslararası medyanın önemi, sadece bilgi akışını sağlamakla kalmayıp aynı zamanda küresel bir kamuoyu oluşturarak farklı ülkeler arasındaki ilişkileri etkileme gücüne de dayanmaktadır. Kültürler arası anlayışın geliştirilmesi, demokratik değerlerin yayılması ve dünya genelindeki sorunlara dair farkındalığın artırılması gibi uluslararası medyanın sağladığı katkılar, günümüz küresel toplumunda giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Ayrıca, küresel medyanın işlevi, bilgi ve fikirlerin küresel ölçekte düzenlenmesi ve yayılmasıyla birlikte, egemen ideolojilerin üretim ve yeniden üretiminin de küresel düzeyde düzenlenip denetlenmesini içerir.

BÖLÜM 4

TÜRKİYE'NİN KÜLTÜREL DİPLOMASİSİ

4.1. Kültürel Diplomasi

Kültürel diplomasi, halklar ile uluslar arasında karşılıklı anlayışı artırmak için bilgi, fikir, sanat ve kültür gibi unsurların etkileşimine dayanan bir faaliyet olarak tanımlanır (Cummings, 2003). Kültürel diplomasi, bireylerin farklı ülkeleri ziyaret edip, o ülkelerin kültürleri ve toplumları hakkında bilgi edinebildikleri, aynı zamanda diğer ülkelerdeki insanlar arasındaki değişimi içeren bir süreçtir. Bu, başka bir ülkenin dilini, geleneklerini, yaşam tarzını inceleme sürecini içerir. Kültür, oldukça geniş bir kavram olduğu için kültürel diplomasi, sanatı, gelenekleri, alışkanlıkları, görenekleri, insan davranışlarını, tarihi, müziği, folkloru, jestleri ve sosyal ilişkileri içeren çeşitli alanlara katkıda bulunur (Stefka, aktaran Appel vd., 2008). Bu bağlamda, herhangi bir alanda gerçekleşen etkileşim veya değişim, bu alanların yabancı bir ülkede var olan biçimiyle ele alındığında kültürel diplomasi olarak değerlendirilir (Appel vd., 2008).

Kültürel diplomasi, kamu diplomasisi kapsamında yer alan ve uluslararası alanda etkili bir şekilde kullanılan bir diplomasi formudur (Avşar & Koyuncu, 2022, s. 19). Kamu diplomasisi kapsamında, kültürel boyut ifadesi, kültürel diplomasiyi temsil eder (Avşar & Koyuncu, 2022, s.20). Triandis'e göre (2001) "bireyler için hafıza ne ise toplum için de kültür odur." Kültürün toplum için önemini vurgulayan bu perspektife göre, kültürel diplomasi aracılığıyla doğrudan halklara ulaşmanın, kamu diplomasisi içinde özel bir konumu bulunmaktadır (Avşar & Koyuncu, 2022, s.20).

Kültürel diplomasinin günümüzde yaygın bir kamu diplomasisi aracı haline gelmesinin temel sebebi, kültürel etkinliklerin bir milletin kendini en iyi ifade edebileceği faaliyetler olmasıdır. Bu bağlamda, kültürel diplomasi, milli güvenlik politikalarının daha örtülü ancak geniş kapsamlı ve sürdürülebilir bir şekilde yürütülmesine olanak tanır (Akçay, 2014, s. 35).

ABD Dışişleri Bakanlığına bağlı Kültürel Diplomasi Danışma Kurulu'nun 2005 yılında yayınladığı Diplomasi Raporu'na göre, kültürel diplomasi şu yararları sağlar:

- Siyasetçilerin diğer ülkelerle siyasi, ekonomik ve askeri ittifaklar kurmaya çalıştıkları kişilerle aralarında bir "güven temeli" oluşturulmasına yardımcı olur.

- Ortak değerlere vurgu yaparak inanç, aile kavramı ve eğitim gibi konularda benzerlikleri vurgular.
- Hükümetlerin ötesinde, farklı toplumlar arasında ilişkiler kurar.
- Politik farklılıklara rağmen iş birliği için olumlu bir ortam sağlar.
- Seyrek ya da gergin diplomatik ilişkilere sahip ülkelerle yakınlaşma için esnek ve evrensel kabul gören bir araç olarak hizmet verir.
- Dil engelini minimum düzeye indirerek diğer toplumlardaki gençlere ve daha geniş bir kitleye ulaşma imkânı sağlar.
- Sivil toplumun büyümesini teşvik eder.
- Yanlış anlaşılmaları, kin ve düşmanlık gibi olumsuz düşüncelerin zamanla olumlu bir yöne evrilmesini sağlar (Akçay, 2014, s. 36).

4.1.1. Kültürel Diplomasinin Gelişimi

Kültürel diplomasi, ülkeler arasındaki ilişkileri güçlendirmek, anlamak ve dünya çapında etkileşim sağlamak amacıyla kültürel unsurları kullanarak gerçekleştirilen bir diplomasi biçimidir. Geleneksel diplomasi pratiğinin ötesine geçen kültürel diplomasi, sanat, edebiyat, müzik, spor ve diğer kültürel ifadeler aracılığıyla toplumlar arasında anlayış ve iş birliği oluşturmayı hedefler. Kültüre dayalı diplomatik faaliyetler, ülkelerin birbirlerini daha iyi tanımasını, güven inşa etmeyi ve sosyal etkileşimleri artırmayı amaçlar. Bu tür bir diplomasi, kültürel çeşitliliğin ve zenginliğin vurgulanmasını sağlayarak küresel barış ve iş birliği için önemli bir rol oynar. Kültürel diplomasi, uluslararası ilişkilerde yumuşak güç unsurlarını güçlendirmenin yanı sıra toplumlar arasında köprüler kurarak karşılıklı anlayışı destekler. Bu nedenle, kültürel diplomasi, günümüzde giderek artan bir biçimde uluslararası ilişkilerin temel bir bileşeni olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bugüne dek geçen 100 yıl boyunca, kültürel diplomasi ülkemizin dış politikasının vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Kültürel diplomasi, bir ülkenin kültürel zenginliklerini, değerlerini ve düşünce akımlarını uluslararası alana taşıyarak, diğer ülkelerle daha yakın ilişkiler kurmayı ve uluslararası alanda etkin bir rol oynamayı amaçlar. Türkiye'nin bu alandaki çabaları, Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan zengin kültürel geçmişi, Cumhuriyet dönemindeki modernleşme çabaları ve Soğuk Savaş sonrası dönemdeki yeni dinamiklere uyum sağlama gibi çabaları içerir.

Türkiye'nin kültürel yapısı, çeşitli etnik, dini ve kültürel unsurları içinde barındırarak zengin bir kimlik oluşturur. Bu çeşitlilik, Türkiye'nin kültürel diplomasi çabalarına yansımış

ve ülkenin dünya çapında farklı kültürel ve coğrafi bölgelerle etkileşimde bulunmasına olanak tanımıştır. Örneğin, Türkiye'nin Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalan mirası, Balkanlar'dan Orta Doğu'ya, Kuzey Afrika'dan Kafkaslara kadar geniş bir coğrafyada etkisini sürdürmektedir. Cumhuriyet döneminde ise Atatürk'ün modernleşme ve Batılılaşma politikaları, Türkiye'nin Batı ile olan kültürel ilişkilerini güçlendirmiştir. Soğuk Savaş dönemindeki NATO üyeliği ve Batı ile yakın ilişkiler, Türkiye'nin kültürel diplomasi faaliyetlerini daha da genişletmiştir (Garakhanova, 2023).

4.1.2. Kültürel Diplomasinin Uygulamaları ve Araçları

Kültürel diplomasi, halkın etkin bir şekilde katılımını temel alır ve kültürü diğer ülkelerle paylaşma konusunda artık tek yönlü bir etkileşim olarak değil, karşılıklı bir etkileşim olarak kabul edilmektedir (Snow, 2009, s. 8).

Kültürel diplomasi, çeşitli uygulama ve araçları kullanarak ülkeler arasında etkileşim ve anlayışı artırmayı amaçlayan bir strateji olarak ortaya çıkar. Bu diplomasi türünün uygulama ve araçları arasında şunlar bulunmaktadır:

- Sanat ve Kültür Etkinlikleri: Uluslararası sanat sergileri, kültürel festivaller, tiyatro oyunları, konserler ve dans performansları gibi etkinlikler, bir ülkenin kültürünü diğer ülkelerle paylaşmak için etkili araçlardır. Bu etkinlikler, sanat ve kültür aracılığıyla insanlar arasında bağ kurmayı sağlar.
- Eğitim ve Değişim Programları: Kültürel diplomasiyi destekleyen eğitim ve değişim programları, öğrenci ve akademisyenlerin ülkeler arası hareketliliği ile kültürel anlayışın gelişmesine katkıda bulunur. Yabancı öğrenci programları, öğrenci değişimleri ve kültürel burslar bu kapsamda değerlendirilebilir.
- Medya ve İletişim: Kültürel diplomasiyi desteklemek amacıyla medya, özellikle kültürel içerikli televizyon programları, radyo yayınları ve çevrim içi medya aracılığıyla kullanılabilir. Bu, ülkelerin birbirlerinin kültürünü daha iyi anlamalarını sağlar.
- Kütüphaneler ve Kültür Merkezleri: Yabancı ülkelerde kütüphaneler ve kültür merkezleri kurmak veya desteklemek, literatür ve bilgi alışverişini teşvik eder. Bu mekanlar, kitap fuarları, konferanslar ve atölye çalışmaları gibi etkinliklere ev sahipliği yaparak kültürlerarası diyaloğu destekler.

- Spor Diplomasisi: Uluslararası spor etkinlikleri, ülkeler arasında dostluk ve iş birliği oluşturmak için güçlü bir platform sunar. Uluslararası spor müsabakaları ve etkinlikleri, insanların bir araya gelmesini ve ortak bir paydada buluşmalarını sağlar.
- Turizm: Turizm, bir ülkenin kültürünü ziyaretçilere tanıtma ve diğer ülkelerle insanlar arasında doğrudan etkileşimi teşvik etme açısından önemli bir araçtır. Turistler, yerel gelenekleri, yemekleri ve yaşam tarzını deneyimleyerek kültürel alışverişi artırabilir.

Kültürel diplomasinin bu uygulama ve araçları, ülkeler arasında daha derin ve sürdürülebilir ilişkiler kurma amacı taşır ve kültürel çeşitliliğin zenginliğini vurgular.

Müzeler, uluslararası ziyaretçilerin eğitici müze etkinliklerine aktif katılım sağlaması ile kültürlerarası fikir alışverişini teşvik edebilir ve tanıtımını yaptıkları kültürel içeriğe daha geniş bir izleyici kitlesi çekebilir. Müzelerin kültürel mirasları ile dijital kültürel içerik oluşturma arasındaki ilişkinin etkin bir şekilde yönetilmesi, aktif katılımlı yöntemlerle kültürlerin daha anlaşılır hale gelmesine katkıda bulunabilir. Diğer kültürleri öğrenme deneyimleri yoluyla anlamanın ve takdir etmenin daha kolay olduğu göz önüne alındığında, müzelerin eğitim işlevine özel bir önem verilmesi, etkili kültürel diplomasi için kritik bir faktördür. Müzeler, geleneksel olarak yalnızca bilgi kaynağı olarak görülmelerine rağmen, son yıllarda eğitim rollerinin önemi daha fazla vurgulanmıştır (Dierking, 2006, aktaran Avşar & Koyuncu, 2022, s. 31).

4.1.3. Kültürel Diplomasi ve Yumuşak Güç

Devletler, kamuoyu savaşlarında sanat, kültür, edebiyat, spor, bilim, teknoloji ve sinema gibi alanlara yatırım yaparak yumuşak güç kullanmaktadırlar. Bu yöntem, devletlere açık ara bir etki ve imaj avantajı sağlayarak kamuoyunu etkileyebilmelerini mümkün kılmaktadır (Bahçacı, 2022, s. 49). Yumuşak güç, askeri ve ekonomik gücün ötesinde geniş etki alanına sahip bir araç olarak kabul edilir.

Her zaman bu geniş etki alanının tam merkezinde yer alan yumuşak güç, sadece uygulayıcı olan ve cezbeden ülkeler arasındaki etkileşimle sınırlı değildir. Bu etkileşimden yararlanan veya rahatsızlık duyan, kendi yumuşak gücünü tehlikede hisseden üçüncü bir etkileşim aktörü bulunmaktadır. Günümüzün küreselleşen dünyasında savaşlar silahsızlanmış ve yumuşak güç savaşları doğmuştur. Hızla artan yumuşak güç hegemonyası, diğer ülkeler için bir tehdit oluşturabilir. Özellikle bu hegemonya, ilgili ülkelerin dış politika

tutumlarını hedef alırsa ve bu durum onların yumuşak güçlerini zayıflatıcı veya yaralayıcı etkide bulunursa, bu algı daha da şiddetlenebilir. Sonuç olarak, söz konusu ülkeye karşı yumuşak güç savaşı başlatılabilir ve en önemli yumuşak güç unsurlarına karşı saldırılar gerçekleştirilebilir. Sivil toplum örgütleri, politik, toplumsal, ideolojik ve sosyal yapı, kültürel değerler, sosyal psikoloji ve tarih gibi çekici unsurlara yönelik küçültücü ve değersizleştirici stratejiler uygulanabilir. Yumuşak güç savaşlarından başarıyla çıkabilmek için bazı stratejik eylemler gerçekleştirilmelidir. Yumuşak gücün seviyesini tehlike hissi uyandıracak şekilde abartmamak, diğer uluslarla sağlam diplomatik ilişkiler kurmayı, iş birlikçi bir tutum sergilemeyi ve demokratik, insan haklarına saygılı bir iç ve dış politika izlemeyi öncelikli olarak kabul etmek önemlidir. Ayrıca, düşünce ve ifade özgürlüğüne zarar vermemek için çaba göstermek, diplomasinin devlet tekelciliğinden uzak tutulması ve iç ve dışta güven ortamının oluşturulması da önemli hedefler arasındadır (Sandıklı, 2014, aktaran Çakır, 2022).

Yumuşak güç aracılığıyla elde edilen her kazanım, kültür ve politikanın bir sonucudur. Yumuşak güç, insanları mecburiyet yerine iş birliğiyle harekete geçmeye teşvik etme anlamında etkilidir. Devletler, genellikle dış politikalarını sadece yumuşak güç kullanarak yürütmezler; bunun yerine yumuşak gücü, sert gücü destekleyen ve meşruluğunu sağlayan bir araç olarak görürler. Askeri yöntemlere başvuracak bir devlet için, kamuoyunun desteği dış siyasette önemli bir faktördür. Ülkeler, savaş gibi durumlarda vatandaşların fedakarlıklarını talep ettiğinde, hükümetin desteklenmesi için halkın desteğine ihtiyaç duyar ve bu destek, kamuoyunda hükümeti destekleme düşüncesinin varlığına dayanır. Sert gücün etkili olduğu durumların ötesinde, ilişki kurmak için güven ve iyi niyetin inşa edilmesi, daha önemli ve uzun vadeli bir diplomatik adımdır (Sancar, 2012, aktaran Bahçacı, 2022).

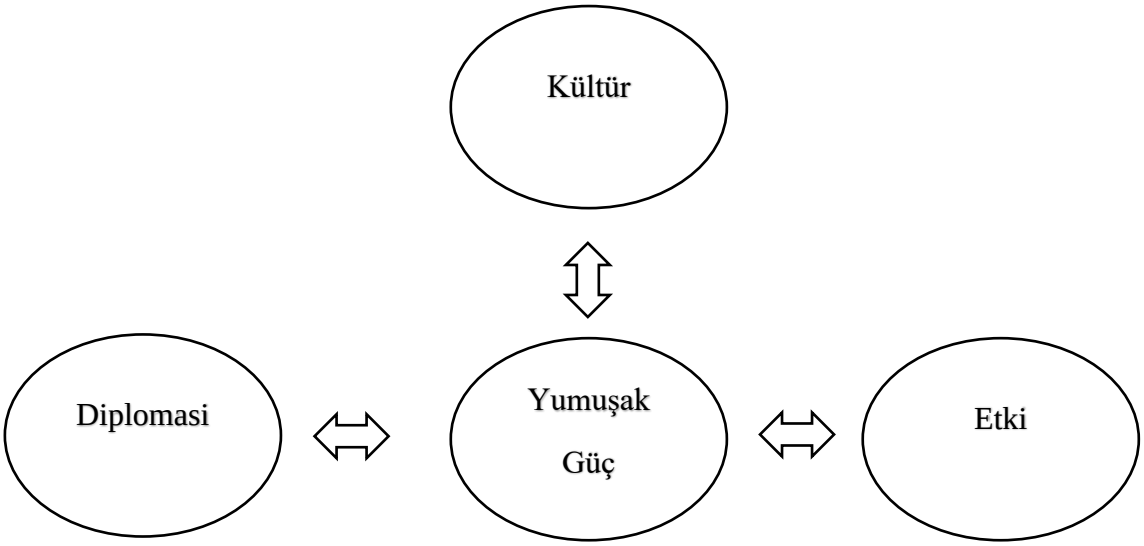
Yumuşak güç savaşlarından başarıyla çıkmak için gerekli eylemler, kültürel diplomasi stratejileriyle tam bir uyum içindedir. Ülkeler, bu stratejik hedeflere bağlı kaldıklarında, yumuşak güç savaşlarından galip ayrılabilirler. Yumuşak gücün yarattığı çoklu etki alanından en az hasarla kurtulabilmek, başarılı bir şekilde yürütülen kültürel diplomasiye bağlıdır. Kültürel diplomasinin stratejik hedeflerini gerçekleştirme başarısı, yumuşak güç savaşlarında zafer şansının bir göstergesidir. Bu nedenle, bu oranın yüksek olması için bir ülkenin kendi ulusuyla barışık, diğer uluslara karşı hoşgörülü ve istikrarlı bir siyaset izlemesi, kurucu üst yapıya sahip olması, diplomatik yükü hafifletici hükümet dışı kuruluşlar, kurumlar, topluluklar ve bireylerle iş birliği yapması gerekmektedir. Hem kültürel diplomasi hem de yumuşak güç, devlet ve toplum iş birliğiyle daha etkili hale getirilebilir. Her ikisi de birbirine ve yapı-üst yapı organik bağına muhtaçtır. Bu olgular,

birbirleriyle ve toplum-devlet iş birliği ilişkisi içindedir. Bu iki kavram arasında mündemiç bir ilişki bulunmaktadır (Çakır, 2022).

Yumuşak güç, bir ülkenin sosyo-kültürel potansiyelini veya kültürel gücünü, etki kapasitesi ve diplomatik ağlarıyla ilişkilendirerek bir noktada konumlandırmak olarak tanımlanabilir. (Şekil 3'te gösterilmiştir.) Yumuşak güç kavramı, çevresindeki kültür, diplomasi ve etki gibi diğer unsurlarla sıkı bir ilişki içindedir. Bu çerçevede, yumuşak güç, bu unsurlardan her birinden bir pay alabilen ve bunları etkili bir şekilde kullanmaya hazır olan bir kavram olarak değerlendirilebilir (Savaş, 2020).

Şekil 3

Kültür, Diplomasi ve Etki Kavramları Bağlamında Yumuşak Güç. Savaş, 2020

Günümüzde Balkanlar'da, Osmanlı hoşgörüsünün mirasıyla birlikte Türk kültürü ve medeniyeti canlı bir şekilde yaşatılmakta ve korunmaktadır. Bu bölge, geçmişte Osmanlı etkisi altında kalarak zengin bir medeniyeti benimseyen Balkan milletlerinin etkisiyle günümüzde Türkiye için önemli bir yumuşak güç sahası haline gelmiştir. Uluslararası ilişkiler bağlamında, Türkiye'nin bu bölgede kültürel diplomasiyi kullanarak etkin olabileceği düşünüldüğünde, Balkanlar hala hak ettiği ilginin dışında kalmaktadır. Cumhuriyet sonrası Türkiye dış politikasının geçmişe yönelik içe kapanma ve sınırlarını koruma eğilimi, bu ilgisizliğin temel nedenlerinden biri olmuştur. Türkiye hem Balkanlar'da hem de Avrupa'da elde ettiği ekonomik ve siyasi başarılarla adından sıkça söz ettiren bir güvenli liman haline gelmiştir. Özellikle ekonomideki başarılı performans, Türkiye'nin

dünya genelinde yükselen bir güç olarak algılanmasına ve son dönemlerde marka bir ülke olma yolunda önemli adımlar atmasına katkı sağlamıştır (Bayraktar, 2012).

Türkiye'nin dış politikada son dönemde gerçekleştirdiği çalışmaların genelinin kamu diplomasisi aracılığıyla yapıldığı gözlemlenmektedir. Ülkenin ulusal çıkarlarını, kararlı duruşunu ve güvenlik politikalarını koruyarak, bölgesinde ve ortak olduğu coğrafyada elde ettiği ivme, ince güç aktörlerinin olumlu katkılarıyla şekillenmektedir. Türkiye, sivil toplum kuruluşları, kültür, turizm, ekonomi, eğitim, sinema-dizi sektörü gibi farklı alanlardaki aktörleri etkin bir şekilde kullanarak; Irak, Suriye, Afganistan, Filistin gibi bölgelerdeki gelişmelerde yardım ve arabuluculuk faaliyetlerini ince güçle birlikte uygulamaktadır (Kalın, 2012).

Türkiye, kültürel zenginliğini yumuşak güce dönüştürme amacıyla Yurt dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), T.C. Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) ve Yunus Emre Enstitüsü (YEE) gibi birçok kurum ve kuruluş aracılığıyla çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bu kurum ve kuruluşların kültür odaklı faaliyetlerine "Türkiye'de Kültürel Diplomaside Etkili Kurumlar" başlığında detaylı değinilecektir.

4.2. Türkiye'de Kültürel Diplomaside Etkili Kurumlar

Türkiye'nin kültürel diplomasi alanındaki kurumları incelendiğinde, öncelikle Dışişleri Bakanlığı, ardından İletişim Başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yurt dışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB), Yunus Emre Enstitüsü (YEE) ve TÜRKSOY'un etkili birer araç ve uygulayıcı olarak görev yaptığı açıkça görülmektedir (Taşcı, 2023).

Dışişleri Bakanlığı, Türkiye'nin kültürel mirasını ve tarihsel zenginliklerini yurt dışında tanıtmak ve yaygınlaştırmak amacıyla her sene yurt içinde ve dışında sanatçı, akademisyen, öğrenci, iş insanı, sporcu ve pek çok vatandaşın katılımı ile çeşitli kültür etkinlikleri düzenlemektedir. Dışişleri Bakanlığı'nın dijital dünyada kamu diplomasisi alanında dünyadaki örnekler arasında özel bir konumu bulunmaktadır. Sosyal medyada 1,5 milyonun üzerinde takipçisiyle Avrupa'da birinci, dünya genelinde ise beşinci sırada bulunmaktadır. Ayrıca 11 farklı dilde hizmet veren internet sitesi aracılığıyla küresel çapta geniş bir kitleye seslenmektedir. Misyonlarına uygun şekilde 2020-2021 yıllında Dakar II. Uluslararası El Sanatları Fuarı'na onur konuğu olarak davet edilmiş, "Ödüllü Türkiye Fotoğrafları Sergisi", "Türkiye-Slovakya Dostluk Konseri", "14. Tambur Festivali"nde Anadolu Nefesli Beşlisi dinleyicilerinin Anadolu ezgileriyle buluşturulması, "Valsler ve

Peşrevler: Doğu ve Batı Arasında Müzikal Buluşmalar" adlı konser etkinliğinde klasik Türk musikisi parçalarının icra edilmesi, Varşova'da görevli diplomat eşlerinin eserlerinden oluşan "The Art of Diplomacy" sergisine katılım, Lima Grau Parkı Türkiye tanıtım etkinliği, Özbekistan'da Türk Film Günleri etkinliği, Kuveyt'te Türk Obası Festivali gibi birçok etkinlik gerçekleştirilmiş ve katılım sağlanmıştır (Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, 2020-2021).

Kültürel diplomaside etkili bir diğer kurum olan Türkiye Cumhuriyeti İletişim Başkanlığı Türkiye Cumhuriyeti'nin itibarını artırmak ve stratejik iletişim ve yeni nesil iletişim araçları kullanılarak Türkiye'nin tezlerinin anlatılması, tanıtılması ve hayata geçirilmesini sağlayan projeler ve politikalar üreterek ulusal ve uluslararası kamuoyuna doğru, tutarlı ve güvenilir bir Türkiye imajı sunmayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin nitelikli temsilini sağlamak ve "Türkiye markasını güçlendirmek" de stratejinin temel unsurlarındandır (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2020b).

10.07.2018 tarihinde, Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı 1 Nolu Kararnamesi ile kurulan Kültür ve Turizm Bakanlığı, hedeflerini ve amacını T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planı'nda net bir şekilde belirtmiştir. Bakanlık, Türkiye'nin kültürel çeşitliliğini evrensel kültüre fayda sağlayacak şekilde koruma, geliştirme ve kuşaktan kuşağa aktarma, kültür endüstrisinin milli gelire olan katkısını artırma ve kültürler arası etkileşimi kültürel diplomasi aracılığıyla güçlendirme gibi amaçlara odaklanarak hizmet vermektedir (Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2019). Değişen dünya şartlarına uyum sağlamak amacıyla, Bakanlık uygulamalarını dijital platformlara taşımıştır. Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, sanat etkinliklerinin duyurularını ve bilet erişimini sağlayan "Sanat Cepte", halk kütüphanelerinde katalog aramalarını gerçekleştirmeyi mümkün kılan "Etkin Kütüphane", Türkiye'nin müzelerine ait bilgileri içeren "Türkiye'nin Müzeleri", sesli kitap takibini sağlayan "Konuşan Kitaplık" ve filmlerin muhafaza edilmesi ve kuşaktan kuşağa aktarımı için "Film Mirasım" uygulamaları gibi hizmetler sunmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, t.y.).

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Türkiye'nin kültürel diplomasisinde etkili bir rol üstlenen bir kuruluştur. TİKA, yurt dışında kalkınma projeleri ve insani yardım faaliyetleri yürüterek Türkiye'nin tarihi ve kültürel bağları bulunan ülkelerde gerçekleştirilen çalışmalara öncülük etmektedir (Özkan, 2018, aktaran Garakhanova, 2023). Özellikle Orta Doğu, Balkanlar, Afrika ve Orta Asya gibi Türkiye'nin köklü ilişkilere sahip olduğu bölgelerde, TİKA'nın faaliyetleri büyük önem taşımaktadır.

6 Nisan 2010 tarihinde kurulan ve 15 Temmuz 2018 tarihinde yeniden yapılandırılan Yurt dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), dünya genelinde yaşayan Türkler, soydaşlar ve akraba toplulukları ile Türkiye'de yükseköğrenim gören uluslararası öğrencilere yönelik çeşitli çalışmalar gerçekleştirmektedir. YTB, dünya çapında bulunan yaklaşık 7 milyonluk Türk diasporasıyla ilgili geniş kapsamlı bir politika izlemekte olup, diasporanın dil, kimlik ve kültürünün korunması, anavatan bağlarının güçlendirilmesi ve ikamet edilen ülkelere ilişkin ekonomik, kültürel, sosyal ve hukuki konularda destek sağlanması gibi konuları temel almaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, t.y.).

Ayrıca, YTB'nin soydaş ve akraba topluluklarla ilgili çalışmaları, ekonomik, kültürel ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesini hedeflemektedir. Kültürel diplomasi kapsamında önemli bir alan olan eğitim konusunda da YTB çeşitli faaliyetlere liderlik etmekte ve Türkiye Bursları gibi eğitim odaklı projeleri koordine ederek, Türkiye'nin kültürel diplomasisine katkıda bulunmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2023).

"Türkiye'nin diasporası ile bağlarını güçlendirmek ve diasporanın etkinliğini artırarak, Türkiye'nin uluslararası ilişkiler vizyonuna katkı sağlayacak politikaları üretmek" misyonuyla YTB'nin 2021 Faaliyet Raporu, Başkanlığın stratejik planında yer alan amaç ve hedefleri arasında kültürel diplomasiyle doğrudan ilişkilendirilebilecek unsurlar olarak yurt dışında yaşayan vatandaşlarla sosyal ve kültürel bağların güçlendirilmesi, Türkiye'nin tarihi ve kültürel bağlarının olduğu topluluklarla iş birliğinin geliştirilmesi, ülkeler arasındaki ilişkilerin kuvvetlendirilmesi ve Türkiye'nin uluslararası vizyonuna uygun öğrencilerin yetiştirilmesi gibi maddeler bulunmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu, 2022, s. 16-17). YTB'nin 2023 yılında gerçekleştirdiği Cumhuriyetimizin 100. yıl etkinlikleri çerçevesinde, milli kimlikleri güçlendirmeyi ve yurt dışında yaşayan gençler arasındaki bağları pekiştirmeyi amaçlayan "Cumhuriyetin 100. Yılı Eğitim Gezisi Programı", Batı Avrupa ülkeleri ile ABD'nin de aralarında yer aldığı 6 ülkede bulunan 96 eğitimci, 94 sınıf ve 1380 öğrenciye Tohum modülü eğitim setinin baskılarının gönderilmesi ve Soydaş Edebiyatı Destek Programı (SEDEP) kapsamında, Türk kültürü ve edebiyatının uluslararası alanda tanıtılması amacıyla yazılmış eserlerin çeşitli dillere çevrilmesi ve basımlarının desteklenmesine yönelik yapılan çalışmalar ve 3 farklı eserin basımının gerçekleştirilmesi kültürel diplomasi örneklerindendir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, t.y.).

Türkiye'nin kültürel diplomasisindeki temel araçlardan biri olan Yunus Emre Enstitüsü, 2009 yılında kurulmuştur. Amacı Türk kültürünü ve dilini uluslararası alanda tanıtmaktır. Bu enstitü, yurt dışında Türkçe kursları düzenleyerek, kültürel etkinliklere ev sahipliği yaparak ve akademik çalışmalar gerçekleştirerek Türk kültürünü yurt dışında yaymayı hedeflemektedir (Kaya, 2015, aktaran Garakhanova, 2023).

Türkiye'nin uluslararası alandaki tanınırlığını, güvenilirliğini ve saygınlığını arttırmayı misyon edinen Yunus Emre Enstitüsü, bu misyona sadık kalarak kültür, sanat, tarih, edebiyat ve bilim gibi birçok alanda projeler ve etkinlikler düzenlemektedir. Küresel aktörlerle gerçekleştirdiği iş birlikleri ile uluslararası düzeyde ortak katma değer üretmeyi hedefleyen Yunus Emre Enstitüsü, kültür, düşünce ve bilim programları aracılığıyla kültürlerarası köprüler kurarak ilişkileri güçlendirmektedir. Kültürel diplomasi ekseninde tüm faaliyetlerini sürdüren Enstitü, yurt dışında Türkçe öğretimi ve çeşitli ülkelerdeki iş birlikleriyle Türkoloji alanındaki faaliyetlerini sürdürmekte; aynı zamanda yurt dışındaki üniversitelerle Türkiye'deki üniversiteler arasında iletişim kurmak ve Türkiye'nin kültür ve sanatını tanıtmak amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde etkinlikler düzenleyerek kültürel diplomasiyi icra etmektedir (Taşçı, 2023).

Amsterdam, Berlin, Frankfurt, Madrid, Paris, Tokyo, Washington ve Moskova gibi şehirler dahil olmak üzere 66 ülkede bulunan 88 kültür merkezi aracılığıyla kültürel diplomasiyi etkin bir şekilde uygulayan enstitü, kurum ve kuruluşlar ile çeşitli iş birlikleri gerçekleştirmektedir (Yunus Emre Enstitüsü Faaliyet Raporu, 2023).

1993 yılında Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan, Kırgızistan, Kazakistan, Türkmenistan ve Özbekistan'ın imzaladığı anlaşma ile kurulan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY), Türk dünyasının ilk iş birliği teşkilatıdır. TÜRKSOY, Türk kültürünü gelecek nesillere aktarmayı, Türk halklarının gönül birlikteliğine katkı sağlamayı ve Türk kültürünü dünya genelinde tanıtmayı amaçlayan faaliyetlerde bulunmaktadır (Taşçı, 2023, s. 68). TÜRKSOY, bilimsel sempozyumlar ve yayınlar, opera günleri, ressamlar buluşması ve şairler buluşması gibi çeşitli etkinlikler düzenleyerek kültürel ortaklığa vurgu yapmayı amaçlamaktadır. TÜRKSOY Aynı zamanda Türk dünyası nevruz kutlamaları, konserler ve sergiler gibi projeler aracılığıyla kültürel etkileşimi ve entegrasyonu teşvik ederek uluslararası alanda Türk kültürüne olumlu bir bakış açısının oluşmasına katkıda bulunmuştur (Purtaş, t.y.).

Türkiye, kültürel diplomasi stratejilerini yalnızca Batı ülkeleriyle sınırlamamaktadır. Özellikle son yıllarda, Türkiye'nin Asya ve Afrika ülkeleri ile olan kültürel etkileşimi önemli

ölçüde artmıştır. Türk dizileri ve sineması, bu bölgelerde geniş bir popülerlik kazanarak Türkiye'nin kültürel etkisini güçlendirmiştir (Garakhanova, 2023).

4.3. Türkiye'nin Kültürel Diplomasisinde İletişim ve Medya

Kültürel diplomasi, çağdaş diplomasi teorisi ve uygulamaları içinde çeşitli tanımları içermektedir. Bu durum, her bir tanımın konuyu ele alan akademisyen ve uygulayıcının genellikle konunun bağlamından ve pratik ihtiyaçlardan kaynaklanan farklı bir veya birkaç yönünü vurgulama çabasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca, kültürel diplomasinin tanımı, bu tanımı yapanın "menşe ülkesi"nin ve dış politika önceliklerinin yanı sıra diplomatik hizmet yapısına bağlı olarak da değişkenlik gösterebilmektedir (Pajtınka, 2014, s. 99).

Ülkeler arasındaki kültürel diplomasi ilişkilerinin güçlendirilmesinde, toplumların etkilenmesi, yönlendirilmesi ve kamuoyunun oluşturulmasında, kitle iletişim araçları küresel çağda öncü rol oynamaktadır. İletişim araçları, kitleler üzerinde "güven" hissi yaratma yeteneği sayesinde kitlesel bir etkiye sahip olmuştur. Çünkü kitleler, güvenilir ve itibarlı olduğuna inandıkları iletişim araçları aracılığıyla edindikleri bilgilere dayanarak kanaat oluşturma ve bu kanaatler doğrultusunda karar alma eğilimindedir.

Kamu diplomasisi, yürütmeden sorumlu kurumlar ve temsilcilerinin, medya ve haber ajanslarını kullanarak kamuoyunun algılarını etkilemek suretiyle bir kanaat oluşturma gücünün farkında olarak, kitle iletişim araçlarını sadece ulusal değil, aynı zamanda küresel düzeyde stratejik iletişim çerçevesinde kullanmalıdır (Özkan, 2015).

Uluslararası yayıncı kuruluşların kültürel gelişime, diyaloğa ve iş birliğine katkı sağlamak amacıyla çeşitli sivil alanlarda mevcut yayınlarına ek yayınlar yapması, kültürel diplomasinin gelişimi açısından büyük öneme sahiptir (Bekiroğlu, 2019, s. 660). Ülkeler, uluslararası alanda kamuoyu oluşturmanın değerini anladıktan sonra, uluslararası yayıncılık konusunda çaba sarf etmeye başlamışlardır (Aydın, aktaran Taşçı, 2023).

Bu çerçevede gerçekleştirilen uluslararası nitelikteki yayınlar, farklı kültürden insanların ilgisini çekerek kültürler arası diyalogu teşvik edebilir ve aynı zamanda farklı ülkelerde bulunan soy bağına sahip topluluklar veya ortak kültür ve aidiyet bağı bulunan gruplar için aidiyet duygusunu güçlendirme potansiyeline sahiptir (Bekiroğlu, 2019, s. 660).

Kültürel tanıtım sürecinde, medya ile iş birliği yapmak ülkelerin etkinliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda kültürel diplomasi faaliyetlerinin içeriğinin yanı sıra, doğru hedef kitlelere uygun bir şekilde iletilmesi, uzun vadeli fayda sağlama açısından öncelik arz etmektedir (Bulut, 2019, s. 22-23).

Uluslararası yayın yapan kuruluşlar, çeşitli kültür ve alt-kültürel grupların tanıtımını yaparak kültürel diplomasinin ilerlemesine önemli ölçüde destek sağlamaktadır. Bu kapsamda gerçekleştirilen uluslararası yayınlar, farklı ülkelerde yaşayan ancak ortak kültür bağlarına sahip topluluklarla olan bağları güçlendirmenin yanı sıra, çeşitli kültürel geçmişlere sahip bireyler arasında ilgi ve diyalog oluşturarak kültürlerarası etkileşimi teşvik edebilmektedir. Devletlerin uluslararası yayıncılık faaliyetleri, özellikle farklı diller ve coğrafyalar üzerinden yürütüldüğünde, kültürel diplomasi stratejisinin temel unsurlarından biridir. Uluslararası yayınların içeriği, verilen mesajların niteliği açısından da büyük bir öneme sahiptir. Ülkelerin sanat, bilim, spor ve kültür alanlarındaki ulusal ve uluslararası başarıları, dünya genelinde ilgi uyandırarak ülkelerin tanınırlığına katkı sağlamakta ve her bir ülkenin kendi özgün hikayesini anlatma fırsatı sunmaktadır. Bahsedilen konuların uluslararası yayınlarda kullanılması, kültürel diplomasi bağlamında etkili mesaj iletişimi olarak değerlendirilebilir (Ökten, 2022, s. 102-103).

Türkiye, özellikle TRT gibi kurumlar ve çeşitli medya araçları aracılığıyla, medyanın kamu ve kültür diplomasisi stratejilerini etkin bir şekilde kullanarak dünyaya kendi hikayesini aktarmaya çaba sarf etmektedir. İletişim Başkanlığının öncülüğünde düzenlenen Kamu Diplomasisi Koordinasyon Kurulunun ilk toplantısında konuşan İletişim Başkanı Fahrettin Altun, stratejik iletişimin milli güvenlik öncelikleri, devlet değerleri, toplumsal refah mücadelesi ve ulusal kalkınma hedefleriyle sıkı bir bağ içinde olduğunu belirterek, iletişimin önemine vurgu yapmıştır. Altun, konuşmasında uluslararası ilişkilerde iletişimin giderek artan bir öneme sahip olduğunu, uluslararası medyanın dış politika oluşturmanın merkezine yerleştiğini ve medyanın gerçekliğin ötesine geçtiğini vurgulamıştır (AA, 2020, aktaran Taşçı, 2023).

Türkiye'nin kamu diplomasisi çabaları içinde öne çıkan ve kültürel diplomasi alanında en yetkin medya gücü olarak bilinen TRT, son yıllarda TRT World, TRT Avaz, TRT Arabi gibi uluslararası kamuoyuna hitap eden kanallarıyla ülkenin kültürünü ve politikalarını tanıtma ve anlama konusunda öncü bir rol üstlenmektedir (Özkan, 2015).

Türkiye, özellikle TRT aracılığıyla uluslararası sahada kültürel diplomasi faaliyetlerini etkin bir biçimde sürdürmektedir ve uluslararası yayınlarıyla önemli adımlar atmaktadır (Taşçı, 2023). TRT, uluslararası kamuoyuna yönelik kültür yayınları ve çok dilli yayıncılık kapasitesiyle, kültürel diplomasi alanında ulusal kuruluşlar arasındaki konumunu da güçlendirmektedir. TRT Dış Yayınlar Dairesi Başkanlığının uluslararası alanda faaliyet göstermek üzere kurulması, çok dilli yayıncılığın Türk kültürünün zenginliğini uluslararası düzeye taşıma konusunda etkili bir araç olmuştur (Orhun Öz, 2021, s. 84).

Tablo 3

TRT'nin İnternet Haber Sitesi Dilleri

Afganca	Almanca	Arapça	Arnavutça	Azerice (2)	Boşnakça
Bulgarca	Çince	Darice	Endonezce	Ermenice	Farsça
Fransızca	Gürcüce	Hausa	Hırvatça	İngilizce	Fransızca
İtalyanca	Japonca	Kazakça	Kırgızca	Macarca	İtalyanca
Malayca	Peştuca	Portekizce	Romence	Rusça	Malayca
Svahili	Tatarca	Türkmence (2)	Özbekçe	Urduca	Svahili
Yunanca					

TRT "Dış Yayınlar Dairesi Başkanlığı", 2023

TRT World, TRT Avaz, TRT Kurdî ve TRT Arabi'nin çeşitli dillerde uluslararası kamuoyuna yönelik yayınlarından sonra, İngilizce yayın dili aracılığıyla daha geniş bir hedef kitleye ulaşarak kamu diplomasisinin beklentilerini büyük ölçüde karşılamayı hedeflemiştir (Ökten, 2022, s. 107).

Haber ajansları da güçlü içerik sağlama kapasiteleri ve etkili mesaj iletim yetenekleriyle kamu ve kültürel diplomasi bağlamında araç olarak kullanılmaktadır. Türkiye, Anadolu Ajansı gibi köklü ve ileri düzeyde bir haber ajansına sahip olmasıyla, ülkenin politikalarına uygun haber akışını sağlayarak kamu ve kültürel diplomasiye olumlu katkılarda bulunmaktadır. Anadolu Ajansı, içeride dış dünyadan haber alamayan halkı bilgilendirmek ve ülke ile dünya genelinde meydana gelen olaylara dair haber kaynağı sağlamak gibi ihtiyaçlar doğrultusunda kurulmuştur. Anadolu Ajansı (AA), bir asırdan fazla süredir ulusal ve uluslararası kamuoyuna bilgi sağlamaktadır. Günümüzde Anadolu Ajansı, Türkçe dahil olmak üzere 13 farklı dilde yayın yapmakta ve 144 ülkede faaliyet göstererek güvenilir haberin önemli bir kaynağı olma misyonunu sürdürmektedir (Gündoğmuş, 2023). Anadolu Ajansı, resmi internet sitesindeki "kültür" kategorisi aracılığıyla Türkiye'nin kültür ve sanat etkinliklerini paylaşarak, ülkenin kültür-sanat potansiyelini uluslararası düzeyde gözler önüne sermekte ve kültürel diplomasiye katkıda bulunmaktadır (Taşçı, 2023).

Kültürün iletimi konusunda medyanın kendi kültürünü açıklaması ve diğer kültürleri anlaması, dil kullanımının son derece kritik olduğu bir noktayı oluşturmaktadır. Dezenformasyonla mücadele kadar, doğru anlamak ve doğru bir şekilde ifade etmek de iletişimde önemli konulardan biridir. Türkiye, bu önemi göz önünde bulundurarak ulusal ve uluslararası medyada eğitici ve destekleyici olanaklar sunmaktadır. Türkiye, İletişim Başkanlığı tarafından hazırlanan "Kamu Terim Bankası" ile alışılmışın dışında bir diplomasi

stratejisi benimsemektedir. Bu terim bankası, ülkenin politika ve yaklaşımlarını uluslararası kamuoyuna daha etkili ve doğru bir şekilde iletmeyi amaçlayarak, kamu kurumları tarafından yapılan açıklamalarda dil birliği sağlanmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Türkiye, bu uygulamanın yanı sıra kültürel diplomasi faaliyetlerinde bulunan kurumlarla iş birliği yaparak çeşitli projeler ve organizasyonlarla medya aracılığıyla kültürel diplomasiyi desteklemektedir. İletişim Başkanlığı Türkçe'nin doğru anlaşılması hususunda da Türkiye'de bulunan uluslararası medya mensuplarına yönelik çevrim içi ve ücretsiz Türkçe kursları sağlamaktır. Yunus Emre Enstitüsü iş birliğiyle 2021 yılında düzenlenen kursa 28 farklı ülkeden 51 medya mensubu başvuruda bulunmuştur (Ökten, 2022, s. 126-127).

Türk sinema ve dizi sektörü de medya kaynaklı kültürel diplomasi alanında üstünde durulması gereken ayrı bir alandır. Dizi ve sinema yapımları, tek başlarına bir dış politika aracı olma yeteneğine sahip olmasa da kültürel diplomasi bağlamında kullanıldığında, ülkelerin uluslararası konumunu belirleyerek dış politikanın temel unsurlarından biri haline gelebilir. Söz konusu kültür ürünleri, yüksek sanatsal değere sahip olan elit ürünlerden daha fazlasını ifade edebilir; özellikle televizyon, film ve müzik gibi popüler kültür ürünleri, ülkelerin dış dünyaya yansıtılmasını şekillendirerek siyasi ve ekonomik çıkarlar elde etmelerine katkıda bulunabilir. Popüler kültür üretimleri, kaynak ülkelerin çekiciliği sayesinde, hedef kitle üzerinde daha kolay kabul görebilir ve bu, ülkelerin dış politika hedeflerini destekleyebilir. Kültürel üretimler aracılığıyla artan tanınırlık, görünürlük ve farkındalık, doğrudan kaynak ülkenin yumuşak gücünü artırabilir (Çevik, 2015, aktaran Taşçı, 2023).

Türk dizileri, Türkiye'nin adını dünya genelinde duyurarak olumlu bir imaj oluşturmasında etkili bir araçtır. Özellikle Orta Doğu'dan başlayarak Orta Asya ve Güney Amerika'ya kadar geniş bir coğrafyada izleyici kitlesi bulan Türk dizileri, Türk kültürüne ait unsurları tanıtarak çekim gücü oluşturmaktadır. Yabancı toplumlar, Türk dizileri aracılığıyla Türkiye'nin kültürel değerleri, sosyal yaşamı ve birçok soyut ve somut unsuru keşfederek Türkiye'ye ilgi duymaya başlamaktadır. Bu durum, kültürel diplomasi stratejileri içinde etkin bir öneme sahiptir (Taşçı, 2023).

Medyanın bir diğer aracı olarak sinema, ilişkilerin şekillendirilmesinde, düşünce tarzlarının değiştirilmesinde ve belirli fikir ve inançların geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Filmler; siyaset bilimi, sosyoloji, psikoloji, tarih, kültür ve ekonomi gibi birçok alanda insanlara çeşitli perspektifler sunmaktadır. Sinema, ideolojileri vurgular ve

aynı zamanda kendi kültürünü yansıtır. Bu nedenle, her devletin kendi politikalarına uygun bir sinema kültürü bulunmaktadır (Eryılmaz, 2018).

Sinema ve film festivalleri, geniş kitlelere ulaşma kapasitesi, eğlence niteliği ve hızlı iletişim süreci açısından kültürel unsurların önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir. Uluslararası film festivalleri, kültürlerarası diyaloğu mümkün kılar ve bu etkinlikleri birer cazibe merkezi haline getirerek, ülkelerin kendi kültürlerini tanıtma, benimsetme ve karşılıklı etkileşime imkân tanır. Bir ülkenin kültürünün farklı coğrafyalarda var olması, siyasi otoritenin ve ülkelerin kendi kültürleri için iç pazarın güçlü bir göstergesi olması bakımından temelde gücün bir temsilidir (Akcakaya, 2020).

Türkiye'de düzenlenen birçok uluslararası film festivali bulunmaktadır: Ankara Uluslararası Film Festivali, Uluslararası Antalya Film Festivali, Uluslararası İstanbul Film Festivali, Randevu İstanbul Film Festivali, Gezici Festival, İstanbul Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali, Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali, Malatya Uluslararası Film Festivali, Uluslararası Gezici Filmmor Kadın Filmleri Festivali, Sinemasal Açık Hava Sinema Festivali ve Uluslararası Boğaziçi Film Festivali (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü, t.y.) gibi etkinlikler, Türkiye'nin sinema ve kültür dünyasını uluslararası platformlarda temsil etmektedir. Bu festivaller, Türk sinemasını yurt dışında tanıtmak, kültürel alışverişi desteklemek ve uluslararası sinema endüstrisi ile bağlantı kurmak adına önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu etkinlikler, Türkiye'nin kültürel zenginliğini ve sinema sektöründeki başarılarını uluslararası bir arenada vurgulayarak ülkenin kültürel diplomasi stratejilerine katkı sağlamaktadır.

Türkiye de uluslararası film festivallerinde elde ettiği başarılarla sadece kendi adını duyurmakla kalmayıp, aynı zamanda filmlerde vurgulanan kültürel unsurlar aracılığıyla Türk kültürünü uluslararası platformlara taşımaktadır. "Kış Uykusu" (Cannes Film Festivali), "Bal" (Berlin Fil Festivali), "Çoğunluk" (Venedik Film Festivali) ve "Sivas" (Venedik Film Festivali) gibi çeşitli filmler (Doğangil, 2022), Türkiye'yi uluslararası festivallerde temsil ederek kültürel diplomasiye önemli katkılarda bulunmuştur.

Kamu diplomasisi bağlamında, medyanın etkisinin giderek arttığını, hatta en kapalı toplumların dahi bu gerçeğin farkına vardığını görmek mümkündür (Ökten, 2022, s. 124). Kültürel diplomasinin uygulanacağı ülkelerde karşılıklı anlayışın sağlanması, bu doğrultuda iş birliği yapılarak faaliyetlerin yürütülmesi, uluslararası platformlarda etkinlikler düzenlenmesi ve nihayetinde ülkeler arasında güven ortamının oluşturulması için çaba harcanması gerekmektedir (Alemdar, 2018, s. 122).

Kamu diplomasisinde sistematik ve yapısal bir iletişim ağı kurmak için pek çok ülkenin kurumsal bir yapısı bulunmaktadır. Ancak, bu yapıların etkili bir şekilde faaliyet göstermesi için karşılıklı iş birliklerine ihtiyaç vardır. Bu iş birliklerini sağlayacak mekanizmalar temelde ilgili kurumlar ve medya kuruluşlarıdır; üst düzeyde ise devletler ve uluslararası teşkilatlardır (Ökten, 2022, s. 126).

Birçok ülke gibi Türkiye de uluslararası alanda güçlü bir konum elde etmek ve farklı ülkelerdeki toplumlar üzerinde olumlu bir etki bırakabilmek amacıyla kamu diplomasisini kullanmaktadır (Aslan & Öztekin, 2020).

Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) ve Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) tarafından hayata geçirilen projeler, medya eğitim ve hareketlilik projelerinin ilk adımlarını temsil etmiştir (Ökten, 2022, s. 127).

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun (RTÜK) tarafından Türk Cumhuriyetleri ve Türk ve Akraba Topluluklarından ülkemize gelerek radyo ve televizyon bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu iş birliğiyle bir araya gelerek etkileşimde bulunmaları, Türkiye'nin uluslararası deneyimlerini paylaşması ve söz konusu öğrencilere yönelik bilgi havuzunun oluşturulması amacıyla 2009 yılından bu yana Gelecekle İletişim Çalıştayları düzenlenmektedir. Bu eğitim kadrosunun ülkemiz ile diğer ülkeler arasında köprü kurma amacı gütmesi; mezun oldukları okulla ilgili kurum ve kuruluşlarla yakın ilişkiler sürdürmeleri; döndüklerinde Türkiye'ye karşı daha olumlu duygular beslemeleri ve bu bağları sürdürebilmeleri için çaba göstermeleri amaçlanmaktadır. RTÜK 2009'dan bu yana düzenlediği Gelecekle İletişim Çalıştayları'nın 13. etkinliği Bosna Hersek'in başkenti Saraybosna'da 12 farklı ülkeden lisans, yüksek lisans ve doktora derecesinde eğitim alan katılımcıların akademik sunumlar yaparak katkı sağlamaları ile gerçekleştirilmiştir. Çalıştayın teması "Gönül Coğrafyamızda Medya ve Kültür İnşası" olmuştur (RTÜK, 2023).

Bu tür etkinlikler, katılımcıların kendi ülkelerinde birer bilgi kaynağı olarak rol almaları açısından ayrı bir öneme sahiptir. Bu katılımcıların konulara doğru kaynaklardan aşina olmaları ve etkinlikten elde ettikleri her türlü bilgi, birikim ve ilişkiyi ülkelerinde kamuoyunu şekillendirme, gündem oluşturma ve etkileme yeteneklerini kullanma konusundaki kapasiteleri son derece değerlidir (Aslan & Öztekin, 2020, aktaran Ökten, 2022, s. 127). Farklı bölgelerden gelen katılımcılar arasında oluşturulan yakın ilişkilerin ve güçlü bağların gelecekte de sürmesinde "Gelecek İletişim Çalıştayları"nın önemli bir rol oynadığını ifade etmek mümkündür (Aslan & Öztekin, 2020).

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından çeşitli ülkelerden gelen gençlere yönelik Türkiye veya yurt dışında farklı eğitimler düzenlenmektedir. 2021

yılında, yurt dışında yaşayan ve medya sektörüne ilgi duyan Türk vatandaşı/çifte vatandaş veya mavi kart sahibi gençler için YTB Online Medya Akademisi düzenlenmiştir. Bu akademi, medyadaki değişimi algılama ve ifade yeteneklerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Ayrıca, YTB ve Uluslararası Medya Enformasyon Derneği (UMED) iş birliği ile Türkiye'de iletişim alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere yönelik "Medya Akademisi" adı altında eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin kültürel diplomasi kurumu olan Tiran Yunus Emre Enstitüsü tarafından da Türkiye'nin Tiran Büyükelçiliği, Anadolu Ajansı, TRT ve Arnavutluk Radyo Televizyonu iş birliğiyle iletişim, siyaset bilimi, kamu yönetimi, uluslararası ilişkiler gibi alanlarda eğitim alan öğrencilere yönelik "Medya Akademisi" programları düzenlenmiştir. Ayrıca, T.C. İletişim Başkanlığı tarafından desteklenen Uluslararası Medya Enformasyon Derneği (UMED) tarafından genç iletişimciler için Ankara'da düzenlenen Uluslararası Medya Akademisi de 2022 yılı itibarıyla eğitimlerine başlamıştır. YTB tarafından Anadolu Ajansı (AA) iş birliğiyle düzenlenen Rohingya Online Medya Eğitim Programı da iletişim alanına ilgi duyan herkese yönelik eğitimler sunmaktadır (aktaran Ökten, 2022, s. 129-130).

Bunun yanı sıra, özellikle YTB'nin AA ve TRT iş birliğiyle yürüttüğü eğitim programları, farklı coğrafyalardaki geniş kitlelere ulaşmayı amaçlamaktadır. Medya meslek mensupları için hazırlanan ve 2021 yılında gerçekleştirilen Asya Pasifik ülkelerine yönelik "Asya Pasifik Online Medya Akademisi" programı bu amaç doğrultusunda düzenlenmiştir. Aynı şekilde, Afrika kıtasında mukim medya temsilcilerine yönelik "Afrika Medya Temsilcileri Eğitim Programı II (AFMED II)" ve Ortadoğu ile Kuzey Afrika ülkelerinden medya temsilcilerine yönelik "Ortadoğu Medya Temsilcileri Eğitim Programı (ORMED)" gibi çevrim içi eğitim programları, medyaya ilişkin farklı alanlarda teorik ve pratik eğitimler sunarak stratejik bir çerçevede düzenlenmektedir. Bu eğitim programları, bir kereye mahsus değil, yıllık olarak planlanmıştır (aktaran Ökten, 2022, s. 131).

YTB haricinde Türkiye'nin kültürel diplomasi alanında etkin bir diğer kurumu olan Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), uluslararası medya mensuplarına yönelik eğitim programları düzenlemektedir. TİKA, TRT iş birliğiyle Arnavutluk, Kosova ve Kuzey Makedonya'dan medya mensuplarının katılımıyla Balkanlar'a yönelik "Yeni Medya Habercilik Temel Seviye Eğitimi" düzenlemiştir (aktaran Ökten, 2022, s. 131-132).

Aynı şekilde TİKA tarafından AA Haber Akademisi ve TRT iş birliğiyle "Yeni Medya Habercilik İleri Seviye Eğitimi"nin ilk aşaması Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan'da gerçekleştirilmiş, eğitime yaklaşık 100 medya mensubu katılım sağlamıştır. İkinci aşaması ise Türkiye'de söz konusu ülkelerden gelen medya mensuplarının

katılımıyla 2021 yılında gerçekleştirilen "Türkiye – Muhabir Eğitim Programı (MEP)" adlı uluslararası eğitim uygulamasıdır (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, 2021).

Ukrayna Savaşı'nın ardından, farklı coğrafyalarda görev yapan gazetecilerin savaş muhabirliği eğitimine olan ilgisi ve talebi artmıştır. Aynı yıl, Ukrayna'nın komşu ülkeleri ve daha sonra Afrika kıtasında çatışmaların yaşandığı ülkeler için özel eğitim modülleri uygulanmış; 2022 yılında ise son olarak Avrasya bölgesine yönelik bir eğitim programının uygulanması kararlaştırılmıştır. Rusça dil grubu odaklı olarak düzenlenen bu eğitime, 6 farklı ülkeden 13 yabancı basın mensubu katılmıştır (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, 2022).

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından düzenlenen "Türk Konseyi Medya Forumu", 22-24 Ekim 2021 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Foruma, Türk Konseyi üye ülkeleri olan Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ile birlikte gözlemci üye Macaristan, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin medya kuruluşlarının temsilcileri, akademisyenleri, üst düzey kamu kurum yetkilileri, sosyal medya fenomenleri ve iletişim fakültesi öğrencileri katılım sağlamışlardır. Forumun teması, Türk dünyası özelinde iletişim, film, dizi ve medya sektörlerinde yapılabilecek iş birlikleri üzerine odaklanmış, özellikle sosyal medya üzerinden dezenformasyonla mücadele konuları da ele alınmıştır (aktaran Ökten, 2022, s. 134).

BÖLÜM 5

KÜLTÜREL DİPLOMASİDE TRT ARABİ ÖRNEĞİ

5.1. TRT

Özellikle son yıllarda ülke ilişkilerinin boyutlarını değiştirecek düzeyde meydana gelen teknolojik gelişim, politik zemin ve ekonomik çıkar kaygıları, ülkelerin medya organlarının ilgili alandaki etkisini oldukça artırmış; bu da uluslararası medya organlarının kamu diplomasisi ve yumuşak güç olgusunun alt bir kolu olan kültürel diplomasideki konumunu daha önemli ve belirgin kılmıştır. Böylece var olan kurumlar, ülkelerinin seslerini dünyaya duyurmak üzere yeniden yapılanmış, o kadar ki bu misyonu gerçekleştirmek üzere yeni birimler oluşturulmuştur (Arvas, 2022, s. 71).

Bu medya organlarından biri olan Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), menşei olan Türkiye'deki yayınları ile birçok dildeki kanallarıyla, Türkiye ve yurt dışındaki yayınları sayesinde, yurt dışında yaşayan Türklerle kültürel, tarihi ve ideolojik bağlarını sürdürmeyi ve yayın yaptığı bölge ve ülkelerde uluslararası alandaki tutum ve görüşlerini sergilemeyi hedefleyen bir kamu yayın kuruluşudur (Eren, 2019, s. 35). Türkiye Radyo Televizyon Kurumu bu yönleriyle önde gelen kamu kuruluşları arasında yerini almıştır. TRT, özellikle ulusal ve küresel yayın ağı ile haber sunumlarındaki gayreti ve etkinlikleriyle önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Nitekim beşinci bölüm olan bu ana başlıkta; Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun tarihi, yayın ilkeleri, uluslararası yayıncılık alanındaki geçmişi ve konumu ile TRT Arabi özelinde yayın içerikleri ile küresel etkileri konularına değinilecektir.

Uluslararası arenada televizyon yayıncılığının artan önemiyle birlikte, devletler kendi kitle iletişim faaliyetlerini yürütecek kurumlar oluşturmaya başlamışlardır. Özellikle günümüzde karşılıklı bağımlılık, ticaret ve ekonomik çıkarlar giderek artmaktadır. Bu durum, sert güç yerine yumuşak gücün uluslararası sistemde daha belirgin bir rol oynamasına zemin hazırlamıştır. Bu farkındalığa sahip olan devletler, yumuşak güç faaliyetlerinde bulunacak kurumların sayısını artırmışlardır. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), bu bağlamda Türkiye'nin önde gelen yumuşak güç kuruluşlarından biridir (Arvas, 2022, s. 71).

TRT, Türkiye'nin uluslararası yayıncılık faaliyetleriyle öne çıkarak, Türkiye'nin dünya ile iletişim kurmasının önemli bir aracı olarak hizmet vermekte ve uluslararası yayın kanalları aracılığıyla, Türkiye'nin hikayesini dünya genelinde anlatma görevini üstlenmektedir. Türkiye'nin uluslararası penceresi olarak kabul edilen TRT, uluslararası alanda Türkiye'nin tanıtımına önemli bir katkı sağlamaktadır (Taşçı, 2023, s. 92).

5.1.1. TRT Tarihi

Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun temellerini atan yasadan önce, Türk Telsiz Telefon A.Ş. çatısı altında ilk defa gerçekleştirilen radyo yayınları, TRT tarafından 1964 yılında yayınlanmaya başlamıştır (Taşçı, 2023, s. 92).

İstanbul Radyosu'nun ilk yayınına 6 Mayıs 1927'de başlamasının ardından, Ankara Radyosu 1928 yılında ilk yayınlarına başlamıştır. Ankara ve İstanbul Radyoları, 8 Eylül 1936 tarihinde PTT'ye devredilmiştir. II. Dünya Savaşı sırasında, radyo yayınları yeni oluşturulan Matbuat Umum Müdürlüğüne (Basın Yayın ve Turizm/Enformasyon Genel Müdürlüğü) bağlanmıştır. İzmir Radyosu ise 1950'de İzmir Belediyesine bağlı olarak yayın hayatına başlamış, 1953'ten itibaren ise Matbuat Umum Müdürlüğü bünyesinde faaliyet göstermiştir. 1960'tan sonra, 8 ilde İl Radyoları kurulmuştur. 1961'e gelindiğinde, radyo yayınlarının yönetimini özerk ve tarafsız bir kamu iktisadi kuruluşu olarak düzenleyen bir Anayasa maddesi yürürlüğe girmiştir.

Mayıs 1964'te özel bir yasa ile devletin radyo ve televizyon yayınlarını etkili, doğru ve tarafsız bir şekilde gerçekleştirmek amacıyla Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, tüzel kişiliğe sahip özerk bir kamu iktisadi teşebbüsü olarak kurulmuştur.

TRT, ilk televizyon deneme yayınını 31 Ocak 1968'de gerçekleştirmiştir. Bu deneme yayınları, haftada üç gün boyunca her gün üç saat süreyle yapılmış ve bir yıl sonra bu yayınlar, haftada dört gün olarak genişletilmiştir (TRTa, t.y.).

1986 yılında TV 2'nin, 1989 yılında ise TRT-3 ve GAP-TV'nin yayına girmesiyle birlikte TRT'nin kanal sayısı dört olmuştur. 1990 yılında örgün eğitim kanalı olarak yayın yapan TRT 4 kurulmuş ve o yıl içerisinde TRT, TRT-INT kanalı aracılığıyla ilk kez sınır ötesi yayıncılığa adım atmıştır. 1993 yılında, içeriğinde Kafkasya ve Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine yönelik programlar bulunan TRT-AVRASYA'nın, 1995'te ise TBMM TV'nin yayına başlaması, TRT bünyesindeki kanalların sayısını artırmış ve etkilerini genişletmiştir. 1998 yılında TRT Almanya-Berlin Temsilciliği'nin açılmasının ardından, temsilcilikler ve bürolar çeşitli ülkelerde açılmaya devam etmiştir (Taşçı, 2023, s. 92).

1 Kasım 2008 tarihinde, Türkiye'nin ilk özgün çocuk kanalı olan TRT Çocuk yayın hayatına başlarken aynı dönemde www.trtvotworld.com da 31 farklı dilde haber yayınlarına başlamıştır. İlerleyen süreçte, 1 Ocak 2009'da yayın hayatına başlayan TRT 6, farklı dillerde ve lehçelerde yayın yapan ilk kanal olma özelliğini taşıyarak Kürtçe yayınlarına başlamış ve 2015'te ismi TRT Kurdî olarak değiştirilmiştir (Taşçı, 2023, s. 94).

21 Mart 2009 tarihinde yayın hayatına başlayan TRT Avaz; Türkçe, Azerbaycan Türkçesi, Kazakça, Kırgızca, Özbekçe ve Türkmence programlarıyla izleyici kitlesine ulaşarak, yayın coğrafyasındaki çeşitli ülkelerde "ortak kanal, ortak ses" niteliği kazanmıştır. Bu kanal, her bir ülkeden gelen izleyicilerin kendilerine özgü kültürü bağlamında içerik bulabileceği bir platform sunmaktadır (Taşçı, 2023, s. 94).

Türkçe haber ve kültür odaklı yayınlarıyla öne çıkan TRT Türk, 8 Mayıs 2009 tarihinde izleyicilerle buluşmuştur. Aynı yıl içinde TRT ANADOLU test yayınlarına başlamış, 2012'de 24 saat kesintisiz yayın yapan TRT Diyanet kanalına dönüşmüştür. 16 Kasım 2009'da kurulan TRT Müzik, yerli ve yabancı müzikleri yayınlayarak müzikseverlere hitap etmeye başlamış; aynı dönemde, 17 Kasım 2009'da İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça ve Türkçe olmak üzere beş dilde yayın yapan TRT Belgesel ise Türkiye'yi uluslararası arenada tanıtmak amacıyla seyirciyle buluşmuştur (Taşçı, 2023, s. 94).

4 Nisan 2010'da Arapça yayınlarıyla izleyicilere ulaşmaya başlayan TRT – ETTÜRKİYYE'nin ismi 2015 yılında TRT-El Arabi olarak değiştirilmiştir. TRT Spor, 2010 yılında yayın hayatına başlamıştır. TRT Okul da 2011 yılında eğitim kanalı olarak yayın hayatına girmiş kanal ve 2020'de TRT EBA kanallarına dönüşmüştür.

18 Mayıs 2015'te başlayan test yayınlarından sonra 29 Ekim 2015'te resmi olarak yayına giren TRT World, İngilizce uluslararası haberleri ve insan odaklı habercilik anlayışıyla önemli bir haber kaynağı haline gelmiştir.

2019'da TRT 2, yayın hayatına devam etmeye başlamış, 2020'de ise yabancı dilde yayın yapan dijital haber platformları TRT Deutsch ve TRT Russian ekranlara gelmiştir. 2021'de ise özellikle olimpik spor dalları olmak üzere gençler arasında sporun farklı yönlerini göstermeyi hedefleyen TRT Spor Yıldız seyirciyle buluşmuştur.

2022 itibarıyla TRT Français ve TRT Balkan, Türkiye'nin bakış açısını dünyaya sunan dijital haber platformları olarak takip edilmektedir; bu da Türkiye'nin kültürel perspektif açısından farklı dil ve bölgelere odaklandığını göstermektedir (Taşçı, 2023, s. 95).

TRT bugün TRT 1, TRT 2, TRT Çocuk, TRT Belgesel, TRT Müzik, TRT Haber, TRT Spor, TRT Spor Yıldız, TRT Türk, TRT Avaz, TRT Kurdî, TRT World, TRT Arabi, TBBM TV, TRT 4K ve pandemi döneminde uzaktan eğitim için kurulan TRT EBA İlkokul-

Anaokulu, TRT EBA Ortaokul, TRT EBA Lise olmak üzere 18 televizyon kanalı; TRT Radyo 1, TRT FM, TRT Radyo 3, TRT Nağme, TRT Türkü, TRT Haber, TRT Antalya Radyosu (Bölgesel), TRT Çukurova Radyosu (Bölgesel), TRT GAP Diyarbakır Radyosu (Bölgesel), TRT Erzurum Radyosu (Bölgesel), TRT Trabzon Radyosu (Bölgesel), Türkiye'nin Sesi Radyosu (TSR), Memleketim FM, Voice Of Turkey (VOT), TRT Radyo Kurdî, TRT Radyo World ve TRT Radyo Arabi olmak üzere 17 radyo kanalı; TRT Vizyon, Bir Dünya Müzik, TRT Akademi, TRT Çocuk dergileri; TRT Haber, TRT Spor, TRT İzle, TRT Dinle, TRT Bil Bakalım, TRT Nuçe, TRT World, TRT Arabi, TRT VOT ve çocuklara yönelik TRT Çocuk Kitaplık, TRT Çocuk gibi onlarca mobil uygulama; TRT Russian, TRT Deutsch, TRT Francais, TRT Balkan gibi haber platformları, 41 dil ve lehçede web yayınları ile yayın hayatına devam etmektedir (TRTa, t.y.)

5.1.2. TRT'nin Yayın Esasları

2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 5. maddesinde, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun genel yayın esasları aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır (Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu, 1983):

a) Anayasanın sözüne ve ruhuna bağlı olmak; Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü, milli egemenliği, Cumhuriyeti, kamu düzenini, genel asayişi, kamu yararını korumak ve kollamak,

b) Atatürk ilke ve inkılaplarını kökleştirmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmasını öngören milli hedeflere ulaşmayı gerçekleştirmek,

c) Devletin milli güvenlik siyasetinin, milli ve ekonomik menfaatlerinin gereklerine uymak,

d) Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak yahut Devleti ve Devlet otoritesini ortadan kaldırmak veya dil, ırk, din ve mezhep ayırımı yaratmak yahut sair herhangi bir yoldan bu kavramlara ve görüşlere dayanan bir Devlet düzeni kurmak amacı güden rejim ve ideolojilerin propagandasına yer vermemek,

e) Genel ahlakın gereklerini, milli gelenekleri ve manevi değerleri gözetmek,

f) Türk milli eğitiminin temel görüş, amaç ve ilkelerine uymak,

g) Kolayca anlaşılabilir, doğru, temiz ve güzel bir Türkçe kullanmak,

h) Toplumun beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemek,

i) Karamsarlık, umutsuzluk, kargaşa, dehşet, saldırganlık gibi olumsuz duygular uyandırmak ve telkin etmek amacına yönelik yayın yapmamak,

j) Kişilerin özel hayatlarına, şeref ve haysiyetlerine saygılı olmak ve dürüstlük anlayışına bağlı kalmak,

k) Haberlerin toplanması, seçilmesi ve yayınlanmasında tarafsızlık, doğruluk ve çabukluk ilkeleri ile çağdaş habercilik teknik ve metotlarına bağlı olmak,

l) Haberler ile yorumları ayırmak ve yorumların kaynaklarını açıklamak,

m) Kamuoyunun sağlıklı ve serbestçe oluşabilmesi için kamuoyunu ilgilendirecek konularda yeterli yayın yapmak; tek yönlü, taraf tutan yayın yapmamak ve bir siyasi partinin, grubun, çıkar çevresinin, inanç veya düşüncenin menfaatlerine alet olmamak.

TRT yayın esasları ile ileride ayrı başlıklar altında incelenecek olan TRT Arabi'nin misyonu, hedefleri ve stratejileri arasında güçlü bir uyum ve paralellik görülmektedir. TRT Arabi'nin faaliyetleri, yaptığımız inceleme ve izlemelerle birlikte TRT yayın esasları ışığında değerlendirildiğinde; TRT Arabi, Türkiye dış politikasını ve ulusal çıkarlarını gözeterek yayınlar yapmakta, bu bağlamda anayasanın ruhuna ve devletin bütünlüğüne olan bağlılığını göstermektedir. Örneğin, Filistin-Gazze Savaşı ve Ukrayna-Rusya çatışmalarındaki insancıl ve adalet odaklı yaklaşımı, Türkiye'nin milli politikalarıyla uyum içindedir. TRT Arabi, çalışmamızın 5.3.2. numaralı başlığında da yer aldığı üzere Türkiye'nin modern ve çağdaş bir ülke olduğunu vurgulayan programlar ve içerikler sunarak, Türkiye'nin modernleşme ve çağdaşlaşma hedeflerini desteklemekte; ülkemizin bu yönde attığı adımların tanımına verdiği önemle Arap dünyasındaki etkisini artırmayı ve doğru tanıtımını sağlamayı hedeflemektedir. Bu strateji, Türkiye'nin milli güvenlik ve ekonomik çıkarlarına hizmet etmektedir. TRT Arabi'nin yayın politikası, herhangi bir ideolojik propaganda yapmaktan uzak, tarafsız ve objektif habercilik ilkelerine dayanmakta;

kültürel ve dini değerleri gözeterek, Türkiye'nin "gönül coğrafyası" kavramını somutlaştıran içerikler sunmakta; Türkiye'nin eğitim ve kültür politikaları doğrultusunda eğitici ve bilgilendirici programlara da yer vermektedir. Arapça yayın yaparak, hedef kitlesi olan Arapça konuşan izleyicilere hitap etmekte ve alanında uzman, yetkin ve deneyimli spiker ve muhabirler aracılığıyla dilin doğru kullanımına özen göstermektedir. Kanal, insancıl ve adalete dayalı yayın politikası ile toplumun ruh sağlığına zarar vermeyen, yapıcı ve olumlu içerikler sunmakta; umut ve barış mesajları veren, karamsarlık yaratmayan bir yayın politikası izlemektedir.

TRT Arabi, hızlı ve doğru habercilik yaparak, tarafsızlık ilkesine bağlı kalmaktadır. Kanal, haber ve yorumları net bir şekilde ayırarak, izleyicilere şeffaf bir bilgi sunmaktadır. TRT Arabi, objektif yayıncılık anlayışı ile tek yönlü veya taraf tutan yayın yapmamakta, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesine katkı sağlamaktadır. Türkiye'nin kamu diplomasisi stratejisinin önemli bir parçası olarak, yukarıdaki esaslar doğrultusunda faaliyet göstermekte ve uluslararası arenada Türkiye'nin kültürel, tarihi ve ideolojik bağlarını sürdürmekte etkin bir rol oynamaktadır.

5.1.3. TRT'nin Uluslararası Televizyon Yayıncılığı

Türkiye'nin kamu sektöründeki uluslararası televizyon yayıncılığı, TRT tarafından gerçekleştirilmektedir. TRT, çeşitli dillerde kanallar oluşturarak uluslararası yayınları başlatmıştır (Pala, 2015, aktaran Karadeniz, 2022).

Uluslararası birçok medya kuruluşu ve örgütü ile olan ilişkilerini güçlendiren TRT, dünya çapında saygın yayın birlikleri arasında yer alan "Avrupa Yayın Birliği (EBU), Asya Pasifik Yayın Birliği (ABU), Afrika Yayın Birliği (AUB), Akdeniz Görsel-İşitsel Daimi Konferans (COPEAM), Akdeniz Görsel-İşitsel İletişim Merkezi (CMCA)" gibi birçok önemli birlikte yer almaktadır. "Latin Amerika Televizyonlar Birliği (TAL), Uluslararası Radyo ve Televizyon Örgütü (URTI), Kamu Yayıncıları Birliği (PBI), Gelişen 8 Ülke Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (D-8)" gibi uluslararası yayın kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar ile ilişkiler yürütülmekte ve komite çalışmaları yapılmaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 54). Bu önemli birlikler, TRT'ye geniş bir ağ sağlamış ve bu ağ üzerinden bilgi alışverişi ile iş birliği imkânları yaratmıştır. Bu birlikler aracılığıyla düzenlenen konferanslar ve zirveler, TRT'nin uluslararası arenada teknolojik gelişmeleri yakından takip etmesine, en iyi uygulama örneklerini değerlendirmesine ve deneyim paylaşımına olanak tanımaktadır.

Bu iş birlikleri sayesinde TRT, uluslararası alandaki son teknolojik gelişmeleri takip ederken aynı zamanda diğer ülkelerle medya alanında etkileşimde bulunarak ilişkilerini geliştirmektedir. Bu üyelikler aracılığıyla yürütülen iş birlikleri, Dışişleri Bakanlığı ve diğer ilgili kamu kurumlarıyla Türkiye'nin dış politikasına uygun bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Bu sayede, sadece ulusal değil aynı zamanda uluslararası yayıncılık faaliyetlerinde etkin bir rol oynanmaktadır. Bu iş birlikleri, içeriklerin ve yayınların kalitesini artırarak nitelikli ve rekabetçi bir şekilde izleyici ve dinleyici sayısında artış hedeflemektedir (Arvas, 2022, s. 74).

2023 yılında gerçekleştirilen AUB 1. Yayıncılık Zirvesi, ABU 115. Yönetim Kurulu ve COPEAM Kış Yönetim Kurulu'na ev sahipliği yapan TRT,

Ayrıca TRT'nin uluslararası televizyon yayıncılığı stratejisi, sektördeki uluslararası gelişmeleri yakından takip etme ve Türkiye'nin medya inovasyonunu küresel düzeyde temsil etme amacını içermektedir. Bu bağlamda TRT, uluslararası medya etkinliklerine aktif katılım sağlayarak, Türkiye'nin medya sektöründeki başarılarını ve yeniliklerini dünya genelinde tanıtmayı hedeflemektedir.

TRT'nin uluslararası televizyon yayıncılığı, kültürel diplomasi aracılığıyla uluslararası ilişkilerde bir köprü vazifesi görmeyi amaçlayarak, kültürel anlayışın güçlenmesine ve Türkiye'nin küresel arenadaki varlığının daha etkin bir biçimde hissedilmesine yönelik stratejik bir rol üstlenmektedir. Bu çerçevede, TRT'nin uluslararası televizyon yayıncılığı, kültürel zenginlikleri sadece izleyici kitlesine iletmekle kalmayıp aynı zamanda kültürel diplomasi alanında da etkili bir araç olarak kendini göstermektedir.

5.1.3.1. TRT Kurdî

Türkiye'nin Avrupa Birliği'nden (AB) adaylık statüsü kazanması, beraberinde dil politikalarında değişikliklere yol açmış ve Avrupa Birliği üyelik sürecinde, farklı diller ve lehçeler için yayınlar yapılabilmesi için yasal düzenlemeler yapılmıştır. 11 Haziran 2008'de kabul edilen 5767 sayılı Kanun'la, TRT'ye Türkçe dışında farklı dil ve lehçelerde yayın yapma yetkisi verilmiştir (Taşçı, 2023, s. 98). Türkiye'nin zengin kültürel yapısı, demokratikleşme adımlarının bir sonucu olarak TRT Şeş adını taşıyan ve 2009 yılında faaliyete geçen TRT 6 kanalının kurulmasına öncülük etmiştir (Arvas, 2022, s. 82). TRT 6'nın adı, Ocak 2015'te TRT Kurdî olarak değiştirilmiştir.

Kürtçe aile kanalı olarak bilinen TRT Kurdî, kültürel mirası, gelenekleri ve aileyi koruyup değerleri yaşatarak bağlarımızı güçlendiren bir misyon üstlenmiştir. Bu kanal,

yaşamın doğal akışından ayrılmadan toplumsal birlikteliği güçlendirmeyi hedeflemektedir. TRT Kurdî, Anadolu'nun ortak mirası ve hafızası olan kültürü, Kürtçe varyantlarıyla kayıt altına almak ve Kürtçe konuşan topluma kendi konuşma dilinde hitap etmek amacıyla Sorani, Zazaki ve Kurmanci dillerinde yayınlarını sürdürmektedir (TRTb, t.y.).

5.1.3.2. TRT Türk

TRT Türk Türkiye'nin diaspora diplomasisinde etkili rol oynayan unsurlardan biridir (Arvas, 2022, s. 83). Yayın hayatına 2009 yılında başlayan TRT Türk, Türkçe dilinde Avrupa, Amerika, Balkanlar ve Avustralya'da yayınlarını sürdürmektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2017). Bugüne kadar, Türk toplumunun kültürel ve manevi değerleri ile geleneklerine odaklanan bir yayın anlayışı benimseyen TRT Türk, geniş yayın ağıyla Türk topluluğunun yaşadığı her evi kapsayarak, farklı coğrafyalarda bulunan vatandaşlarımızın kendi ana dilleri ve öz kültürleriyle bağlarını koruma çabasına katkı sunmaya devam etmektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2021, s. 167).

Yurt dışında yaşayan Türk topluluğuna odaklanan TRT Türk, Türk milli, manevi değerlerini ve geleneklerini yaşatma, Türklere yönelik ayrımcılık ve ön yargıları engelleme, Türkiye ve Türk kültürü ile bağları güçlendirme amacını taşımaktadır. TRT Türk aynı zamanda, yayın coğrafyasındaki Türklerin karşılaştığı sorunları ele alarak, ilgili ülkelerde kamuoyu oluşturmayı ve yayın coğrafyasındaki ülkelerle Türkiye arasındaki bağları güçlendirmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, yeni nesillerin akıcı, duru ve güzel Türkçe öğrenimlerine katkı sağlamayı da amaçlamaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2017). TRT Türk, 2022 yılı Mart ayından itibaren TRT'den ayrılarak bağımsız bir yayın akışına geçmiş olup özgün içerikleriyle Avrupa genelindeki her evde izlenen bir aile kanalı olma hedefini benimsemiştir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2021, s. 167).

5.1.3.3. TRT Belgesel

17 Ekim 2009 tarihinde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu tarafından kurulan TRT Belgesel, genel merkezi İzmir'de bulunan ilk tematik ve belgesel kanaldır. Kanalın kuruluş amacını TRT Belgesel Kanal Koordinatörü Süleyman Tezgel, şu ifadelerle açıklamaktadır:

> TRT belgeselin kuruluş amacı, Türk belgeselciliğini desteklemek. Çünkü bu konuda, bu kulvarda yatırım yapacak başka bir yapı yok. Türk belgeselciliğini domine eden destekleyen bir kanala ihtiyaç var; bu da kamu yayıncısı olarak TRT tarafından

yapılıyor. Bu geliştikçe -zaten-, büyüdükçe dünyada ihracat arttıkça genelde böyle olur. Bu konuda bir para kazanmaya başlayınca ancak özel sektör yatırıma girer. Mesela TRT Çocuk kuruluncaya kadar bu konuda hiçbir yatırım yoktu, para da kazanılmıyordu. Sonrasında TRT Çocuk'un kurulmasıyla beraber Türkiye'de çizgi film sektörü ilk defa gelişti ve TRT Çocuk'un izlenme oranları geri kalan tüm kanalların izlenme oranlarından fazla oldu. Bir sektör oluşunca özel sektör de işin içine girmeye başladı ve şu anda yerli birkaç tane çocuk kanalı var. Belgeselde de bu sektörü geliştirmek ve büyütmek gibi bir misyonla yola çıktı. TRT şu anda bir dönüşüm içerisinde. Bu tabii ki hem üretim politikasını hem yayın politikasını değiştiriyor. Şu anda Türkiye prodüksiyon açısından çok güçlü bir ülke. Amerika ve İngiltere'den sonra en çok dizi ihraç eden ülkeyiz, belli coğrafyalarda bir numarayız: Latin Amerika, Avrasya, Doğu Avrupa, Afrika, Ortadoğu vb. Ama belgesele gelince daha bir Amerikan popüler belgesel etkisi altında bir izleyiciden bahsediyoruz. Kendi o zaman belgesel dilimizi de bir değişime gidelim şeklinde bir noktaya geldik. Buradaki amaç hem kendi ülkemizde çok izlenir bir kanal olmak, belgesel izletmek ama sonrakindeki asıl ve büyük amaç TRT Belgesel kanalını dünyaya açmak, dünyada diziler gibi etkili olmak istiyor, şu anda üretim politikamız bu yönde (Tezgel, 2019, aktaran Akkaya, 2019).

Kanal, kuruluşundan bu yana geçen süreçte, özellikle 2015 ve 2019 yıllarında gerçekleştirdiği dönüşümlerle birlikte, yapım kalitesinde ve üretim miktarında önemli artışlar elde etmiş ve modern bir görsel kimliğe kavuşmuştur. TRT Belgesel, sadece Türk tarihini, zaferlerini ve başlangıçlarının öykülerini anlatmakla kalmayıp aynı zamanda "İnsanı anlamak hayatı anlamaktır" prensibiyle hareket ederek, içeriklerinde insanı, mekanı ve doğadaki tüm canlıları merkeze alan geniş bir perspektifi yansıtmıştır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2021, s. 100). 2023'te TRT Belgesel, üç ana kuşak ile üç ana hedef kitlede en çok izlenen belgesel kanalı unvanını korumuştur (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 150).

5.1.3.4. TRT Avaz

Daha önce bahsedildiği gibi, Türkiye, TRT aracılığıyla çeşitli dillerde birçok programa ev sahipliği yaparak Türkiye'nin tanıtımı açısından önemli bir platform sunmaktadır (Taşçı, 2023, s. 92). TRT Avaz, 2009 yılında başlayan yayın serüveni boyunca Türk soyundan gelen halklar ve akraba topluluklar arasında güçlü bir kardeşlik ve dayanışma atmosferinin oluşmasına önemli katkılar sunmuştur. TRT Avaz, yaptığı yayınlarla, birbirine bağlı ve birbirini destekleyen bir ruhun oluşturulmasında önemli rol oynamıştır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2021, s. 173). Özellikle kültür odaklı içeriklere ağırlık veren TRT Avaz, Türkiye'nin kültürel diplomasisine büyük ölçüde katkıda bulunmaktadır (Taşçı, 2023, s. 92).

Türk dünyası'nın birleştirici sesi olma amacını, bu çerçevede de çok dilli yayın prensibini benimseyen kanal, geniş bir içerik yelpazesi ile Türk dünyasına yönelik kültür, sanat, eğitim, müzik, eğlence, çocuk, belgesel ve yarışma programları sunmaktadır. 2022'de TRT Avaz; Kazakça, Kırgızca, Türkmence, Özbekçe, Azerice lehçelerinde ve Rusça haber yayınlarının yanı sıra popüler TRT 1 dizilerini de izleyicilere ulaştırmıştır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2021, s. 215). TRT Avaz, sadece çeşitli tema ve formatlardaki program içerikleriyle değil, aynı zamanda Türk Konseyi, UNESCO, Türk Kültür ve Miras Vakfı ile Türk Akademisi gibi kurumlarla gerçekleştirdiği ortak projeler ve iş birlikleri aracılığıyla da etkisini genişletmeyi amaçlamaktadır. Bu sayede, kültürel ve akademik alanlarda önemli kuruluşlarla birlikte çalışarak Türk dünyası ile daha güçlü bir bağ kurmaya odaklanmaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2020, s. 6).

5.1.3.5. TRT World

TRT World, 18 Mayıs 2015 tarihinde başlayan test yayınlarının ardından 29 Ekim 2015'te resmi yayın hayatına geçerek, İngilizce uluslararası yayınları ve insan odaklı habercilik anlayışıyla kendisini referans bir haber kaynağı olarak konumlandırmıştır (Taşçı, 2023, s. 95). Hedefini küresel haber kanallarıyla rekabet edebilecek seviyede bir dünya markası oluşturmak olarak belirleyen TRT World, bu amacına ulaşmak için dünya çapındaki haberciler ve ajanslarla iş birliği yaparak televizyon yayıncılığında en gelişmiş altyapı ve teknolojileri kullanmaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2015, s. 43).

TRT World, küresel ağını genişleterek, Balkanlar, Afrika ve Orta Asya gibi uluslararası ana akım medyanın sıklıkla göz ardı ettiği bölgelere de geniş bir kapsam sunmuş ve bu sayede Türkiye'nin jeopolitik avantajını kullanarak kısa sürede dünyanın en hızlı

büyüyen uluslararası haber kanallarından biri haline gelmiştir. TRT World, 190'dan fazla ülkede ve 12 uydu ağı üzerinden TV platformları, havayolları, oteller, seyir hatları ve dijital cihazlar aracılığıyla 260 milyondan fazla haneye ve 1,2 milyar kişiye ulaşmaktadır. TRT World, 2023 yılında İstanbul merkezinin yanı sıra Ankara, Washington DC ve Londra'daki bürolarından dünyanın çeşitli bölgelerinden gelen sıcak gelişmeleri izleyicilere aktarmaya devam etmiştir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 196).

Diğer medya kuruluşlarından farklı bir yaklaşım benimseyen TRT World, haber içeriklerinde insan odaklı hikaye ve gelişmeleri ön plana çıkararak çıkar gruplarına hizmet eden yaklaşımlara karşı insani bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır. TRT World, bu özgün medya girişimiyle, yaşanan gelişmelere yeni bakış açıları getirmeyi ve farkındalığı yüksek bir izleyici kitlesi oluşturmayı hedeflemektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 158).

5.1.3.6. TRT İspanyolca

TRT İspanyolca, Nisan 2024'te yayın hayatına başlamış; sloganı "insanın önemsendiği yer" olarak belirlenen kanal, TRT – İspanyolca Konuşan Ülkeler 1. Yayıncılık Zirvesi'nde tanıtılmıştır. Törenin açılış konuşmasını yapan TRT Genel Müdürü Mehmet Zahid Sobacı, Türkiye'nin İspanya'dan Latin Amerika'ya uzanan geniş bölge ile stratejik ortaklıklar kurarak ilişkileri geliştirmeyi hedeflediğini belirterek TRT İspanyolca'nın bu hedef doğrultusunda atılmış önemli bir adım olduğunu ifade etmiştir (TRTHaber, 2024c).

5.2. Arapça Dilinde Yayın Yapan Başlıca Kuruluşlar

Arap dilinin yoğun şekilde ana dil olarak konuşulduğu coğrafya, Suudi Arabistan başta olmak üzere devlet kontrolünde bir medya olgusuna sahne olmuştur. Bu durum Arapça medya unsurlarının uluslararası nitelik kazanmasını geciktirmiştir. Buna karşın dünya üzerinde yaşanan politik, kültürel, ekonomik vb. gelişmeler çıkar çatışmalarını alevlendirerek, özellikle Batılı aktörlerin medya kullanım perspektiflerini genişletmesine yol açmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren bölgede artış gösteren uydu kanallarının niceliği de sözü edilen olguyla gerekçelendirilmektedir. Soğuk Savaş sonrası dönemde etkisini artıran emperyalizm, kültürel alanda da medya aracılığıyla hâkimiyet kurma eğiliminde olmuştur. Enformasyonel ağ, uluslararası alanda büyük bir güç haline gelmiş ve böylece ülkelerin

hedefleri arasına girmiştir. Bu hedefin de en belirgin aktörü, uluslararası olmaktan çok uluslarüstü şeklinde nitelenebilecek haber ajansları olmuştur (Tokgöz, 2006, s. 167).

Medya organları, Batı'dan Doğu'ya aktarımlarını gerçekleştirirken bu etki giderek artmış; toplumlar üzerinde yaşanan değişimlerle birlikte medyadaki küreselleşme kültür üzerindeki hâkimiyetini artırmıştır. Kuşkusuz bu organların başında da televizyon gelmektedir.

Haber kanalları, bölgesel ve politik olarak sınır tanımayacak ve dünya halkları arasında etkileşim kuracak kadar geniş bir kapsamda medyanın haber aktarım araçlarından biridir. İşte bu televizyon kanallarının en önemlilerinden birkaçı da; TRT Arabi, France 24, BBC Arabi, CNN Arabi ve RT Arabi gibi Arap dilinde ve Arap ülkeleri ile Arapların yaşadığı ülkelere yönelik yayın yapan haber kanallarıdır. Bu bağlamda, ülkemiz menşeli bir Arapça haber kanalı olan TRT Arabi'nin konumunu belirlemek ve diğer ülkelerin benzer yayınları hakkında bilgi sahibi olmak için Arap dilinde yayın yapan ve küresel düzeyde yayın alanı bulunan kanallar hakkında bilgi vermeyi gerekli ve uygun görmekteyiz.

5.2.1. BBC (بي بي سي)

BBC, kendini dünyanın en güvenilir uluslararası haber yayıncısı olarak tanımlamakta; Birleşik Krallık başta olmak üzere dünyanın dört bir yanındaki izleyicilere doğru, tarafsız ve bağımsız haberler sunmayı taahhüt etmektedir. BBC Dünya Servisi, BBC'nin uluslararası yayın servisi olup radyo, televizyon ve dijital olarak küresel çapta çok çeşitli programlar ve hizmetler sunmaktadır. Haftalık yaklaşık 318 milyon izleyiciye ulaşan (BBC Küresel İzleyici Ölçümü 2023) ve Birleşik Krallık'ın en önemli kültürel ihracatlarından biri olan BBC Dünya Servisi, dünyanın dört bir yanındaki insanları bilgilendirmektedir. BBC Dünya Servisi, İngilizce de dahil olmak üzere 42 dilde faaliyet göstermekte; 59 ülke ve 73 şehirde BBC News muhabirleri ve destek personeliyle izleyicilere gerçek anlamda uluslararası bir haber hizmeti sunmak için küresel içgörü ve uzmanlığa sahip olduğunu belirtmektedir (BBC, 2013).

BBC, 1932'de "Empire Service" adı altında başlattığı sınırötesi yayınlarını, başlangıçta Britanya İmparatorluğu'nun kolonileriyle iletişimi güçlendirmek amacıyla kurmuştur. Ancak bu rolü, İkinci Dünya Savaşı'nın yaklaşmasıyla birlikte uluslararası yayınlara olan talebin artmasıyla hızla değişmiştir. Bu dönemde, Arapça radyo yayınları da ilk kez İtalya tarafından başlatılmıştır.

Britanya hükümeti, İtalya'nın Mısır, Filistin gibi bölgelerde gerçekleştirdiği Arapça yayınlarına karşı koymak için BBC'ye Arapça dilinde yayın yapma izni vermiş, bu gelişme sonucunda da Dünya Servisi'nin Arapça yayınları, 3 Ocak 1938 tarihinde başlatılmıştır (Yanardağoğlu, 2014). Ancak bu girişimin, Arap dilinde gerçekleştirilen diğer ülke yayınlarına karşı koymanın ötesinde; küresel medya unsurlarının dış politika hedeflerindeki etkisini lehine kullanmak amacıyla İngiliz dış politikasının diplomatik bir hamlesi olduğu görüşü de yadsınmamalıdır. Zira İkinci Dünya Savaşı'na giden bu süreçte yaşanan hazırlık hamleleri, "İngiliz yatıştırma politikaları" kampanyasıyla masum bir surete bürünmeye çalışmışsa da Kuzey Afrika ve Orta Doğu bölgelerinin, propaganda ve petrol erişimi için önemli bir savaş alanı haline gelmesi bu görüşü desteklemektedir. Yine de bu olağan şüpheler, dinleyiciler arasında nispeten geçerli görülmemiş; ancak ilk haberlerden itibaren ilgili şüpheyi teyit eden veriler de var olmuştur (Issawi & Baumann, 2010). BBC Arapça servisinin, yine İkinci Dünya Savaşı sürecinde ortaya koyduğu kültürel yönelim temelli yayınlar sonucu hükümet etkisinden kurtulduğuna ilişkin görüşler bir yana (Partner, 1988, s. 40), ilerleyen süreçte Arap-İsrail Savaşı gibi gelişmelere karşı tutumu farklı yaklaşımlara yol açmış; teknolojik dönüşümlere tanık olan 1980 ve 1990'lı yıllara dek BBC Arapça servisi, yayın hedefindeki bölgeler ile uluslararası otoriteler gözündeki bu dilemmadan kurtulamamıştır (Issawi & Baumann, 2010).

BBC Arapça, en eski ve en uzun süredir devam eden yabancı dil haber servislerinden biri olarak kabul edilmektedir. BBC Arapça servisinin 1938 yılındaki 65 dakikalık yayınları; 1940'ta 1 saat 25 dakika, 1942'de ise iki saati bulacak kadar genişlemiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda ise bu süre üç saati bulmuştur.

BBC Arapça'nın 1938'deki ilk yayınlarında yalnızca bir haber bülteni yer almıştır. Daha sonra, 1940'ta ikinci bir haber bülteni sabah okunan Kur'ân programını takip etmiş; 1942'de de üçüncü bir haber bülteni yayınlanmıştır. Haber bültenleri temel olarak BBC'nin İngilizce İmparatorluk Servisi'nin (Empire Service) çevirileri olsa da, yerel nitelikteki bir haber servisi olan BBC Londra, Dışişleri Bakanlığı'nın yurt dışındaki diplomatik görevleriyle doğrudan temas halinde olmuştur.

Radyo yayınlarını takip eden süreçte, BBC'nin 1994'teki Arapça uydu kanalı kurma girişimi finansal nedenlerle sekteye uğramıştır. Ardından el-Cezîra ve el-Arabiya gibi kuruluşlar öncülüğünde 11 Mart 2008 tarihinde yayın hayatına başlayan BBC News Arabic (**بي بي سي نيوز عربي**), eski adıyla BBC Arabic Television, BBC tarafından Arap dünyasına yönelik yayın yapan bir televizyon haber kanalı niteliği kazanmıştır. Hâlen BBC Dünya Servisi tarafından yönetilmekte ve İngiliz televizyon lisans ücretinden finanse edilmektedir

(BBC News Arabic, 2024). 27 Ocak 2023 tarihi itibari ile BBC radyosunun Arapça kısmının yayın hayatına son verilmiştir (BBC Arabic, t.y.).

5.2.2. CNN (سي إن إن)

CNN Arabic, Cable News Network (CNN) tarafından sağlanan Arapça dilindeki bir haber ve bilgi hizmetidir. Bu hizmet, Orta Doğu ve Arap dünyasındaki izleyicilere yönelik olarak internet sitesi ve dijital platformlardaki Arap alt yazılı videolarıyla içerik sunmaktadır.

CNN Arabic 2002 yılında Dubai Media City merkezli bir dijital haber servisi olarak yayın hayatına başlamıştır. O zamandan bu yana CNN Arabic, Arap dünyasının önde gelen bağımsız haber platformu olarak konumunu sağlamlaştırdığını; küresel bir perspektifle güvenilir, özgün ve gerçeklere dayalı haberciliği temsil ettiğini iddia etmekte ve CNN'in Orta Doğu ve dünya genelindeki gazeteci ağından sınıfının en iyi içerikleri sunarak gelişmeye ve yenilikler yapmaya devam ettiğini belirtmektedir.

CNN Arapça, bağımsız ve güvenilir gazetecilik arayışında olan ve Arapça konuşan dünya çapındaki dijital izleyicilere sunduğu mobil öncelikli video, interaktif ve yazılı haberlerin zengin karışımı sayesinde 2021'de son altı yılda %150'nin üzerinde büyüyen günlük izleyici kitlesine sahip olmuştur (CNN, 2022).

5.2.3. FRANCE 24 (فرانس ٢٤)

Fransa merkezli bir haber kanalı olan France 24'ün; Fransızca, İngilizce ve İspanyolcanın yanı sıra Arapça olarak da yayın servisi bulunmaktadır. Arapça yayınlarına 2 Nisan 2007 tarihi itibari ile günde 4, 12 Ekim 2010'da ise 24 saat olarak başlamıştır. Temel olarak Orta Doğu'daki Arapça konuşulan ülkelere yönelik yayın yapan kanalın, Fransa özelinde Avrupa ile Afrika'da da yayın yaptığı ve 4 dilde yaptığı yayınlarla 5 kıtada 553 milyon haneye ulaştığı belirtilmektedir. Ayrıca, France 24'ün en az bir dil ile bulunduğu 183 ülkenin 67'sinde yapılan bir ankete göre, zikredilen dillerde yayın yapan bu dört kanal haftada 61,2 milyon izleyici çekmektedir. Ayrıca France 24, günümüzde Tunus, Cezayir, Fas ve Batı Sahra'yı içeren Mağrip bölgesi ile Frankofon Afrika'daki ilk uluslararası haber kanalı olma özelliğine taşımaktadır (Men nahnü, t.y.).

Paris merkezli haber odası, 35 farklı ülkeden gelen 430 gazeteci tarafından oluşturulmuştur ve ayrıca dünyanın çeşitli bölgelerinde bulunan 160 muhabirle desteklenen

bir haber alma servisine sahiptir (France 24, 2018). Bazı ülkelerde kablo, uydu ve dijital karasal televizyon, bazılarında ise internet, cep telefonları, tabletler, akıllı TV'ler ve YouTube aracılığıyla dört dilde yayın yapmaktadır. France 24'ün yeni medya alanı platformlarındaki varlığı da dört dilde sağlanmakla birlikte, Facebook ve Twitter sayfalarında (Ekim 2018) 38,2 milyon aboneye ek olarak ayda 16,5 milyon ziyaret ve 45,6 milyon video görüntüleme (2017 ortalaması) kaydetmektedir (Men nahnü, t.y.). Uluslararası ilişkiler ve politika başta olmak üzere spor, kültür, sanat vb. alanlarda yayınlarını sürdüren France 24'ün Kuzey Afrika ülkeleri başta olmak üzere yayın kapsamındaki ülkeler bağlamında, Fransa'nın bu ülkelerle tarih boyunca süregelen farklı düzeydeki ilişkileri nedeniyle özel bir önemi haizdir.

5.2.4. EL-HURRA (قناة الحرة)

el-Hurra'nın kuruluş kararı, ABD hükümet yetkililerinin önde gelen Arap televizyon kanallarının Amerika karşıtı ön yargıları ve bu kanalların ABD'ye yönelik Arap kamuoyu üzerindeki etkilerine karşı yaşadıkları hayal kırıklığından kaynaklanmaktadır. el-Hurra'nın ortaya çıkışı, ABD'nin Arap dünyasındaki imajını geliştirmeyi amaçlayan bir girişim olarak, haberleri daha "dengeli ve tarafsız" bir perspektifle sunarak mevcut kanallara alternatif olma amacını taşıyordu (Alhurra, 2024).

el-Hurra, yayın hayatına 14 Şubat 2004 tarihinde başlamış, yayınları Orta Doğu'daki 22 ülkeye ulaşmıştır. Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde haber yayıncılığı yapan ve kâr amacı gütmeyen bir Amerikan medya kuruluşu olan (Middle East Broadcasting Networks, 2019) The Middle East Broadcasting Networks (MBN) uluslarararası kamu yayıncısına bağlı olarak faaliyetlerini yürütmektedir (Men nahnü, 2020).

Amerika'nın kamu diplomasisi anlayışına uygun olarak kanal, *Smith-Mundt Yasası* olarak anılan, Amerika'nın diğer ülkelerde daha iyi anlaşılmasının teşvik edilmesini sağlamak ve Amerikan halkı ile diğer ülkelerdeki insanlar arasında karşılıklı anlayışı artırmak için çıkarılan 1948 tarihli Amerika Birleşik Devletleri Bilgi ve Eğitim ve Değişim Yasası'na göre (Nakamura ve &Weed, 2009) Amerika'nın kendisinde yayınlanmamaktadır.

el-Hurra'nın belirtilen misyonu, izleyicilerine "objektif, doğru ve ilgili haber ve bilgi" sağlarken, "demokratik değerleri desteklemek" ve bölge medyasında mevcut olan fikir, görüş ve bakış açıları yelpazesini genişletmektir. Ayrıca, ABD meseleleri ve politikalarına daha derinlemesine erişim sağlayarak ve normalde diğer Arap televizyon

ağlarında duyulandan daha geniş bir görüş ve bakış açısı yelpazesine yer vererek kendisini çok sayıda bölgesel rakibinden ayırmaya çalışmıştır (Alhurra, 2024).

BBC (İngilizce ve Arapça), France 24 Arabic, RT Arabic, CCTV, CNNi ve Sky Arabia'nın izlenme oranlarını geride bırakarak Arap dünyasında en yüksek izlenme oranına sahip üçüncü haber kanalı (Alhurra, 2024) haline gelen el-Hurra; kadın hakları, insan hakları, teolojik özgürlük, ifade özgürlüğü, sağlık, eğlence, spor ve bilim gibi pek çok konuyu içeren programlar aracılığıyla bölgesel ve küresel haberleri yayınlamaktadır.

5.2.5. RT ARABİC (آر تي العربية)

RT Arabic, önceki adıyla Rusiya el-Yevm, merkezi Moskova'da bulunan Rus devletine ait bir televizyon haber kanalıdır. Kanal, 4 Mayıs 2007 tarihinde yayın hayatına başlamıştır ve ana şirketi, Rusya Federasyonu'na ait "ticari olmayan özerk bir kuruluş" olan TV-Novosti tarafından işletilmektedir.

RT Arabic, dünya genelinde çeşitli olayları Rus hükümetinin bakış açısından ele almaktadır. Bunun yanı sıra, yayınlar Rusya ve büyük şehirlerdeki kültürel yaşamla ilgili röportajlar, tartışmalar ve hikayeler de içermektedir. Kanal, Rus perspektifinden uluslararası olaylara dair haberler sunarak, izleyicilere geniş bir bilgi yelpazesi sunmayı amaçlamaktadır (RT Arabic, t.y.).

5.2.6. EL-CEZÎRA (الجزيرة)

el-Cezîra, Katar merkezli bir haber kanalıdır. Kanal, ilk olarak sadece Arap dünyasına yönelik güncel haberlerle yayına başlasa da zaman içinde çeşitli tematik kanalları da bünyesinde barındıran bir medya ağına dönüşmüştür. el-Cezîra, özellikle 2001 yılında ABD'nin ikiz kulelerine yapılan 11 Eylül saldırıları sonrasında dünya genelinde büyük ilgi çekerek, el-Kaide lideri Usame bin Ladin'in video görüntülerini ve açıklamalarını yayınlayarak bilinir hale gelmiştir. 1 Kasım 2021'de el-Cezîra'nın 25. yayın yılını kutlamasıyla birlikte, grafikleri, jenerikleri ve stüdyolarını yenileyip günlük yayın akışını değiştirmiştir. Ancak, 15 Temmuz 2022 tarihinden itibaren Türksat 4A'daki yayını sona erdirilmiştir (Al Jazeera, 2024).

Kasım 1996'da Katar'ın başkenti Doha'da yayın hayatına başlayan el-Cezîra, başlangıçta Katar Kraliyet Ailesi tarafından finanse edilmiş; sonraları reklam ve sponsorluklarla bunu sürdürmüştür (Miladi, 2006). Bu dev oluşumun Katar Emiri Hamed

bin Halife es-Sani tarafından otoritelerden bağımsız ve tarafsız yayınlarıyla Katar'ın demokratik çehresine katkı sağlamasını planlaması, bu kanalın misyonu hakkında önemli bir done olarak değerlendirilmelidir (El-Nawawy & Powers, 2008, s. 27).

2006 yılının mart ayında; Spor, Çocuk, İngilizce, Mubasher, Balkan, Türk ve Belgesel isimleriyle el-Cezîra'ya bağlı olarak açılan yeni kanallar ile coğrafi paydada etki ve kapsam alanını geliştiren ve genişleten kuruluş, Batı'ya alternatif, belki de aykırı, şekilde yeni bir misyon ortaya koymayı hedeflemiştir (Miladi, 2006; Palloshi, 2015). 100'ü aşkın ülkede yayını bulunan ve Arap diasporalarındaki kişiler üzerinde etkili olan el-Cezîra, Afrika ve Avrupa'da küresel düzeydeki en iyi markalardan biri olarak gösterilmiştir (Palloshi, 2015; Alhammouri, 2013, 38).

el-Cezîra'nın küresel düzeydeki tanınırlık ve başarısı, "insancıl" ve "teröre karşı" bir tutum sergilemesi ile el-Kaide'ye bağlı kişilere ulaşıp onlara ilişkin bilgi aktarımı yapabilme özelliğine sahip olmasıyla ilgilidir (Alhammouri, 2013, 38-39).

el-Cezîra, Gazze ve Irak'ta gerçekleşen katliama ilişkin verileri günlük olarak paylaşmasıyla İsrail ve Amerika karşıtı içerik sunmakla eleştirilmiş; haberini yaptığı olaylara ilişkin kapsamlı değerlendirmelere ve İsrailli yöneticilerle mülakat yapmak gibi karşıt görüşlere yer vermesiyle öne çıkmıştır (Alhammouri, 2013, 39).

5.2.7. Sky News Arabic (سكاي نيوز عربية)

Sky News Arabic, International Media Investments (IMI) ile Birleşik Krallık'ın önde gelen televizyon ağı British Sky arasındaki ortaklığın bir ürünü olup görsel-işitsel hizmet sağlayıcısı olarak Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki Medya Bölge Otoritesi - Abu Dabi tarafından yürütülmektedir. Merkezi Abu Dabi'de bulunan Sky News Arabia, çok platformlu bir haber kuruluşudur; web sitesi, mobil ve akıllı cihazlara yönelik uygulamalar ve çoğu sosyal medya platformu aracılığıyla hizmet vermenin yanı sıra ücretsiz bir TV kanalı olarak HD kalitesinde Arapça haber yayını yapmaktadır. Sky News Arabia, güçlü bir teknik ekip ve operasyon uzmanlarından destek alan 500'den fazla gazeteci ve medya profesyonelinden oluşan entegre bir ağ aracılığıyla bölgesel ve küresel haberlere ilişkin farklı bir içerik ve kapsama alanı sağlamakta; haberlerini HD ve SD formatında 50 milyondan fazla eve ulaştırmaktadır. Sky News Arabia'nın Londra ve Washington'daki iki ofisinin yanı sıra Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da da 30 ofisi bulunmaktadır. Kanal ayrıca British Sky kanalının küresel ofis ağı ve çeşitli haber kaynaklarıyla da iş birliği yapmaktadır. "En yaygın ve en etkili güvenilir medya kaynağı" misyonu ile "haberleri tüm platformlarda doğru ve hızlı bir

şekilde iletmek ve insani değerleri dikkate almak" vizyonuyla faaliyetlerini sürdüren kuruluş; en yüksek profesyonel standartları takip etmek ve en iyi yetenekleri çekmek, yaratıcılık ve yenilikçilik kültürüne sahip olmak ve teknolojiyi kullanmada liderlik gibi hedeflere sahiptir (Havle Sky News Arabiyye, 2024).

5.3. TRT ARABİ (تي آر تي العربية)

TRT Arabi, TRT Genel Müdür Yardımcısı'na bağlı olarak yayın faaliyeti yürüten bir televizyon kanalıdır. "Türkiye'nin Arap Dünyasına Açılan Penceresi" sloganı ve profesyonel kadrosuyla Arapça dilinde yayın yapmakta; dili alanında kaynak ve öncü olma vizyonuyla Türkiye Cumhuriyeti'ni Arap dünyasına tanıtmakta; ülkenin çeşitli alanlardaki misyonunu dezenformasyondan uzak bir şekilde aktarmaya devam etmektedir. Türkiye başta olmak ve Orta Doğu'yu merkez edinmek üzere, küresel düzeyde meydana gelen tüm gelişmeleri ekranlara getiren TRT Arabi, bunu yaparken doğru bir bakış açısı edinmeyi hedeflemektedir. Yayıncılık sahasındaki en gelişmiş teknikleri kullanarak yayın hayatına devam eden TRT Arabi, nitelikli bir içerik sunma amacıyla ekranda yer alan görsellere de özen göstermektedir.

Hem yurt içi hem de yurt dışındaki muhabir yelpazesinin genişliğiyle öne çıkan kanal, dünyanın hemen her yerinden, meydana gelen son gelişmeleri izleyici kitlesine doğru ve hızlı bir şekilde aktarmaktadır. Öte yandan milyonları aşkın takipçiye sahip sosyal medya hesapları; izleyici, ilgili ve takipçilere, kendisine bağlı medya organları üzerinden kesintisiz ve nitelikli haber alma olanağı sunmaktadır.

TRT Arabi, ajans ve prodüksiyon yönlerinden kalifiye ekiplerle çalışmakta ve haber programları başatlığında gezi, ekonomi, kültür ve sanat gibi çeşitli alanlarda yayınlarını sürdürmektedir. Bu çeşitlilik, menşei olan Türkiye'nin tanıtımına oldukça katkı sunmaktadır.

TRT Arabi, bağlı bulunduğu Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'nun "Özü Sözü İnsan" sloganıyla oluşturduğu ve kendisinde **مع الإنسان أينما كان** şeklinde ifade edilen misyona uygun olarak, değer ve insanı önceleyen bir yaklaşım benimsemekte; bu doğrultudaki yayınlarıyla da insana dayalı mefkûreleri küresel düzeyde müessir bir dille aktarmayı hedeflemektedir. Sayısı gün geçtikçe artan takipçi ve izleyici kitlesiyle giderek büyüyen TRT Arabi, kamu yayıncılığı anlayışının gerekleri üzere yayın hayatına devam etmektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 184).

5.3.1. TRT Arabi'nin Kuruluş Süreci ve Geçirdiği Evreler

TRT Arabi, 2010 yılında "TRT ET-TÜRKİYYE" ismiyle yayın hayatına başlamış; 2015 yılında ise "TRT Arabi" ismini alarak yayınlarına devam etmiştir. Kurulduğu günden bu yana hızla gelişen kanal, 2019 yılının başı itibarıyla yenilenme sürecine girmiş ve hedef kitlesini genişletmiştir. Bunlara ek olarak, yayın politikasını da revize eden TRT Arabi, Arap diliyle haber alma gayesi taşıyan herkese erişme çabası içine girmiştir. Bu doğrultuda; başlangıçta Arap yarımadası ve Orta Doğu coğrafyasını hedef edinmiş, daha sonra Bağdat, Beyrut, Kahire, Londra, Moskova, Umman ve Washington gibi şehirlerde açtığı temsilcilikler sayesinde dünya sathında meydana gelen gelişmeleri daha hızlı aktarmak ile yakından ya da yerinden takip etmeyi amaç edinmiştir. Bir sonraki başlıkta detaylandırılacağı üzere, bu amacın gerçekleştirildiği ve daima gelişime açık bir vizyon izlendiği de görülmektedir (Güner, 2021; Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2021).

2019 yılına dek haber, belgesel, çocuk-kadın-aile programları ile müzik ve eğlence yayınlarına yer veren kanal, 2019 itibarıyla haber, belgesel ve kültür programlarına ağırlık vermiştir. Devinim tarihi olan 2019 yılı, TRT Arabi'nin genişleyen hedef kitlesiyle uluslararası haber kanalı olma niteliğine sahne olmuştur. Ayrıca 11 Eylül 2023 tarihinde 18 saat esaslı yayınlarını 24 saat esasına çevirerek kesintisiz hale getirmiştir. Türkiye merkezli yabancı dil yayınları arasında, İngilizce dışındaki bir dile sahip olmasıyla öne çıkan TRT Arabi, etkin ve aktif erişim ağında televizyon yayınlarıyla da sınırlı kalmamış, farklı dijital mecralarda da kendini göstermiştir. Bunlar arasında İnstagram, Twitter ve Facebook ile 2014 yılında oluşturulan Youtube kanalı yer almaktadır. Bu sosyal medya platformlarındaki beğeni, takip ve yorum verileri de kanalın önemini ve etkisini ortaya koymak adına önemi haiz bilgiler olarak değerlendirilmelidir (Güner, 2021; Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2021; Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2021, s. 230).

5.3.2. Yayın İçerikleri

TRT Arabi, bağlı bulunduğu TRT'nin olanaklarını aktif ve randımanlı bir şekilde kullanarak Orta Doğu başatlığında dünyanın birçok bölgesinde bulunan muhabir ağıyla, aktüeli etkin bir biçimde ekranlara getirmektedir. İşbu yayın etkinliği, küresel düzeydeki gelişmelerin yanı sıra Türkiye'nin politik bakış açısını da doğru bir şekilde aktarma düsturuyla hareket etmektedir.

Tüm gün süren ve içeriği çeşitli düzey ve konular etrafında şekillenen haber içeriği, TRT Arabi'nin temel yayın akışını oluşturmaktadır. Bu içerik; yurt içi ve yurt dışında meydana gelen olaylar ve aktüel gelişmeler ile bunların kaliteli analizlerini ekrana taşımaktadır. Güncel gelişmelerden spora, ekonomiden siyasete etkin yaşamın var olduğu her alandaki bilgiler, kamu yayıncılık anlayışı ve haber kanalı dinamizmi ile izleyicilere sunulmaktadır. Ayrıca TRT Arabi son yıllardaki yayınlarında, Türkiye'nin, 22 Arap Birliği üyesi ülke başta olmak üzere diasporaların dahil olduğu kanalın hedef coğrafyasına yönelik politikası ile kanal kitlesinin beğeni ve ilgisine uygun nitelikte belgesel programları da yayınlamıştır. Yayınlanan belgesel programları; 6 Şubat 2023 yılında ülkemizde yaşanan deprem ve etkileri, Cumhuriyetimizin 100. yılı, 15 Temmuz darbe girişimi gibi ulusal konular bir yana "Uranyum Mezarları", "Mali: İkinci Bağımsızlık" ve "Srebrenitsa'nın Hikâyesi" gibi konulardaki yapımlarıyla da uluslararası kamuoyunu bilgilendirmiştir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 230-231).

Türkiye'nin terörle mücadelesi kapsamındaki açıklama, değerlendirme ve gelişmelerin İstanbul ve Ankara başatlığında sınırların da dahil olduğu bölgelerden ekranlara getirilmesinin yanı sıra son yıllarda dünya gündemini meşgul eden hemen her konu, yayıncılık anlayışı gereği, TRT Arabi'nin olağan yayın akışı haline gelmiştir. Örneğin; 2014 yılında başlayan Rusya-Ukrayna geriliminin 2022 yılında ciddi bir patlak vermesi ile bunu takip eden gelişmeler, TRT Arabi Moskova ve Kiev muhabirleri tarafından yerinden takip edilerek izleyicilere aktarılmıştır. Bu bağlamda; Ukrayna'nın yerleşik halkının Rusya saldırıları sonucu yaşadıkları trajedi, çatışmanın bir sonucu olarak ortaya çıkan tahıl krizi, Türkiye'nin bu krizi çözmeye yönelik uzlaştırıcı tutumu gibi bölgesel ve global konjonktür, yayınların eksenini oluşturmuştur (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 186).

TRT Arabi, Türkiye'nin, dış politika ilkeleri ile misyonuna uygun olarak arabuluculuk rolünü yerleşik hale getirmeyi amaçladığı ve küresel aktör olma yolunda bir tür yumuşak güç unsuru haline gelen Antalya Diplomasi Forumu toplantılarında da bulunmuş; Forum'a ilişkin verileri haber bültenleri, canlı yayınlar, röportajlar ve özel programlar aracılığıyla aktarmıştır. Bu çalışmanın hazırlandığı tarih itibarıyla en son 1-3 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilen Forum da ilgili yayınlara konu edilmiştir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, ss. 186-187; Şehitoğlu & Eren, 2022; TRT **عربي**, 2024). Ayrıca, Yunanistan Başkanı Kiriakos Miçotakis ile Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul görüşmesi, Ukrayna-Romanya sınırında meydana gelen mülteci aksiyonu, Sırbistan ile Kosova arasındaki gerilimin sonucunda Mitrovica'daki sosyal ve politik zemin, İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth'in ölümü ile cenaze töreni ve Katar'ın ev

sahipliğinde gerçekleşen FIFA Dünya Kupası gibi pek çok gelişme, TRT Arabi tarafından yerinden takip edilerek ekranlara getirilmiştir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 187).

TRT Arabi'nin yayın içeriğinde yer alan programlar periyodik ve çok çeşitli olsa da dünya gündemini sarsan ve haber aktarımına öncelik veren kanallar için takibi kaçınılmaz olaylar, 7 Ekim 2023'te patlak veren Filistin-İsrail Savaşı sürecinde olduğu gibi, kanalın tüm yayın programını kapsar hale gelebilmektedir. Bir kısmı yayınlanmaya devam eden bir kısmı ise halen yayın planında bulunan programlar birer alt başlıkta tanıtılacaktır.

5.3.2.1. el-Âlemu'l-yevm

Türkiye, Arap ülkeleri ve uluslararası gündeme ilişkin üç aktüel gelişmeyi ele alan programda, günlük olarak öne çıkan konular, önceden hazırlanan özel dosyalar ile uzman konukların yardımıyla incelenmektedir. TRT Arabi'nin İstanbul-Ulus stüdyolarında çekilen ve politikaya ek olarak insana dair konuların da yer aldığı el-Âlemu'l-yevm isimli programda; sosyal medya platformlarında öne çıkan paylaşımlar da ele alınarak interaktif bir sunum gerçekleştirilmektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 189; İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

5.3.2.2. Mûzâyîk

TRT Arabi'nin kültür ve sanat içerikli programlarından biri olan Mûzâyîk'te; sinemadan resime, müzikten Türk sanatlarına pek çok alanda estetiğe dayalı gelişmeler yer almaktadır. Türk kültürünü Arap dünyasına tanıtmayı da hedefleyen programda; fuar, konser, film, sergi, festival vb. bilgi ve duyurular izleyicilere aktarılmaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 250).

5.3.2.3. Min Hakkî

Odağı "insan hak ve hürriyetleri" olan programın her bölümünde öncekilerden farklı bir insan hakkı ihlalinin global düzeydeki yansımaları ve sonucunda oluşan mağduriyetlere yer verilmekte olup insan hakları farkındalığını artırmak ve ülkemizin bu konudaki hassasiyetini izleyicilere aktarmak amaçlanmaktadır. İnsanın -savaş durumlarında olsa dahi- eğitim, sağlık, seyahat vb. haklarının varlığının işlendiği programda; hak ihlali mağdurları,

insan hakları aktivistleri ve hukukçular başta olmak üzere önemli konuklar ağırlanmaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 190; İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

5.3.2.4. Ale'l-mevid

Devlet başkanları, önde gelen politikacı ve bürokratlar ile pek çok ünlü isimle özel röportajların gerçekleştirildiği program, Orta Doğu'da meydana gelen gelişmeler başatlığında güncel konuların masaya yatırıldığı bir platform niteliğindedir. Uluslararası basın kaynaklarında kendinden söz ettiren röportajlar, yurt içi ve yurt dışındaki farklı şehirler ile İstanbul-Ulus stüdyosunda gerçekleştirilmektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 191; İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

5.3.2.5. el-Kıssa ve Mâ Fîhâ

Dünyanın birçok bölgesinde bulunan muhabir ekiplerinin hazırladığı belgesel niteliğini haiz kısa hikayeleri içeren programda; toplumsal, politik, ekonomik, tarihi ve kültürel konular ele alınmaktadır. Programda ülkelerin unutulmaya yüz tutmuş kültürel mirası ile öne çıkan özellikleri işlenmekte olup TRT'nin bir parçası olması dolayısıyla "Nerede Olursa İnsanla" ilkesini slogan edinen TRT Arabi'nin insana odaklanan yapısı öne çıkarılmakta; Orta Doğu ülkeleri hakkındaki toplumsal gerçeklerin olumlu yönleri ve insan hikayeleri de dahil olmak üzere geniş bir perspektif kazandırmak amaçlanmaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 190; İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

5.3.2.6. Tefâul

"Hadîsu'l-midyâ" isimli programın yerine ikame edilen Tefâul, günün ya da haftanın öne çıkan olay ve haberlerini izleyicisiyle paylaşarak gazeteler, televizyon yayınları ve özellikle sosyal medya paylaşımlarına yer vermektedir. Özellikle sosyal medyada gündem olan konuların işlendiği program, dezenformasyona karşı bir aksiyon olarak doğru bilginin aktarımı noktasında önem arz etmektedir (İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024). Tefâul hafta içi her gün 18.30'da yayınlamakta olup 26 dakika sürmektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 250).

5.3.2.7. Yeni Sabâh

İsminde bir Türkçe bir de Arapça isim barındıran program, bir dil etkileşimi sağlamakla birlikte kültür ve sanat içeriklerini kapsamaktadır. Programda özellikle Arap izleyici kitlesine Türkiye ve çevre bölgelerdeki gelişmeler özetlenmekte; farklı platformlardaki yansımaları değerlendirilmekte; kültür, turizm, edebiyat, sağlık, teknoloji vb. konulardaki son gelişmeler izleyicilerle paylaşılmaktadır. Ancak Filistin-İsrail Savaşı nedeniyle programın yayınına ara verilmiş olup yakın bir gelecekte tekrar yayına başlaması beklenmektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 192; İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

5.3.2.8. Sınaatu'd-difâ

Türkiye'nin savunma sanayi alanındaki gücü ve gelişim hikayesi ile ulusal imkânlarla geliştirilen ürünleri tanıtmayı amaçlayan programda; Savunma Sanayi Başkanlığı, TUSAŞ, ASELSAN ve HAVELSAN gibi savunma sanayisinin önde gelen kurum ve kuruluşlarının milli ve küresel düzeyde öne çıkan çalışmaları planlamadan üretime kadar aşamalı şekilde ekranlara getirilmektedir. Özel olarak kurgulanan anlatım ve çekim teknikleri, programı farklı kılan unsurlardandır. Ülkemizin uluslararası alanda gücünü, misyonunu ve hedeflerini aktarması açısından oldukça önemli görülen ve çok yönlü hazırlıklarla ekranlara getirilen programın tüm aşamalarında "iç yapım" unsurları kullanılmaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2022, s. 192; İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

5.3.2.9. Ardu'l-hadârât

Antik medeniyetlerin tarihi ile mimari, kültür, din, tarih ve gastronom alanlarındaki izlerini konu edinen program, her bölümünde yayına konu şehrin doğal ve kültürel mekanları ile tarihteki yerini alanında uzman konuklarla incelemektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 249). Ülkemizin başta tarih ve kültür olmak üzere pek çok açıdan tanıtımı, kanalın hedef kitlesi de göz önüne alındığında oldukça verimli bir aktarım imkanı sunmaktadır.

5.3.2.10. Mahyâ Ramadân

Ramazan ayının 30 günü boyunca Ayasofya'da kurulan özel stüdyo aracılığıyla ekranlara getirilen program; özel konuklarla gerçekleştirilen söyleşiler, sohbetler, kültürel etkinlikler ve ilahiler eşliğinde gerçekleştirilmiştir. Böylece izleyici için Ramazan ayının manevi derinliği ile anlam ve önemi aktarılmaya ve ortak bir duygu dünyası oluşturulmaya çalışılmıştır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 248).

5.3.2.11. Fi'l-iktisâd

Ulusal ve küresel ölçekte ekonomiye ilişkin aktüel konuların ele alındığı program, alanında uzman isimler ağırlamakta ve izleyici kitlesine geniş bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 251).

5.3.2.12. Fi'r-riyâda

Ulusal ve küresel ölçekte spora ilişkin önemli görülen konuların ele alındığı program, Türkiye ve Arap coğrafyası başta olmak üzere uluslararası spor gündemine uygun şekilde gerçekleştirdiği yayınlarla izleyici kitlesine spora dair güncel gelişmeleri aktarmayı amaçlamaktadır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 252).

5.3.2.13. Min Ankara

TRT Arabi'nin Ankara stüdyosunda günlük olarak canlı yayınlanan program, "siyaset gündemini" ele alarak Türkiye, Arap coğrafyası ve diğer ülke gündemlerini meşgul eden önemli konuları ağırlanan uzman konukların özgün bakış açısıyla değerlendirmektedir (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 253).

5.4. TRT Arabi'nin Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Bağlamındaki Etkisi

Bu başlık altında TRT Arabi'nin küresel medyadaki rolünü tespit sadedinde kamu diplomasisi ve yumuşak güç bağlamındaki etkisi ile rolü, birkaç farklı parametre ile taranacak; elde edilen veri ve sonuçlar analitik ve nitel yöntemlerle aktarılacaktır. Çalışmamızın kapsamı göz önünde bulundurularak yapılandırılacak alt başlıklar; kanalın 7 Ekim'de başlayıp tarihi seyrinde farklı evre ve gelişmelere tanık olan Filistin-İsrail Savaşı

sürecindeki yayınları, sosyal mecralarda farklı ülke vatandaşları tarafından yapılan yorumlar ve resmi statüsü gereği kanal hakkındaki en doğru ve tutarlı bilgilere sahip olduğu düşünülen TRT Arabi Koordinatörü Sayın İbrahim Kılıç ile yapılan görüşme sonucu elde edilen bilgileri içerecektir. Kanalın yayınları konusunda Filistin-İsrail Savaşı'nın eksen edinilmesi; savaşın küresel düzeyde gördüğü ilgi, dünyanın dört bir yanında İsrail karşıtı tepkiler ve kanalın yayın dili ile coğrafi yayın ağı gibi etkenler saikiyle belirlenmiştir.

5.4.1. Filistin-İsrail Savaşı ve TRT Arabi

Filistin ile İsrail arasındaki gerilimin, farklı bakış açılarındaki türlü yansımalarına rağmen kökleri geçmişe dayanan Arap-Yahudi çatışmalarının 20. yüzyılın başlarındaki artışı ile 1917 tarihli Filistin'de Yahudi halkına ait ulusal bir yurdun varlığını destekleyen Balfour Deklerasyonu ve Birinci Dünya Savaşı'nın ardından İngiliz mandasının Filistin üzerindeki etkisi sonucu gittikçe sert bir hal aldığı söylenebilir. Nihayet Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda alınan 181 sayılı karar, Filistin topraklarında iki devletli bir çözüm öngörse de çatışmaların fitilini ateşlemiş; İsrail Devleti'nin kurulmasıyla başlayan 1948 Arap-İsrail Savaşı, öteden beri var olan bu gerilimin cephedeki bir sonucu olmuştur (Bayraktar, 2013:35; Topuz & Arafat, 2023). Savaş sonucunda BM nezdinde de statüsünü belirgin kılan İsrail bir yana, Filistin "ulus" varlığını ispat mücadelesine terk edilmiştir. İşte bu bakışımsız konjonktür, bölgesel düzeyde çözülmeyi bekleyen bir yığın sorunun nedeni haline gelmiştir (Topuz & Arafat, 2023).

Takip eden dönemde şiddetini artıran bölgesel gerilim; 1956, 1967 ve 1973 yıllarında da savaşlara yol açmış; İsrail'in özellikle 1967 yılındaki savaş sonucu işgal ettiği bölgeler sayesinde edindiği güç, Filistin aleyhinde sorunları daha derin bir hale getirmiştir (Karaman, 1991: 5, 48). Kudüs'ün statüsü ekseninde şekillenen sorunlar yumağı, 1973 yılındaki savaşın ardından Mısır ile diplomatik bir sonuca bağlanmıştır. Ancak bu durum, Filistin halkını yalnızlaştırmış; bu yalnızlık, işgale karşı bir tepkime olan I. İntifada hareketinin (1987) önünü açmıştır (Özkoç, 2009). İlerleyen dönemlerde, kazandığı temsillerle direnişine muhatap bulan Filistin ile İsrail Devleti, resmi düzeydeki görüşmeler ile uluslararası katkı ve girişimlere rağmen bir çözüme ulaşamamıştır. 2000 yılında baş gösteren II. İntifada hareketi, barış çabalarına ayrılan yılların verimsizliğini ortaya koymuştur. İlerleyen dönemde yaklaşık 20 yıl boyunca ABD ve Avrupa Birliği başatlığında sağlanmaya çalışılan barış ortamı, yaşanan çatışmalar sonucu kesintiye uğramıştır. 2005 yılında Filistin lehine tek taraflı çekilmenin ardından Gazze'de kontrol sağlayan Hamas'ın varlığı, Filistin yönetiminin

de iki başlı bir hale gelmesiyle sonuçlanmıştır. Zira Mahmud Abbas liderliğindeki el-Fetih Batı Şeria'da, Hamas ise Gazze'de hakimiyet sağlamıştır. Özellikle Hamas'ı tehdit olarak gören İsrail, milli güvenliği gerekçe göstererek 2008, 2012, 2014 ve 2021 yıllarında Gazze'ye yönelik saldırılar düzenlemiştir (Topuz &Arafat, 2023). Yaklaşık 75 yıllık süreçte çözülemeyen sorunlar ile yaşanan gerilim, iki kimlik-iki halk düzeyinde varoluşsal bir direniş haline gelmiştir (Kelman, 2007).

7 Ekim 2023, Hamas'ın İsrail'e yönelik saldırıları ile aldığı karşılıklar sonucu körüklenen yeni bir savaşın ilk günü olmuştur. O gün ve sonrasında yaşananlar bahane edilerek, İsrail'in gerçekleştirdiği saldırıları savaş hukuku ve insan haklarına aykırı bir şekilde giderek artmıştır (Arı, 2023). İsrail'in sivil, kadın ve çocuk ayırt etmeksizin gerçekleştirdiği saldırılar, Gazze Şeridi'nin en büyük sağlık yapısı olan Şifa Hastanesi'nin tamamen yıkılması ve gerisindeki onlarca ölü, gelinen noktanın trajik yönünü ortaya koymaktadır (TRTHaber, 2024a). Filistin Sağlık Bakanlığı'nın, 7 Ekim 2023 tarihinden 1 Nisan 2024'e kadar geçen süreye ilişkin verileri paylaştığı raporda; %72'si kadın ve çocuklardan oluşan 32.850 kişinin hayatını kaybettiği, çoğunluğu çocuk olan 75.500 kişinin yaralandığı, iletişim ağlarının kesildiği, yardımların engellendiği, elektrik, su ve gıda yoksunluğu yaşandığı, sivillerin zorunlu göçü ve susuzluk kaynaklı solunum yolu hastalıklarından 300.000'den fazla ve akut sulu ishalden 200.000'den fazla vaka bulunduğu bilgisi yer almaktadır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Gazze Şeridi'ndeki 17.000 çocuğun ailelerinden ayrı kaldığını ve her birinin etkileyici bir hikayesi olduğunu belirtmektedir. Öte yandan, 7 Ekim'den bu yana Batı Şeria'daki sağlık hizmetleri ve çalışanlarına yönelik 340 saldırının gerçekleştiği bu bölgede 456 kişinin yaşamını yitirdiği ilgili raporda yer almıştır. Öncelikli ve acil ihtiyaçlar ise sivillere karşı saldırının durdurulması, sağlık kuruluşlarını korumayı öngören uluslararası insanlık kanunlarının uygulanması, Gazze'ye ulaştırılmak üzere hazırlanan insani yardımların girişinin sağlanması, yaralıların tedavi amacıyla tahliye edilmesi, sivil göçünün engellenmesi ve arama kurtarma çalışmalarının desteklenmesi şeklinde sıralanmıştır (Filistin Sağlık Bakanlığı Raporu, 2024).

Dünyada meydana gelen savaşlar, işgaller, saldırılar, insanlık suçları vb. şöyle dursun, medya organlarının bu gibi olayları, özellikle dünya gündemine oturacak düzeyde etkin ve kapsamlı olanlarını, nasıl haberleştirmesi gerektiği, işgal durumlarında karşıt söylem dilini nasıl kurgulayacağı, üzerine düşen görevlerin ne olduğu ve kendilerine yönelik saldırılara karşı tutumunun ne olması gerektiği soruları paydasında incelemesi gerekmektedir. Hiç kuşku yok ki medyanın halk üzerindeki etkisi, savaş dönemlerinde

artmaktadır. O kadar ki medyanın rolü, savaştan önce ve sonra yaptığı yayın ve yayımlarla belirleyici bir nitelik kazanmıştır. Özellikle son yılların tanık olduğu teknolojik gelişim ve haberleşme ağı, bu niteliğin kapsam ve önemini artırmıştır. Bunun sonucunda kavramsallaşan "savaş muhabirliği", savaş alanına dair toplanan bilgilerin aktarımı görevini icra etmeyi ifade eder. Savaş tarafı aktörlerinin medya mensuplarıyla olan ilişkisi bir yana, anılan aktarım gücünün etki ve önemi ile özellikle küresel düzeyde yayın ağına sahip medya organlarının yayın ve yayımları, ilgili olgunun kamuoyu zihni nezdinde ne derece yönlendirici ve şekillendirici olduğunu ortaya koymaktadır (Yalçınkaya, 2008).

Kitle iletişim araçlarının bir konuya verdiği önemin halkın verdiği öneme etki edeceğini iddia eden "Gündem Belirleme Kuramı", medya ile halk gündemi arasında doğrudan bir bağıntı kurmaktadır. Buna göre, televizyon içeriklerinin yadsınamaz ideolojik yönü de insani değerler ile adalete uygun bir tutum sergileyen kuruluşlarla aksi yönde konumlananlar arasında bir çizgi niteliğini haizdir (Önk, 2011). Bu bağlamda; Press For Palestine Platformu (Filistin İçin Gazeteci Dayanışması), Duyarlı Medya Derneği ve Rami Kütüphanesi iş birliği ile "İşgale Karşı Söylem İnşası" konulu medya atölyesinde gerçekleştirilen konuşmalar, inceleme konumuz olan Filistin-İsrail Savaşı'nın gazetecilik ve yayıncılık alanındaki durumunu ortaya koyacaktır (Bayrakçı, 2023):

> Bölgede İsrail'in savaş suçu işlediğini, fosfor bombaları kullandığını gazetecilerden öğrendik. İşgal rejiminin Filistin'de uyguladığı soykırım, işgal ve katliamları dünyanın görmemesi için gazetecileri hedef alıyor. Bölgede gazetecilerin çok büyük bir önemi var. Bölgede İsrail'in savaş suçu işlediğini, fosfor bombaları kullandığını gazetecilerden öğrendik. Biz o bölgede babaların evlatlarının cesetlerini poşetler içerisinde taşıdığını yine gazeteciler sayesinde öğrendik. Dedelerin torunlarının gözündeki toprağı silerek, gözlerinden öperek Rahmet-i Rahman'a uğurladığını yine gazeteciler sayesinde öğrendik. İsrail de bunu bildiği için direk gazetecileri hedef alıyor (Filistin İçin Gazeteci Dayanışması Platformu Sözcüsü Cahide Hayrunnisa Çiçek).
>
> O dönem yaşananlar ayrıntısıyla dünyaya duyurulamadı. 1987'de Birinci İntifada sonrası dünya, Filistin'de olup bitenleri duymaya, görmeye başladı. 2000-2022 yılları arasında İsrail 55 gazeteciyi katletmiştir. Aksa Tufanı Operasyonu'nun başladığı 7 Ekim

tarihinden bugüne kadar ise 70 gazeteci katledildi. İsrail, gazetecilerin yaptığı haberlerin etkisini çok iyi biliyor. Bu yüzden direkt olarak hedefinde gazeteciler de var (Filistin İçin Gazeteci Dayanışması Platformu Sözcüsü Cahide Hayrunnisa Çiçek)

75 sene önce yaşanmış bir katliam ile bugünkü katliamda gördüğümüz fotoğraflar aynı. Artık bu fotoğrafların değişmesi lazım. İnşallah bir gün bu fotoğrafın değiştiğini görürüz. Ben 67 yaşındayım, inşallah bunu daha çok söylemem gerekmez, inşallah Filistin barışı sağlanır (Foto Muhabiri Coşkun Aral).

Her şeyden önce meseleyi 7 Ekim'den başlayarak değerlendirdiğimizde en büyük yanlışı yapmış oluyoruz. İsrail'in göstermeye çalıştığı fotoğraf bu şekildeydi. Olaylar 7 Ekim'de başlamış gibi göstermek istediler. 1917'den bugüne Filistin'de neler yaptınız? Ne kadar Filistinliyi katledip, yerlerinden ettiniz? Filistin meselesini bilmeden, anlamadan konforlu alanlarda strateji belirlemek meselenin çok dışında kalmaktır. Medya dili açısından bizim eksik olduğumuz meseleden birisi ortak dil inşa edememe konusudur. Bir diğer konu ise Filistin meselesinin Arap-İsrail'in meselesi olmaktan, Hamas-İsrail meselesi olmaya kadar indirgenmeye çalışılmasıdır. Küresel düzeyde fotoğrafa baktığınızda kısmen başarılı olundu (Habertürk programcısı, gazeteci Mehmet Akif Ersoy).

Medyadaki söylemlerde önceliğimiz dili değiştirmektir. Örneğin 'rehine takası', 'mahkum takası' ve 'esir takası' arasında fark var. Buna dikkat etmemiz gerek. Söylenen her sözün bir anlamı ve bir kilit noktası var. Medya çalışanları ilerideki süreci değiştirebilir (CNN Türk Haber Müdürü İdris Arıkan).

Televizyon başatlığında inceleme konumuz olan TRT Arabi; yayın dili ve kapsamı ile hedef kitlesi açısından, Filistin-İsrail Savaşı'nın kitle iletişim araçları tarafından çok boyutlu aktarımı noktasında incelenecektir. Bu inceleme; kullanılan dil, verilen görseller ve -bir sonraki başlıkta yer alacak- sosyal medya yorumları dahil edilerek tamamlanacaktır. 11 muhabiri ile yerindne canlı yayınlarını anbean sürdüren ve toplamda 115 üst düzey konuğun ağırlandığı süreçteki yayınlar içerisinde, öncelikle olayların başladığı 7 Ekim 2023'e giden

süreç ile 7-10 Ekim 2023 tarihlerindeki birtakım yayınlar konu edilecek, ardından bu çalışmanın tamamlandığı tarih itibarıyla son hafta yayınlarından önemli görülenler tarihleri verilerek aktarılacaktır (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, 2023, s. 240).

7 Ekim 2023 tarihi öncesi İsrail ile Filistin arasındaki gerilim konjonktürü, 27 Eylül 2023 ile başlayıp 6 Ekim 2023'te son bulan ve İsraillilerin Mısır'dan çıktıktan sonra kırk yıl boyunca çölde dolaşmaları ve çadırlarda kalmaları anısına kutlanan (Bağır, 2019) Sukot Bayramı nedeniyle, 3 Ekim 2023 tarihinde birtakım Yahudi yerleşimcinin polis gözetiminde Doğu Kudüs'e düzenlediği baskınlarla şekillenmiştir (Canlı, 2023). TRT Arabi spikeri Husâm el-Aşî'nin ilgili haberi aktarırken kullandığı cümleler şu şekildedir:

إلى الأراضي المحتلة فاقتحم عشرات المستوطنين المسجد الأقصى المبارك في رابع أيام عيد العرش اليهودي تحت حماية شرطة الإسرائيلية. وقال شهود عيان إن عشرات المستوطنين اقتحموا المسجد الأقصى عبر مجموعات من خلال باب المغاربة. كما فرضت الشرطة قيودا عمرية على دخول المصلين إلى المسجد بمنع الشبان الفلسطينيين من الدخول خلال فترات الاقتحامات.

> [Haber bültenimizde] işgal altındaki bölgelere [geçiyoruz.] Onlarca yerleşimci, İsrail polisinin koruması altında Yahudi Sukot bayramının dördüncü gününde Mescid-i Aksa'ya baskın düzenledi. Görgü tanıkları, onlarca yerleşimcinin Meğaribe Kapısı üzerinden gruplar halinde Mescid-i Aksa'ya baskın yaptığını söyledi. Polis ayrıca baskınlar sırasında Filistinli gençlerin camiye girmesini engelleyerek ibadet edenlere yaş sınırlaması getirdi (el-Aşî, 2023).

Yukarıda metni ile çevirisi verilen pasaj; bölgeyi "işgal altında" olmakla, eylemi ise "baskın" olmakla nitelemektedir. Bu durum, TRT Arabi'de kullanılan dil ile yapılan nitelemeler düzeyinde, savaş öncesi atmosfere bakışı hakkında fikir vericidir. "İsrail İhlalleri" anlamına gelen **الانتهاكات الإسرائيلية** başlığıyla sunulan haber bülteninin devamında, TRT Arabi muhabirlerinden İbrahim Halef, spikerin "olayın daha önce planlanıp planlanmadığı ile halk ve devlet düzeyindeki tepkileri" sorması üzerine Ramallah bölgesinden gerçekleştirdiği canlı yayın açıklamalarında, resmi düzeyde yapılan açıklama ve sunulan bildirileri aktardıktan sonra şu ifadelere yer vermiştir:

هذه الحالة ربما تقودنا إلى ما يجري في مدينة خليل والحرم الإبراهيمي الذي يقسم زمنيا ومكانيا وتخشى الفلسطينيون من أن الخطوات التي تحدث المسجد الأقصى المبارك بأنها نموذج مصغر لما سيجري لاحقا...

Bu durum bizi, [25 Şubat 1994 günü bir Yahudinin onlarca ölüm ve yaralanmayla sonuçlanan saldırısı ile sonrasında yaşananları kastederek] zamansal ve mekansal olarak planlanmış olan Halil şehrinde ve İbrahim Cami'de yaşananlara götürebilir. Filistinliler, Mescid-i Aksa'da atılan adımların daha sonra olacakların bir minyatürü olmasından korkuyor (Halef, 2023).

Yukarıda metni ile çevirisi verilen pasaj, muhabirin Filistin resmi makamlarının mesajlarını ekranlara taşıması ve geçmişte yaşanan olaylar ile gelecekte yaşanması muhtemel olanlar hakkında yorumunu içermesi nedeniyle 7 Ekim'e giden süreçte oldukça önemlidir. Takip eden günlerde, 4 Ekim 2023 tarihindeki Filistinli tutuklulara ilişkin bir haber sunumu ise aşağıda ifadelerle gerçekleştirilmiştir:

دخل ألف وثلاث مائة أسير فلسطيني في سجون الاحتلال الإسرائيلي في إضراب عن الطعام ليوم واحد دعم للأسير كايد الفسفوس والمضرب عن الطعام منذ ثلاثة وستين يوما...

İsrail işgal hapishanelerindeki ١٣٠٠ Filistinli tutuklu, 63 gündür açlık grevinde olan tutsak Kayid el-Fesfus'a destek için bir günlük açlık grevine başladı (el-Bekrî, 2023a).

Yukarıda metni ile çevirisi verilen pasaj; TRT Arabi'nin benzerlerinden farklı olarak ilgili hapishaneleri "İsrail işgal hapishaneleri" olarak isimlendirmesi ile dil ve bölge bakımından paralel nitelikte seyreden paydaşlarından farklı olarak süregelen tutuklamaları hatırlatır mahiyette olması dikkat çekicidir.

Tarafımızca yapılan taramalarda; bölge gelişmelerini anbean ve yerinden aktaran TRT Arabi'nin aksine, 7 Ekim'e giden süreçte, bu çalışmada anılan küresel düzeyde ve Arap dilinde yayın yapan kanalların önemli bir gelişmeye sessiz kaldığı görülmüştür. TRT Arabi ise 5 Ekim tarihli bu olayı, haber spikeri Husâm el-Bekrî aracılığıyla aşağıdaki ifadelerle ekranlara getirmiştir:

أصيب مائة وتسعون فلسطينيا بينهم ثلاثة بالرصاص الحي فجر اليوم الخميس خلال مواجهات مع جيش الاحتلال الإسرائيلي شمالي الضفة الغربية وأفادت جمعية الهلال الأحمر الفلسطيني بأنها تعاملت مع هذه الإصابات بالإضافة إلى إصابات أخرى بالرصاص المعدني والقنابل الغازية وبحالة اختناق جراء استنشاق الغاز المسيل للدموع.

Perşembe günü şafak vakti Batı Şeria'nın kuzeyinde İsrail işgal ordusuyla yaşanan çatışmalarda üçü gerçek mermilerle olmak üzere 190 Filistinli yaralandı. Filistin Kızılayı, metal mermiler, gaz bombaları ve göz yaşartıcı gazları soluma sonucu yaşanan boğulma

vakalarının yanı sıra bir de bu yaralanmalarla karşı karşıya olduğunu belirtti (el-Bekrî, 2023b).

Yukarıda metni ile çevirisi verilen pasajda; TRT Arabi, paydaşlarında yer almayan şekilde şafak vakti yaşanan elim hadiseyi dakikalar içinde ekranlara getirmiş; Filistin Kızılayının açıklamalarına yer vererek yaşananları dezenformasyondan uzak şekilde aktarmıştır. 6 Ekim'de özellikle Nablus şehrindeki öldürme, yaralama ve tutuklama eylemlerine ilişkin verileri kesintisiz aktaran TRT Arabi, 7 Ekim 2023 tarihine gelindiğinde savaşın başlangıcı sayılan hamleyi, saat 07.22'de başlayan alt bantlarında "son dakika" başlığıyla şu ifadelerle sunmuştur (Son Dakika, 2023):

(07.22.51) **إطلاق عشرات الصواريخ من قطاع غزة نحو إسرائيل.**

(07.24.12) **صفارات الإنذار تدوي في محيط غزة وقرب تل أبيب للتحذير من صواريخ.**

(07.24.54) **نتنياهو يقول إنه سيعقد اجتماعا لكبار المسؤولين الأمنيين في الساعات المقبلة في أعقاب الهجمات الصاروخية على إسرائيل.**

(07.33.53) **حماس تقول إن قائدها العسكري محمد الضيف سيلقي بيانا بعد قليل.**

(07.36.47) **الجيش الإسرائيلي يبلغ عن وقوع "حادث أمني" في المناطق المحيطة لقطاع غزة.**

(07.53.38) **الجيش الإسرائيلي يقول إن لديه تقارير أولية عن تسلل مسلحين فلسطينيين من غزة.**

(08.02.44) **محمد الضيف: أكثر من ٥ آلاف صاروخ وقذيفة أطلقناها على إسرائيل في أول عشرين دقيقة.**

(07.22.51) Gazze Şeridi'nden İsrail'e onlarca roket fırlatıldı.

(07.24.12) Füzelere karşı uyarıda bulunmak için Gazze ve Tel Aviv yakınlarında sirenler çalıyor.

(07.24.54) Netanyahu, İsrail'e yönelik füze saldırıları sonrasında önümüzdeki saatlerde üst düzey güvenlik yetkilileriyle bir toplantı yapacağını söyledi.

(07.33.53) Hamas, askeri lideri Muhammed ed-Dayf'ın kısa süre içinde bir açıklama yapacağını söyledi.

(07.36.47) İsrail ordusu Gazze Şeridi'ni çevreleyen bölgelerde "bir güvenlik olayı" yaşandığını bildirdi.

(07.53.38) İsrail ordusu, Filistinli militanların Gazze'den sızdığına dair ön raporların bulunduğunu söyledi.

(08.02.44) Muhammed ed-Dayf: İlk yirmi dakikada İsrail'e 5.000'den fazla füze ve füze ateşledik.

Saat, dakika ve saniye türünden süreleriyle birlikte metni ile çevirileri verilen alt bant haberleri; TRT Arabi'nin dünya gündemini sarsan savaşın başlangıcına ilişkin duyurusu ile takip eden dakikalarda yaşanan gelişmeleri birkaç dakika arayla bildirmesi, kanalın haber

ağı ve aktarımı konusundaki becerisini göstermektedir. Saat 08.03.30'da başlayan haber bülteni sunumundaki ilk cümleler ise şöyledir:

إطلاق رشقات صاروخية من قطاع غزة باتجاه إسرائيل وجيش الاحتلال يقول إن مسلحين فلسطينيين تسللوا من القطاع.

Gazze Şeridi'nden İsrail'e roketler atıldı. İşgal ordusu, Filistinli militanların Gazze Şeridi'nden sızdığını söylüyor (Son Dakika, 2023).

Yukarıdaki sunumda yer alan ifadeler, İsrail ordusunu "işgal ordusu" şeklinde nitelemekte ve 7 Ekim'e giden süreçteki ihlaller başta olmak üzere İsrail'in tarihi seyirdeki uluslararası hukuk ihlallerini vurgulaması ile dikkat çekmektedir. Saat 08.05.38'de "son dakika" koduyla ekranlara getirilen yazılı haber metinleri ise şöyledir:

قائد كتائب القسام: أكثر من ٥ آلاف صاروخ وقذيفة أطلقناها على إسرائيل في الدفعة الأولى من "طوفان الأقصى".

el-Kassâm Tugayları Komutanı: Aksa Tufanı'nın ilk aşamasında İsrail'e 5 binden fazla roket ve top mermisi attık (Son Dakika, 2023).

قائد كتائب القسام يعلن مسؤولية حركة حماس عن هجوم مفاجئ على إسرائيل.

el-Kassâm Tugayları Komutanı, İsrail'e yönelik sürpriz saldırının Hamas'ın sorumluluğunda olduğunu açıkladı (Son Dakika, 2023).

Yukarıdaki son dakika haber metinleri, ilgili hamlenin "Aksa Tufanı" olarak isimlendirildiğine dair ilk veri olarak TRT Arabi'de ekranlara getirilmiş; eylemin "Hamas" tarafından üstlendiğine ilişkin kritik bilgi de ilk dakikalarda izleyicilerle paylaşılmıştır. Ayrıca TRT Arabi muhabirlerinden Fehmi Şetîvî canlı yayına bağlanarak, durumu yerinden aktarmıştır. Roket ve top atışlarının etkileri hakkındaki ilk görsel ile TRT Arabi muhabiri tarafından gerçekleştirilen canlı yayın Şekil 3 ile Şekil 4'te görüleceği şekilde ekranlara getirilmiştir:

Şekil 4

Hamas'ın İsrail'e Roket Atışları. TRT Arabi, 2023

Şekil 5

TRT Arabi'nin Gazze'den İlk Canlı Yayını. TRT Arabi, 2023

7 Ekim 2023'e giden süreçte yaşananlar ve Hamas'ın 7 Ekim 2023 tarihinde savaşın başlangıcı sayılan atışlarına ilişkin buraya kadar aktarılan veriler, TRT Arabi'nin haber ağı ve aktarım becerisini göstermektedir. İlerleyen günlerde Filistin ile İsrail arasında yaşanan gelişmeler ile TRT Arabi'nin canlı olarak ekrana taşıdığı şehir görselleri bir yana, çalışmamızın kapsam ve amacını doğrultusunda, bundan sonra yalnızca belirli periyotlardaki yayınlara ilişkin bilgilere yer verilecektir.

TRT Arabi'nin 7 Ekim 2023 tarihindeki yoğun mesaisinin ilk canlı yayın konuğu, Ramallah'tan katılım sağlayan Filistin Ulusal Girişim Hareketi Genel Sekreteri Mustafa el-Bergusi olmuştur. el-Bergusi; yaşanan olayları politik, ekonomik, toplumsal ve tarihi yönleriyle ele almıştır (el-Bergusi, 2023). İlerleyen saatlerde de bölgeden gerçekleştirilen canlı yayınlar ile konuya ilişkin görüşler, canlı yayına katılan muhabir ve konuk araştırmacılarla izleyicilere aktarılmıştır. Saatler 11.57'yi gösterdiğinde TRT Arabi, Şekil 6 ve Şekil 7'de görüleceği üzere Kasım 2012'den başlamak üzere günümüze kadar, İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarının arşivini yayınlayarak izleyicilere yaşanan olaylar hakkında tarihi bir perspektif kazandırmayı amaçlamıştır:

Şekil 6

2012 Yılında İsrail'in Gazze'ye Saldırı Bilançosu. TRT Arabi, 2023

Şekil 7

2023 Yılında İsrail'in Gazze'ye Saldırı Bilançosu. TRT Arabi, 2023

TRT Arabi, bölgedeki gelişmeleri canlı olarak ve anbean aktarırken ülkemizin yaşananlara karşı tutumunu da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın konuşması üzerinden aktarmayı ihmal etmemiş; böylece küresel düzeydeki izleyici kitlesine ülkemizin misyonu ile tutumunu tanıtmıştır:

Şekil 8

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Açıklamaları İle Alt Bantta Yazılı Cümle: Başkenti Kudüs Olan Ve 1967 Yılındaki Sınırlara Sahip Bir Filistin Devleti Kurulmadan Bölgede İstikrar Sağlanamayacaktır. TRT Arabi, 2023

Şekil 9

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Açıklamaları İle Alt Bantta Yazılı Cümle: Gazze'deki Bina, İbadethane Ve Sivilleri Hedef Alan İsrail Saldırılarını Kabul Etmiyoruz. TRT Arabi, 2023

Filistin-İsrail Savaşı'na ilişkin kesintisiz yayınlarını sürdüren TRT Arabi; aktüel gelişmeleri bölgeden yapılan canlı yayınlar, bölgede yer alan muhabirlerinin aktarımları ve uzman konuklarla gittikçe zenginleşen bir yapı halinde aktarmayı başarmıştır. Süreçte yaşanan insanlık dramı niteliğindeki saldırı ve en temel ihtiyaçlardan yoksun bırakmaya yönelik girişimlerin yanı sıra 8 Nisan 2023 tarihine gelindiğinde Han Yunus şehrinden çekilen İsrail ordusunun geride bıraktığı yıkım da Şekil 10 ile Şekil 11'de örneklendirildiği gibi canlı olarak izleyicilerle paylaşılmıştır:

Şekil 10

Refah ve Han Yunus Şehirlerinden Yapılan Canlı Yayınlar. TRT Arabi, 2024

Şekil 11

Han Yunus Şehrinin Saldırı Sonrası Yıkımı. TRT Arabi, 2024

TRT Arabi, süreç içerisinde tarihi, sosyal, hukuki vb. pek çok alanda yayınladığı belgesellerle izleyici bilincini diri tutmuş; yaşanan dramı farklı yönlerden ele almayı ihmal etmemiştir. İşte bunlardan biri de **أطفال فلسطين** ismindeki "Filistin'deki çocuklar"ın durumuna ilişkin hazırlanan programdır. Programda uzman yorumları, görgü şahitleri, uluslararası kuruluşların bildirileri aktarılmaktadır. Bu gibi yayınların küresel düzeydeki izleyiciler nezdinde, dezenformasyondan uzak nitelikte ve bilinçlendirici olduğu görülmektedir:

Şekil 12

Filistin Çocukları Programı. TRT Arabi, 2024

İran ile İsrail arasındaki gerilime ilişkin işaretlerin arttığı bir atmosferde TRT Arabi'nin Şekil 13'te görüleceği üzere 12 Nisan 2024 tarihinde Arap Araştırma ve Politika Çalışmaları Merkezi İran Birimi Müdürü Muhammed Salih Sıdkıyan ile canlı yayın gerçekleştirerek aktüel gelişmeler ışığında doğru ve yerinden habercilik anlayışını sürdürdüğü görülmektedir:

Şekil 13

Muhammed Salih Sıdkıyan'ın Konuk Edildiği Haber Bülteni. TRT Arabi, 2024

TRT Arabi'nin habercilik anlayışı ve misyonu ile bölgede gösterdiği çaba ve özverinin menfi bir sonucu, İsrail'in 12 Nisan 2024 tarihinde Gazze Şeridi'nin orta bölgesinde yer alan Nusayrat Mülteci Kampı'na gerçekleştirdiği saldırıda TRT Arabi ekibini hedef alması olmuştur (TRTHaber, 2024b). İlgili gelişme üzerine TRT ailesine geçmiş olsun dileklerini ileten Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun, TRT Arabi ekibine yönelik gerçekleştirilen saldırının kasıtlı olduğunu belirterek bu hamlenin "hakikati aktarma gayesinde olan" bir medya kuruluşuna yönelik stratejik bir adım olduğunu vurgulamış, aşağıdaki cümlelerle TRT Arabi'nin de önemi ve misyonuna işaret eden cümlelere yer vermiştir: (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2024).

> Burada etik ilkelerden yoksun, uluslararası hukuktan bihaber, onun üzerinden kendini konumlandıran bir İsrail var. Burada ne yazık ki basın özgürlüğü diye tamamen suni bir şekilde istediklerinde gündem yapabilen batılı, uluslararası medya kuruluşlarının nasıl kafalarını kuma gömdüklerini görüyoruz. Burada sadece görevini ifa eden basın mensuplarına yönelik bir saldırı var ve bu saldırı sistematik bir şekilde 7 Ekim'den bu yana devam ediyor.

14 Nisan 2024 tarihine gelindiğinde ise İran'ın İsrail'e yönelik İHA ve füze saldırısı, TRT Arabi'de haberleştirilmiş, konunun Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yansımasını aktarmak üzere TRT Arabi muhabiri Sami Lesmer Vaşington'dan gerçekleştirdiği canlı yayın dahil olmak üzere pek çok canlı yayın ve uzman konuklarla gelişmeler aktarılmaya devam edilmiştir:

Şekil 14

Vaşington'dan Canlı Yayın. TRT Arabi, 2024

5.4.2. Sosyal Medyada TRT Arabi (YouTube ve Twitter)

Globalleşen bir çağda, dijital düzeydeki sosyal mecralar, uluslararası politika konularında da kullanılır hale gelmiştir. Bireysel eğilimlerin etkisinde sosyal medya kullanımı, birincil olarak politik gündem takibini amaçlamaktadır. Kaplam perspektifinin genişliğiyle birlikte; haberleri almak ve aktarmak, aktüel gündemden geri kalmamak, uluslararası politikayı takip etmek ve politik içerikli düşünce yazıları gibi amaçlar başat rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bireysel düşünce dünyasının farklı alanlarda etkileşim kazanması, ideolojilerarası etkileşim, politik sosyalleşme ve gelişmeleri anlamlandırma; bunlara bağlı olarak da karşıt söylem oluşturma çabaları gibi unsurlar, bu eylemlerin kendileri aracılığıyla gerçekleştiği sosyal medya organlarının önemini yadsınamaz kılmaktadır (Arklan, 2016). Bu bağlamda; küresel ölçekte etkili ve bilinir sosyal medya platformlarının başında YouTube ve Twitter gelmektedir. Özellikle haber içeriklerinin izleyici üzerindeki etki düzeyi göz önüne alınarak; YouTube ve Twitter, küresel medya şirket ve kurumlarının öncelikli hedefi haline gelmiş; böylece televizyon ya da isteğe bağlı yayın hizmeti gerçekleştiren kurum ve kuruluşlar yayınlarından önemli gördükleri bölümleri bu platformlarda da yayınlamaya başlamıştır (Bulut & Bulut, 2023; Akgül vd., 2016). TRT Arabi de bu sahnede yerini almış; "Haberlerin arka planında ne olduğunu anlamak, unutulmuş insanlık hikayelerini ve gizli gerçekleri anlatmak, olayların derinliklerine ve analizlerine dalmak için yanınızda olacak; böylece Arap toplumunun bir yansıması,

farklılıklarının ve çeşitliliğinin kesişim noktası olacağız.” anlamına gelen “ **نكون معكم في فهم المخفية ونغوص في أعماق الأحداث وتحليلاتها، ما وراء الخبر ونروي تلك القصص الإنسانية المنسية والحقائق لنكون انعكاساً للمجتمع العربي وملتقىً لاختلافاته وتنوع أطيافه**” cümlesini motto edinerek 28 Nisan 2010 tarihinde açtığı “TRT **عربي**” isimli YouTube kanalı ile 6 milyonu aşkın takipçi ve 1 milyarı aşkın görüntülenmeye erişmiştir (2024). Twitter platformunda ise yine “TRT **عربي**” ismiyle yerini alan kanal, kendini “medya ve habercilik” alanında tanımlamış olup 1,9 milyonu aşkın takipçisiyle Twitter’a özel videolar ile yayın kayıtlarını paylaşmaya devam etmektedir (2024).

Yukarıda anlatılanlar ışığında; “TRT **عربي**” YouTube kanalı ile Twitter hesabında yer alan izleyici ve takipçi yorumları, bu başlık altında zikre değer birer veri olarak kabul edilmelidir. Binaenaleyh, TRT Arabi’de son yıllarda dünya gündemini meşgul eden belli başlı konularda yapılan yayınların YouTube platformundaki kayıtları ile Twitter paylaşımlarına yapılan yorumlar; konu, video başlığı, kullanıcı ismi, yorum metni ve çevirisiyle birlikte verilerek TRT Arabi’nin sosyal mecralardaki aktarım yönünün küresel medya niteliği bağlamında etki ve kapsamı ile ülkemizin tanıtımı ve diğer ülkelerle politik görüş ve duygusal payda noktasındaki rolü tespit edilmeye çalışılacaktır:

5.4.2.1. YouTube

- **الشكر والتحية للاستاذ خالد مشعل ..وكذلك الشكر للقناة وعامليها.**

Sayın Halid Meşal’e ve ayrıca kanal ile çalışanlarına teşekkür ve selam (mohmmedalshamyalshamy4829, 2023).

Hamas’ın siyasi lideri Halid Meşal ile gerçekleştirilen mülakatı içeren “ **عربي: الاحتلال يحاول إيجاد خطّ رجعة بعدم الإعلان عن التوغل أو الحرب البرية**” başlıklı videoya yapılan bu yorum, TRT Arabi ekranlarında gerçekleştirilen bir program hakkında teşekkür beyan edilmesiyle, böylesi bir programın dünya kamuoyu için önemini ortaya koymaktadır.

- **شكرا لكل من يعمل ويتكلم لإجل اهل الحق ولنصرة المستضعفين شكرا لكل العاملين في هذه القناه.**

Haklılar ile mazlumlar uğruna çabalayan ve konuşan herkese teşekkürler. Bu kanalda emeği geçen herkese de teşekkürler (user-mr9jj1ty3g, 202٤).

Ürdün Silahlı Kuvvetleri Tümgeneral Pilot, askeri ve stratejik analist Levâ es-Samâdî ile gerçekleştirilen programı içeren “ **اللواء الصمادي: عمليات المقاومة المركبَة تلحق أفدح الخسائر بالجيش**

الإسرائيلي" başlıklı videoya yapılan bu yorum, TRT Arabi'nin yaptığı programlarda konuk olarak aldığı isimlerin, halk nezdindeki önemi ile TRT Arabi kanalının bu gibi programlar yoluyla dünya kamuoyunda yer edindiğini göstermektedir.

- **لم ولن نرى ولا رئيس او ملك عربي قام او يقوم بمثل هكذا عمل .كم انت كبير يا اردوغان الف تحية لك من الجزائر.**

  Böyle bir şey yapan ya da yapacak bir Arap cumhurbaşkanı ya da kralını ne gördük ne de görürüz. Ne büyüksün Erdoğan, Cezayir'den sana binlerce selam (realitydany8972, 2019).

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, bir öğrencinin Twitter üzerinden gerçekleştirdiği daveti üzerine bir öğrenci yurdunda sahur yaptığı görüntüleri içeren " **الرئيس أردوغان يتناول السحور مع طلاب جامعيين في سكنهم بعد دعوة من أحد الطلاب له عبر تويتر**" başlıklı videoya yapılan bu yorum, ülkemizi en üst düzeyde temsil eden bir makamın vatandaşlarla olan ilişkisi üzerine yapılmış olması ve bu ilişki bağlamında söz konusu yaklaşımın diğer ülkelerle karşılaştırılması açısından önemlidir. Böyle bir haberin Arap dünyası ile Arapların bulunduğu ülkelere yönelik yayınları ile TRT Arabi tarafından izleyicilere ulaştırılması ise TRT Arabi'nin farklı ülkelere yönelik aktarım yönüne atfettiğimiz değeri doğrular niteliktedir.

- **تركيا تنقذ العالم من أزمة مجاعة كانت وشيكة وتعزز دورها الإنساني ودورها الدبلوماسي لوقف الحرب وإحلال السلام.**

  Türkiye, dünyayı yaklaşmakta olan bir kıtlık krizinden kurtarıyor ve savaşı durdurma ve barışı getirme yönündeki insani ve diplomatik rolünü güçlendiriyor (user-jj8oe1lq7j, 2023).

- **تركيا تدير العالم في انتاج وتقسيم وتنويع مصادر الحبوب.**

  Türkiye, tahıl kaynaklarının üretiminde, bölünmesinde ve çeşitlendirilmesinde dünyaya yön veriyor (223qw4, 2023).

Ukrayna-Rusya Savaşı sonrası oluşan tahıl tedarik zinciri krizini çözmek için Türkiye girişimleriyle imzalanan bir anlaşmaya ilişkin görüntüleri içeren " **توقيع اتفاقية تصدير الحبوبالأوكرانية**" başlıklı videoya yapılan bu yorumlar, ülkemizin uluslararası ilişkiler ve diplomasi alanlarındaki rolünün dünya kamuoyundaki bilinirlik ve etkisini gözler önüne sermekte ve TRT Arabi tarafından aktarılan sosyal medya videolarının bu bilinirlik ve etkiyi artırdığını göstermektedir.

- **من الجزائر ابارك للشعب و الدولة التركية ألف ألف مبروك عليكم هذا الانجاز عظيم مهما كانت المهم صنعت بالأيادي محلية.**

Cezayir'den Türk milletini ve devletini binlerce kez tebrik ediyorum. Bu büyük bir başarıdır, önemli olan yerli ellerle yapılmış olmasıdır (Joseph91855, 2024).

- **هنيئا لتركيا هذه القيادة العظيمه الف مبروك من الشعب اليمني.**

Bu büyük liderlikten dolayı, Yemen halkı olarak Türkiye'yi tebrik ediyoruz (user-nf1py8lh4d, 2024).

Ülkemizin Milli Muharip Uçak türünden yerli yapımı olan KAAN'ın üretimine ilişkin duyuru ve bilgileri içeren "**KAAN تعرَّف المقاتلة التركية .. من الجيل الخامس في تنافس الـF-35 أولى طلعاتها الجوية**" başlıklı videoya yapılan bu yorumlar, TRT Arabi tarafından paylaşılan bu gibi videoların, Türkiye ile başta din olmak üzere duygusal birlik taşıyan halklar ile olan bağları güçlendirdiğini göstermektedir.

5.4.2.2. Twitter

- **المزيد من النجاح أحسن قناة من ناحية المحتوى.**

Daha fazla başarı [dilerim]. İçerik açısından en iyi kanal (KahlaouiACH, 2024).

TRT Arabi'nin 14. yılına ilişkin videoyu içeren "**TRT عربي.. في الذكرى ١٤ على انطلاقة إنجازات مذهلة حققها فريقنا وشبكة مراسلينا في جميع أنحاء العالم تحت شعار "مع الإنسان أينما كان"**" başlıklı Tweet'e yapılan bu yorum, TRT Arabi'nin takip edilmesinden öte paydaş diğer kanallar arasındaki konumunu izleyici ve takipçilerin gözünden aktarmaktadır.

5.4.3. TRT Arabi Hakkında Muhtelif Veri ve Değerlendirmeler

Bu başlık altında; TRT Arabi Koordinatörü Sayın İbrahim Kılıç'la yapılan kişisel görüşme sonucu elde edilen veri ve değerlendirmeler aktarılacak; çalışmanın genel planına uygun şekilde yorumlanacaktır. Bu başlık altında verilecek bilgiler, çalışmamızın tarihi gözetilerek nazarıitibara alınmalıdır.

Dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından 4 Nisan 2010 tarihinde açılışı gerçekleştirilip Nisan 2024'te 14. yaşını kutlayan TRT Arabi, Arap Birliği üyesi 22 ülkeye

doğrudan yayınlarına ek olarak ülkemiz başta olmak üzere Avrupa'dan Latin Amerika'ya uzanan Arap diasporasına yönelik de yayın faaliyetleri yürütmektedir. TRT Arabi'nin Latin Amerika'da edindiği hedef kitle 23 milyona ulaşmaktadır. Bu bağlamda; 30 ülkede temsilciliği ve güncel gelişmelere göre bulundukları ülkelerin değişkenlik gösterdiği 39 muhabiri bulunan TRT Arabi; küresel düzeyde sayıları 451 milyona ulaşan Arap nüfusunun tamamını hedef kitlesi edinmiştir. Yayın dili ve içeriği gereği ürettiği veriler hemen her ulusal paydaş kuruluş için önemi ve değeri haizdir (İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024). Arapların, nüfusun temel unsuru olduğu ülke ve bölgeler ile tüm dünyadaki Arap diasporasını hedef kitlesi olarak belirleyen TRT Arabi'nin, menşei olan Türkiye Cumhuriyeti'nin kamu diplomasisine olan katkısı ile medya açısından bu ülkenin misyonunu temsil ediyor olması küresel medyadaki rolünü ortaya koymaktadır.

TRT Arabi'nin öne çıktığı en belirgin özelliklerinden biri TRT'nin olanakları da dahil olmak üzere elinde bulunan imkânları en yetkin şekilde kullanıyor olmasıdır. Bu durum da onu küresel paydaşları arasında seçkin kılmaktadır. Örneğin Filistin-Gazze Savaşı'nın ilk 6 ayında, 2'si seri olmak üzere Gazze'ye ilişkin 10 belgesel hazırlanmıştır. TRT Arabi'nin küresel medyadaki rolü noktasında belirtilmesi gereken temel noktalardan biri de bir kısmı bu çalışmanın 5.2. numaralı başlığında sıralanan kuruluşların aksine yayın hedefi olan bölge ve nüfusa olan kültürel, tarihi ve dini yakınlığıdır. Bu durum, TRT Arabi'yi objektif kılmakta; yayın bölgelerine, bölge nüfusu gözünden bakabilme olanağı tanımakta; gerçekçi bir habercilik anlayışının izleyicilere sunumuna katkı sağlamaktadır. Öte yandan; uluslararası gelişmelerde ülkemizin görüşlerine duyulan merak, temsil makamları üzerinden birincil kaynak olarak TRT Arabi aracılığıyla dünya kamuoyuyla paylaşılmaktadır (İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

Türk dış politikasına uygun nitelikte yayın faaliyeti yürüten TRT Arabi, içeriklerinde de buna paralel olarak "insan temelli, insan odaklı, merhamet ve adalete dayalı" anlayışa göre içeriklerini belirlemektedir. Bu anlayış, yakın dönemde tanık olunan Filistin-Gazze Savaşı'nda da kendini göstermiş; TRT Arabi, Filistin'e ve Filistinlilere bir bütün olarak bakarak objektif ve insancıl yayıncılık anlayışını sürdürmüştür (İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

TRT Arabi'nin de aralarında bulunduğu ülkemizin kamu diplomasisi alanında etkin unsurlarının "gönül coğrafyası" kavramının somut örneklerini ortaya koyan faaliyetleri, TRT Arabi özelinde de kanalın güçlü bir yönünü oluşturmaktadır (İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024). Dolayısıyla kamu diplomasisinin temel unsurları ile TRT Arabi gibi kuruluş ve platformlar arasında bir etkileşim bulunduğu söylenebilir. Zira temel unsurlar ülkemize

ilişkin imajı oluştururken ilgili kuruluş ve platformlar bu imajın olumlu yansımalarıyla çalışmalarını daha verimli yürütmekte; kuruluş ve platformlar ise oluşturulmak istenen imajın tanıtım ve dezenformasyondan uzak şekilde aktarımını sağlamaktadır. Söz gelimi TRT Arabi'nin işbu güçlü yönler ile etkileşim olgusuna sahip olması, küresel düzeyde hedeflenen kitle ile "doğru ve gerçek habercilik" anlayışını daha kaliteli ve erişilebilir kılmaktadır.

TRT Arabi; dünya gündemini meşgul eden, etmese de aktarımı değerli ve gerekli görülen konuları yayına hazırlarken -özellikle savaş koşullarında- hukuki sözleşmeler, finansal aktarımlar ve sağlığa ilişkin aksaklıklar nedeniyle çeşitli zorluklarla karşılaşmakta; aşılan zorluklar kanal ve yayınların niteliğine olumlu yönde ivme kazandırmaktadır. Tüm bu özellikler TRT Arabi'nin gerek halk gerek de yönetimler düzeyinde izlenip takip edilmesini sağlamaktadır (İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

TRT Arabi; **أرض الحضارات** gibi ülkemizin tanıtımına yönelik özel olarak hazırladığı programlar ile haber sunumlarında ülkemize ilişkin verilerin aktarımı; kültür, turizm, tarih vb. alanlarda önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca ülkemizin Arapça yayın yapan uluslararası tek kanalı olan TRT Arabi, başta Orta Doğu ve Türkiye olmak üzere bölgede yaşanan en önemli gelişmeleri en hızlı şekilde donanımlı muhabir ağıyla aktarmakta; var olan olanak ve niteliklerini devamlı olarak geliştirme hedefini gerçekleştirmeye çalışmaktadır (İ. Kılıç, kişisel görüşme, 17.04.2024).

BÖLÜM 6

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde “Sonuçlar” ve “Öneriler”e dair bilgilere yer verilmiştir. Bölüm iki alt başlık altında ele alınmaktadır.

Sonuçlar

Kamu diplomasisi, diğer milletlerin gereksinimlerini, kültürel dinamiklerini ve toplumlarını anlama; iletişim kurarak yanlış algıları düzeltme ve ortak hedefler doğrultusunda iş birliği ortamları yaratma amacıyla uygulanan bir ilişki geliştirme stratejisidir. Bu yöntem, başka ülke toplumlarını, değerlerini, geleneklerini, toplumsal yapılarını ve inançlarını tanıma fırsatı sunar. Bu tanıma süreci, toplumlar arasında yanlış anlamaların ve ön yargıların giderilmesine, ortak paydalar bulunmasına ve uzlaşma ortamı oluşturulmasına katkıda bulunur.

Kültürel diplomasi, kamu diplomasisinin bir alt kategorisini temsil eder. Kamu diplomasisi geniş bir uygulama yelpazesine sahipken kültürel diplomasi bu kapsamın bir parçası olarak görülür. Kültürel diplomasi, “ilişkileri güçlendirmek, sosyo-kültürel iş birliğini teşvik etmek, ulusal çıkarları ilerletmek gibi amaçlarla, kültür veya kimliğin düşünce, değer, gelenek ve diğer yönlerinin değişimini içeren faaliyetler bütünü” olarak tanımlanır.

Kültürel diplomasi yumuşak güç olarak bilinen uluslararası etki sağlama yöntemini de içerir. Yumuşak güç, bir ülkenin cazibesi ve değerleri aracılığıyla diğer ülkeler üzerinde etki yaratma kapasitesini ifade eder. Türkiye’nin kültürel diplomasi stratejileri; yayıncılık faaliyetleri, tarihi mirası, sanatı, dili ve eğitim programları gibi araçlarla bu gücü etkili bir şekilde kullanarak uluslararası alanda olumlu bir imaj oluşturmakta ve karşılıklı anlayışı artırmaktadır. Yumuşak güç, Türkiye'nin küresel düzeyde etkisini genişletmesine ve uluslararası arenada güçlü bir aktör olarak yerini sağlamlaştırmasına yardımcı olmaktadır.

Türkiye, zengin kültürel geçmişi ve stratejik konumuyla kültürel diplomasi alanında etkin bir ülkedir. Türkiye’nin kültürel diplomasisi, Osmanlı İmparatorluğu’nun geniş tarihî ve kültürel zenginliklerinden, Atatürk’ün modernleşme çabalarına kadar uzanan bir yelpazede şekillenmiştir. Osmanlı dönemi, Türkiye’nin sosyal ve kültürel dokusunu

derinden etkilemiş, Atatürk'ün reformları ise ülkenin Batı ile bütünleşme ve modernleşme sürecine yön vermiştir.

Türkiye; barındırdığı çeşitli etnik, dini ve kültürel ögeler sayesinde zengin bir kültürel kimliğe sahiptir. Bu çeşitlilik, ülkenin kültürel diplomasi çabalarını etkilemiş ve Türkiye'nin dünya genelinde farklı kültürel ve coğrafi bölgelerle etkileşim kurmasına imkân sağlamıştır. Türkiye'nin kültürel diplomasi çabaları, uluslararası alanda çeşitli etkinlik ve projeler aracılığıyla kendini göstermektedir. Bu çabalar arasında, uluslararası alandaki başarısıyla öne çıkan Türk yapımı dizi, film ve belgeseller gibi farklı türdeki yapımlar da bulunmaktadır. Türkiye; kültür, politika, turizm gibi pek çok konuda uluslararası platformlarda tanıtılmakta ve kültürel etkileşimin artırılması amacıyla önemli adımlar atılmaktadır. Türkiye'nin kültürel diplomasi alanındaki kurumları da bu çabaları koordine ederek bu alanda etkili bir rol oynamaktadır. Dışişleri Bakanlığı, İletişim Başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, TİKA, YTB, Yunus Emre Enstitüsü ve TÜRKSOY gibi kurumlar, Türkiye'nin kültürel mirasını ve tarihsel zenginliklerini uluslararası alanda tanıtmak için çeşitli faaliyetler düzenlemekte ve ülkenin kültürel diplomasi alanındaki etkisini artırmayı hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda medya da kamu diplomasisinin önemini ve etkisini artırarak ülkelerarası anlayışı, iş birliğini ve güveni teşvik etmekte; ülkemizin birçok alandaki tutum ve konumunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'nin, ülke dinamiklerinin önemli bir sacayağı olan medya ile yürüttüğü kültürel diplomasi çabaları, uluslararası alanda güçlü ilişkilerin ve pozitif etkilerin kurulmasına yardımcı olmaktadır. Bu güçlü ilişkilerin ve pozitif etkilerin kurulmasında da Türkiye'nin kamusal nitelikteki medya organı Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), Türkiye'nin sesini dünya geneline duyurmayı ve uluslararası alanda görüşlerini sergilemeyi hedefleyen bir kuruluş olarak kendini göstermektedir. TRT, ulusal ve uluslararası yayınlarıyla Türkiye'nin kültürel, tarihi ve ideolojik bağlarını sürdürmeyi amaçlamakta; uluslararası alanda Türkiye'nin tanıtımına önemli katkılar sağlayarak ülkenin uluslararası iletişiminde önemli bir rol oynamaktadır.

TRT'nin uluslararası televizyon yayıncılığı stratejisi, Türkiye'nin medya sektöründeki uluslararası ilişkilerdeki rolünü güçlendirmeyi hedeflemektedir. Bu strateji, çeşitli dillerde yayın yapan kanallar aracılığıyla Türkiye'nin kültürel, tarihi ve ideolojik bağlarını sürdürmeyi, uluslararası alanda etkili ve dezenformasyondan uzak bir şekilde temsil edilmesini sağlamaktadır.

Türkiye'yi doğru ve gerçekçi bir şekilde Arap dünyasına tanıtmak, Arap coğrafyasındaki etkisini artırmak, toplumlararası kültürel bağları güçlendirmek vb. amaçlara

yönelik önemli bir temsil aracı olarak TRT Arabi öne çıkmaktadır. Kanal, Arapça dilinde yayın yaparak Türkiye'nin çeşitli alanlardaki misyonunu doğru bir şekilde aktarmayı ve Arap dünyasına "Türkiye penceresi"ni açmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede TRT Arabi; haber, belgesel ve kültür programlarıyla geniş bir izleyici kitlesine ulaşmakta ve sosyal medya platformları aracılığıyla etkileşimini artırmaktadır. Kanalın uluslararası arenadaki etkisi giderek artmakta ve Türkiye'nin küresel düzeyde tanıtımına önemli katkılar sağlamaktadır. TRT Arabi'nin genişleyen hedef kitlesi ve uluslararası haber kanalı olma niteliği, Türkiye'nin Arap dünyasındaki varlığını güçlendirmekte ve kültürel etkisini artırmaktadır.

Bu çalışma, Türkiye'nin uluslararası iletişim stratejilerinde merkezi bir rol oynayan TRT Arabi'nin küresel medyadaki fonksiyonunu, kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramları bağlamında analiz etmiştir. Bu analize göre TRT Arabi; kamu diplomasisi ve uluslararası medya arasındaki yakın ilişkiyi vurgulamış, devletlerin uluslararası alandaki etkilerini artırmak ve imajlarını güçlendirmek için medyayı önemli bir araç olarak kullanabileceklerini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, uluslararası medyanın, devletlerin kültürel, ideolojik ve insani faktörleri kullanarak uluslararası alandaki etkilerini artırma sürecine kritik bir katkı sağladığı belirlenmiş; Türkiye menşeli bir kanal olan TRT Arabi'nin de diasporalar dahil olmak üzere dünyanın çeşitli ülkelerinde yaşayan Araplar ile Arapça bilen kişileri hedef kitle edinerek bu rolü kapsamlı bir şekilde üstlendiği görülmüştür.

Özellikle Ukrayna-Rusya ve Filistin-Gazze savaşları ile dünya gündemini sarsan pek çok konuda TRT Arabi'nin insancıl ve adalete dayalı yaklaşımı dikkat çekmektedir. Kanal, Türk dış politikasına uygun olarak insan odaklı içerikler üretmekte; bu yaklaşımıyla güçlü bir misyon yürütmektedir. Ayrıca, "gönül coğrafyası" kavramını somut bir şekilde temsil eden TRT Arabi, Türkiye'nin kamu diplomasisinin önemli bir unsuru olarak değerlendirilmektedir.

TRT Arabi, Türkiye'nin kamu diplomasisi stratejisinin önemli bir parçası olarak küresel medyada etkili bir rol oynamaktadır. Kanal; geniş yayın ağı, hedef kitlesi ve özgün içerikleriyle objektif bir bakış açısıyla yayıncılık yapmakta ve Türkiye'nin değerlerini küresel düzeyde temsil etmektedir.

Fas'ta meydana gelen deprem, Libya'daki sel felaketi, Sudan'da yaşanan politik krizler ve G20 Liderler Zirvesi gibi dünya gündemini meşgul eden konuların yanı sıra ilk yerli otomobil TOGG'un tanıtımı, ilk yerli ve milli uydu İMECE'nin fırlatılması, Altay Tankı'nın Türk Silahlı Kuvvetleri'ne teslimi, TEKNOFEST etkinlikleri gibi ulusal düzeydeki önemine ek olarak küresel düzeyde duyurulmasının ülke imajının çeşitli yönlerine

ciddi katkıyı haiz olduğu konuların da kesintisiz, yerinden ve doğru bilgilerle aktarılmış olması TRT Arabi'nin küresel medyadaki rolünü ortaya koymaktadır. Dolayısıyla hızlı haber ağı, Türkiye'nin uluslararası gelişmelere yönelik tutumunun birinci ağızdan aktarımı, hedef kitleyle olan tarihi, kültürel, coğrafi ve dini bağın varlığının yayıncılık güvenini artırması ve objektif haber yayını politikası doğrultusunda "söylenmeyeni söyleme" düsturu gibi özellikler, güvenilir kaynaktan kanaat oluşturma eğiliminde olan uluslararası toplum hafızasını şekillendirme ve yönlendirmede TRT Arabi'nin ilgili rolünü etkin kılan unsurlar arasında yer almaktadır.

Öneriler

TRT Arabi'nin küresel medyadaki rolünü daha da güçlendirmek ve Türkiye'nin kamu diplomasisine daha etkin bir katkı sağlamak için dikkate alınması gereken öneri niteliğinde birtakım görüşlere ulaşılmıştır.

Uluslararası ilişkiler ve uluslararası politikada her zaman var olan ve önemi giderek artan "güç" kavramı üzerine yapılan araştırmalar, tarih boyunca çeşitli unsur ve deneyimlerin eklenmesiyle farklı bir boyuta evrilmiştir. Bu bağlamda sert güç, devletlerin güvenlik algı ve kaygılarında kritik bir rol oynayıp bu rolünü hâlen sürdürmekteyse de sert güç kavramına ek olarak yumuşak güç kavramı da her geçen gün artan kapsam ve etkisiyle ülkelerin dış politika stratejilerindeki yerini almıştır. Sert güç, caydırıcılık özelliği taşıdığı için proaktif önlemler alınabilmesine olanak tanırken yumuşak güç bu tür bir özelliğe sahip değildir. Bu bağlamda, çalışma, yumuşak güç aracı olarak TRT Arabi'nin politik konularda Türkiye'nin sesi olması ve tanıtım niteliğindeki kültürel içerikli yayın ve haberlerine odaklanmaktadır. Bu nedenle, önemine binaen kanal hakkında yapılacak karşılaştırmaya dayalı çalışmalar ile nitelikli söylem analizi çalışmaları konuya ilgi duyan araştırmacılar için incelenmesi önerilen konular arasında yer almaktadır.

Politik görüşler ile kültürel değerlerin başka toplumlara aktarımı, tarih boyunca çeşitli yollarla gerçekleşmiştir. Bu aktarım süreci, kimi zaman savaşlar ve zor kullanma yoluyla, kimi zaman bilinçli ya da bilinçsiz olarak kültürel etkiye maruz kalma şeklinde olmuştur. Günümüzde ise bu süreç, yoğun olarak uluslararası yayın niteliğine sahip haber kanalları ile sosyal medya platformları aracılığıyla gerçekleşmektedir. Dolayısıyla araştırmacılara TRT Arabi'nin sosyal medya platformlarının araştırılması ve incelenmesi de önerilmektedir. Zira sosyal medya, küresel iletişimin hızlanması ve geniş kitlelere ulaşma potansiyeli nedeniyle önemli bir araç haline gelmiştir.

Sayılan nedenlerle medya kanallarının etkin, nitelikli ve dikkat çekici haberlerle desteklenmesi gerekliliği TRT Arabi'nin yayın faaliyetlerinde karşılaştığı zorluklara çözüm bulunmasını zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla kanalın aktarım objektifliği ile yayın kalitesine verdiği önem kadar insan kaynaklarının karşılaşması muhtemel sorunlarına eğilmek de bu çalışma sonucu ulaştığımız öneri niteliğindeki verilere zemin hazırlayan tespitlerdir. Savaş koşulları başta olmak üzere yayın faaliyeti sırasında gerekli görülen hukuki sözleşme ve anlaşmaları incelemek ve gerekli görüşme ve yazışmaları yapmak üzere kanala özel birimler oluşturulmalıdır. Böylece yayın faaliyetleri daha kesintisiz ve sorunsuz ilerleyecek ve yayınlar ivme kazanacaktır. Uluslararası kanal muhabirlerinin dünyadaki gelişmelere göre devamlı surette ülke değiştirmesi, gerekli görülen durumlarda finansal aktarımları aksattığından bu konuda küresel düzeyde çözüm sağlayacak yollar bulunmalı; böylece muhabirlerin performans ve ilgisi artırılmalıdır. Yayın faaliyetlerinin yürütüldüğü kanallar arasında istatistiğe dayalı olarak en çok bulunulan ülkeler tespit edilerek sırasıyla ülkelerde bulunan sağlık kuruluşlarıyla anlaşmalar yapılarak kanal çalışanlarının sağlıkları güvence altına alınmalıdır. 12 Nisan 2024 tarihinde gerçekleştiği gibi kanal ekibine yönelik saldırılar öngörülerek -mümkün nispette- ülkelerarası iletişim yolları ve anlaşma yöntemleri kullanılarak prestijin de dahil olduğu güvenlik unsurları sağlamlaştırılmalıdır.

TRT Arabi her geçen yıl yayın çeşitliliğini artırarak haber başta olmak üzere kültür, tarih ve spor gibi konulara da ağırlık vermektedir. Ancak izleyicinin en çok ekran başında bulunduğu saatlerde, kanalı ana akım medya grubuna dahil edecek nitelikte dizi benzeri yapımlar ya da uzun soluklu belgeseller bulunmamaktadır. Bu doğrultuda, izleyicide merak uyandıracak ve takip etme isteği oluşturacak müteselsil yayınlara da yer verilebilir. Bununla birlikte sosyal medyayı aktif kullanarak seyircilerin görüşlerine anlık olarak yer verilen interaktif bir yayın süreci işletilebilir.

Sonuç olarak, TRT Arabi'nin kültürel içerikli haberlerinin yumuşak güç aracı olarak incelenmesi, Türkiye'nin uluslararası arenada kendini tanıtma ve algıyı şekillendirme çabalarının bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, TRT Arabi'nin rolü, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde yumuşak gücünü artırma stratejilerinin bir örneğini sunmaktadır. Gelecekteki araştırmaların, TRT Arabi'nin yanı sıra Türkiye'nin diğer medya organlarını da kapsayacak şekilde genişletilmesi ve çeşitli içerik türlerinin yumuşak güç üzerindeki etkilerinin detaylı bir şekilde incelenmesi önerilmektedir. Bu tür geniş çaplı çalışmalar, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde yumuşak güç stratejilerini daha etkili bir şekilde kullanmasına ve medyadaki stratejik konumunu güçlendirmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca, farklı medya platformlarının ve içeriklerinin yumuşak güç üzerindeki

etkilerini anlamak, Türkiye'nin kültürel diplomasi ve kamu diplomasisi çabalarına dair daha derinlemesine bir kavrayış sağlayarak uluslararası alanda daha etkili ve hedeflenmiş iletişim stratejileri geliştirilmesine olanak tanıyacaktır. Bu doğrultuda, TRT Arabi ve diğer medya organlarının sinerjik bir şekilde çalışması, Türkiye'nin küresel medyadaki imajını güçlendirecek ve kamu diplomasisine daha etkin bir katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

223qw4. (2023). **توقيع اتفاقية تصدير الحبوب الأوكرانية** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/shorts/LLqJrE6MwFs

Akcakaya, E. (2020). Kültürel diplomasi bağlamında Türkiye'deki uluslararası film festivalleri [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]

Akçay, N. C. (2014). Kamu diplomasisi aracı olarak kültürel diplomasi ve Fransa'nın Afrika ülkelerine yönelik uluslararası öğrenci programları örneği [Uzmanlık tezi, Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı]

Akgül, S. K., Pazarbaşı B. & Yıldız, G. (2023). Dış politika alanında siyasal iletişim aracı olarak sosyal ağ (Twıtter) kullanımının karar alma sürecine etkisi: Su 24 Rus uçağının düşürülmesi ile ilgili Türk ve Rus siyasi haber aktörlerinin tweet iletilerinin analizi. AJIT-E: Academic Journal of Information Technology, 7(25), 37-70. doi.org/10.5824/1309-1581.2016.4.003.x

Akkaya, G. (2019). Anlatı unsurları açısından TRT Belgesel kanalı içeriği [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]

Al Jazeera. (2024, Şubat). In Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Al_Jazeera_Arabic Erişim tarihi:16.02.2024

Alemdar, A. (2018). Kültürel diplomasi: Almanya ve Türkiye örneği [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]

Alhammouri, L. M. (2013). The road to the White House through Arab eyes: Analysis of frames and credibility as presented by Alarabiya, Alhurra and Aljazeera [Doctoral dissertation, Brunel Univesity]

Alhurra. (2024, Ocak). In Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Alhurra Erişim tarihi: 23.01.2024

Appel, R., Irony, A., Schmerz, S. & Ziv, A. (2008). Cultural diplomacy: An important but neglected tool in promoting Israel's public image. The interdisciplinary center Herzliya Lauder School of government, diplomacy and strategy argov fellows program in leadership and diplomacy. https://www.culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/cultural_diplomacy/Cultural_Diplomacy__Ronit_Appel,_Assaf_Irony,_Steven_Schmerz,_Ayela_Ziv.pdf Erişim tarihi:20.04.2024

Arı, Y. (2023). Bir insanlık suçu ve soykırım trajedisi: İsrail'in Filistinlilere uyguladığı devlet terörü nedeniyle yargılanması gerektiğine dair bir değerlendirme. Darulhadis İslami Araştırmalar Dergisi, 5, 16-38. doi.org/10.61216/darulhadisdergisi.1392165

Arklan, Ü. (2016). Sosyal medyanın siyasal amaçlı kullanımı: Ağ kuşağının kullanım alışkanlıkları üzerine bir araştırma. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 4(2), 618-657. doi.org/10.19145/gujofoc.87504

Arvas, A. F. (2022). Türkiye'nin kamu diplomasisinde medyanın önemi: TRT Avaz örneği [Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi]

Aslan, Ö. & Öztekin, A. (2020). Kamu diplomasisi örneği olarak RTÜK Çalıştayları: Gelecekle İletişim Çalıştayları'na katılan yabancı uyruklu öğrenciler üzerine bir inceleme. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 8(2), 1437-1465. doi.org/10.19145/e-gifder.727313

el-Aşî, H. (Spiker). (2023, 3 Ekim). Haber bülteni [Televizyon yayını]. TRT Arabi.

Avşar, Z. & Koyuncu, S. (2022). Teorik çerçevede kültürel diplomasi. Avşar, Z., Şahin, M., Küçükyılmaz, M., Ökten, S. & Mariana Popescu Veske (Ed.), Türkiye'nin yumuşak güç enstrümanı olarak kültürel diplomasi ve iletişim içinde (s. 19). Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları.

Aydemir, E. (2016). Dış politikada yumuşak güç ve medya. Kalkedon Yayınları.

Bağır, M. A. (2019). Tanrısız Yahudiliğe doğru: Hümanist Yahudilik ve temel değerleri. Kalemname, 4(8), 177-209.

Bağış, E. (2013). Kamu diplomasisi ve lobicilik. Yalçınkaya, A. & Özgen Y. (Ed.), Kamu diplomasisi, içinde Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.

Bahçacı, V. (2022). Kültürel diplomasinin yumuşak güç olarak sinema filmlerinde kullanımı üzerine nitel bir analiz [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]

Bayrakçı, M. (2023, Aralık). Gazeteciler, "savaş döneminde medya"yı konuştu: İşgale karşı söylem dili nasıl oluşturulmalı? Independent Turkish, https://www.indyturk.com/node/678161/haber/gazeteciler-savaş-döneminde-medyayı-konuştu-işgale-karşı-söylem-dili-nasıl Erişim Tarihi: 02.04.2024

Bayraktar, B. (2013). Oslo barış süreci. Küre Yayınları.

Bayraktar, Z. (2012). Türkiye'nin balkanlardaki yumuşak gücü Türk kültürü. Karadeniz Araştırmaları, 35(35), 181-189.

BBC Arabic. (t.y.). In Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/BBC_Arabic. Erişim tarihi: 23.02.2024

BBC News Arabic. (2024, Ocak). In Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/BBC_News_Arabic Erişim tarihi: 23.01.2024

BBC. (2013). About the BBC: BBC world dervice. BBC Resmi Web Sitesi, https://www.bbc.com/aboutthebbc/whatwedo/worldservice Erişim tarihi: 23.01.2024

Bekfelavi, K. (2017). Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle ilişkilerinde yumuşak güç faktörü olarak Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı ve Yunus Emre Enstitüsü [Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi]

Bekiroğlu, O. (2019). Propaganda, kamu diplomasisi ve nesnellik sarkacında uluslararası yayıncılık: Geçişkenlik ekseninde bir işlevler dizisi. Erciyes İletişim Dergisi, 6(1), 641-662. doi.org/10.17680/erciyesiletisim.473012

el-Bekrî, H. (Spiker). (2023a, 4 Ekim). Haber bülteni [Televizyon yayını]. TRT Arabi.

el-Bekrî, H. (Spiker). (2023b, 5 Ekim). Haber bülteni [Televizyon yayını]. TRT Arabi.

Bendaş, K. (2022). Dijitalleşen dünyada medyanın dönüşümü: Geleneksel medyadan yeni medyaya geçiş ve Türkiye'de internet haberciliği. Anasay (22), 373-396. doi.org/10.33404/anasay.1185803

Benhaim, Y. & Öktem, K. (2015). The rise and fall of Turkish soft power, discourse in foreign policy under Davutoğlu and Erdoğan. European Journal of Turkish Studies, 21, 5–20. doi.org/10.4000/ejts.5275

el-Bergusi, M. (Konuk). (2023, 7 Ekim). Haber bülteni [Televizyon yayını]. TRT Arabi.

Bulut, F. (2019). Küresel siyasette kültürel diplomasinin yeri: Türkiye'nin durumuna dair tespit ve öneriler (Politika notu no. 2019/09). İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği.

Bulut, H. & Bulut, S. (2023). YouTube'da haberciliğin maddi koşulları ve platformun çizdiği sınırların incelenmesi. Erciyes İletişim Dergisi, 10(2), 725-747. doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1269517

Bülbül, R. (2000). Genel gazetecilik. Nobel Yayıncılık.

Canlı, E. (2023, Ekim). Fanatik Yahudilerin Mescid-i Aksa baskınları bugün de devam etti. AA Haber, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fanatik-yahudilerin-mescid-i-aksa-baskinlari-bugun-de-devam-etti/3008311 Erişim tarihi: 15.02.2024

Carr, E. H. (1983). The twenty years' crisis 1919–1939: An introduction to the study of international relations. Macmillan.

Cesur, S. & Paker, O. (2007). Televizyon ve çocuk, çocukların TV programlarına ilişkin tercihleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(19), 106-125.

CNN (2022, Ocak) Arabic celebrates 20 years with audience growth, new partnerships and editorial focus on stories of female empowerment and Arab youth." CNN Press Room, https://cnnpressroom.blogs.cnn.com/2022/01/19/cnn-arabic-celebrates-20-years-with-audience-growth-new-partnerships-and-editorial-focus-on-stories-of-female-empowerment-and-arab-youth/ Erişim tarihi: 23.01.2024

CNNTürk (2013, Nisan). 63 isimden oluşan akil insanlar. CNNTürk.com, https://www.cnnturk.com/2013/guncel/04/03/iste.63.isimden.olusan.akil.insanlar.listesi/702744.0/index.html Erişim tarihi:15.02.2024

Cull, N. J. (2009). Public diplomacy: lessons from the past. Figueroa Press.

Cull, N. J. (2006, Nisan) Public diplomacy before gullion: The evolution of a phrase. USC Center on Public Diplomacy Blog, https://uscpublicdiplomacy. org/blog/public-diplomacy-gullion-evolution-phrase Erişim tarihi: 27.11.2023

Cummings, M. (2003). Cultural diplomacy and the United States government: A survey. Center for Arts and Culture. https://www.americansforthearts.org/sites/default/files/MCCpaper.pdf. Erişim tarihi: 15.02.2024

Çakır, F. (2022). Pierre Bourdieu sosyolojisi ekseninde kültürel diplomasi ve yumuşak güç olarak çeviri [Doktora tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Çiçek, A. & Turan, A. (2023). Public diplomacy, migration and refugee politics: the case of Türkiye. Research Studies Anatolia Journal, 6(4), 584-613. doi.org/10.33723/rs.1359339

Çiçek, A. (2022). Soft power, public diplomacy and public diplomacy techniques: A conceptual evaluation. Turkish Business Journal, 3(6), 103-119. doi.org/10.51727/tbj.1203804

Çiçek, A. (2023). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin uluslararası öğrenci politikası ve Türk kamu diplomasisine katkıları. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 24(1), 56–90. doi.org/10.17494/ogusbd.1206301

Dirik, Ç. (2007). Küreselleşme çerçevesinde küresel medya-Türk medyası ilişkisi [Doktora tezi, Ege Üniversitesi]

Doğan, E. (2012). Kamu diplomasisinin sunduğu fırsatlar ve kısıtlamalar üzerine. Özkan, A. (Ed.), Kamu diplomasisi içinde (s. 18). Tasam Yayınları.

Doğangil, B. (2022). Yurt dışında ödül alan Türk filmleri. Bifikir, https://www.bifikir.com/yurt-disinda-odul-alan-turk-filmleri-i321156 Erişim tarihi: 01.01.2024

Eliş, M. & Arslan, N. (2021). Kars'ta yerel basın (1980-2000). Bellek Uluslararası Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi, 3(1), 70-86. doi.org/10.52735/bellek.948928

El-Nawawy, M. & Powers, S. (2008). Mediating conflict: Al-Jazeera english And the possibility of a conciliatory media. Figueroa Press.

Erdoğan, İ. (2007). Türkiye'de gazetecilik ve bilim iletişimi yapısal özellikler sorunlar ve çözüm önerileri. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.

Eren, E. (2019). Medya diplomasisi aktörü olarak TRT ve balkanlardaki örnek faaliyetleri. TRT Akademi Dergisi, 4(7), 26-41.

Eren, E. (2020). Cumhurbaşkanlığı kararnameler ışığında Türk kamu diplomasisinin yeni yapısı. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(16), 111-132.

Eryılmaz, Y. Ö. (2018). Yumuşak güç ve sinema [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi]

Eyüpoğlu, H. (2018). Kamu diplomasisi: aktörler, türler, araçlar ve teknik bakımından bir inceleme [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]

Filistin Sağlık Bakanlığı, (2024). 1 Nisan 2024 tarihli İsrail'in Filistin saldırı bilançosu. Yazar. https://site.moh.ps/Content/File/eocHcl8hiMFehs61h4T3JErK_NG7JROc3hfnOCAnFF9lTDBJx.pdf. Erişim tarihi: 02.04.2024

France 24. (2018, Aralık). About us. France 24 Resmi Web Sitesi, https://www.france24.com/en/about-us Erişim tarihi: 23.01.2024

Garakhanova, N. (2023). Türkiye Cumhuriyeti'nde 100 yılda kültür diplomasisi gelişimi. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi (64), 210-229. doi.org/10.47998/ikad.1362459

Gilboa, E. (1998). Media diplomacy. Harvard International Journal of Press/Politics, 3(3), 56–75. doi:10.1177/1081180x98003003005

Gilboa, E. (2001). Diplomacy in the media age: Three models of uses and effects. Diplomacy and Statecraft, 12(2), 1–28. doi.org/10.1080/09592290108406201

Gilboa, E. (2005). Media-Broker diplomacy: When journalists become mediators. Critical Studies in Media Communication, 22(2), 99–120. doi.org/10.1080/07393180500071998

Gilboa, E. (2016). Digital diplomacy. In P. Kerr, & P. Sharp (Eds.). Constantinou (pp. 540–661). The SAGE Handbook of Diplomacy.

Gregory, B. (2011). American public diplomacy: enduring characteristics, elusive transformation. The Hague Journal of Diplomacy, 6(3-4), 351-372. doi.org/10.1163/187119111X583941

Göksu, O. (2023). 21. yüzyılda Türkiye'nin kamu diplomasisi ve yumuşak gücü: yapısı, araçları ve mesajları. erciyes iletişim dergisi, 10(2), 845-870. doi.org/10.17680/erciyesiletisim.1273435

gsmmobile6531. (2023). **حوار بين طفلة والرئيس أردوغان** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/shorts/pOlC221LnLA

Güçhan, G. (1993). Sinema-toplum ilişkileri. Kurgu, 12(2), 49-69.

Gülada, M.O. (2020). Joseph Goebbels'in radyo propagandasının mizah çekiciliği bağlamında karikatürlerdeki sunumu. TRT Akademi Dergisi, 5(9), 316-333.

Gündoğmuş, Y. N. (2023, Nisan). Anadolu Ajansı 103 yıllık tecrübesiyle doğru haber için çalışıyor. AA Haber, https://www.aa.com.tr/tr/kurumsal-haberler/anadolu-ajansi-103-yillik-tecrubesiyle-dogru-haber-icin-calisiyor/2863964 Erişim tarihi: 23.01.2024

Güner, S. (2022). Türkiye'nin kamu diplomasisi ve yumuşak güç uygulamalarında medya aktörü: TRT Avaz örneği [Yüksek lisans tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi]

Güner, S. (2021). Türkiye'nin kamu diplomasisi ve yumuşak güç uygulamalarında medyanın rolü: TRT'nin uluslararası kanalları üzerine bir değerlendirme. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2), 145-168.

"Haber Bülteni". (2023, 7 Ekim). Televizyon yayını. TRT Arabi.

"Haber Bülteni". (2023, 9 Ekim). Televizyon yayını. TRT Arabi.

Halef, İ. (Muhabir). (2023, 3 Ekim). Haber bülteni [Televizyon yayını]. TRT Arabi.

Havle Sky News Arabiyye. (2024, Nisan). Sky News, https://www.skynewsarabia.com/about حول-سكاي-نيوز - Erişim tarihi:19.04.2024

Issawi, E. & Baumann, G. (2010). The BBC Arabic service: Changing political mediascapes. Middle East Journal of Culture and Communication, 3(2), 137-151. doi.org/10.1163/187398610X509986

İztayeva, V. & Abzhaparova, L. (2017). Purpose and methods of public diplomacy. Alınteri Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), 43-51. doi.org/10.309219

Joseph91855. (2024). **من الجيل الخامس في أولى طلعاتها KAAN تعرَّف المقاتلة التركية ..F-35تنافس الـ الجوية** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=n_1F3eJXcB8

Kahlaoui, A. [KahlaouiACH]. (2024, Nisan 4). **المزيد من النجاح أحسن قناة من ناحية المحتوى** [Tweet]. Twitter. https://twitter.com/TRTArabi/status/1775888942023295008

Kalın, İ. (2011). Soft power and public diplomacy in Turkey. Perceptions: Journal of International Affairs, 16(3), 5-23.

Kalın, İ. (2012, Aralık). "Ulusal çıkar, ince güç." Açık Görüş, https://www.star.com.tr/acik-gorus/bir-turkiye-uclemesi-ulusal-cikar-itibar-ince-guc-haber-708514/ Erişim tarihi:15.02.2024

Karadeniz, Y. (2022). Türkiye'nin kamu diplomasisinde TRT World'ün rolü. Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, 4(9), 560-578. doi.org/10.47994/usbad.1090133

Karahan, M. (2022). Bir yumuşak güç unsuru olarak Maarif Vakfının Türkiye'nin uluslararası ilişkilerindeki rolü [Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi]

Karaman, M. L. (1991). Uluslararası ilişkiler çıkmazında filistin dorunu. İz Yayınları.

Kavukoğlu, S. (2018). Türk kamu diplomasisi: Halkla ilişkiler eksenli model arayışları. Eğitim Yayınevi.

Kelman, H. C. (2007). The Israeli-Palestinian peace process and its vicissitudes: Insights from attitude theory. American Psychologist, 62(4), 287-303. doi.org/10.1037/0003-066X.62.4.287

Kıran, S., Küçükbostancı, H. & Emre, E. İ. (2020). Sosyal medya kullanımının kişiler üzerindeki etkilerinin incelenmesi. Bilişim Teknolojileri Dergisi, 13(4), 435-441. doi.org/10.17671/gazibtd.693331

Kocabıyık, H. (2019). Değişen diplomasi anlayışı, kamu diplomasisi ve Türkiye. Avrasya Etüdleri Dergisi, 55(1), 163-196.

Le Bon, G. (1997). Kitleler psikolojisi. Hayat Yayınları.

Melissen, J. (2005). The new public diplomacy: Between theory and practice. In Jan Melissen (Ed.), The new public diplomacy: Soft power in international relations (pp. 3-5). Palgrave Macmillan. doi.org/10.1057/9780230554931

Men nahnü. (2020, Şubat). Alhurra. https://www.alhurra.com/2020/02/26نحن Erişim tarihi:23.01.2024

Men nahnü. (t.y.). France 24. https://www.france24.com/ar/من-نحن Erişim Tarihi: 23.07.2023

Middle East Broadcasting Networks. (2019, Eylül). In Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Middle_East_Broadcasting_Networks. Erişim tarihi: 23.01.2024

Miladi, N. (2006). Satellite TV news and the Arab diaspora in Britain: Comparing AlJazeera, the BBC and CNN. Journal of Ethnic and Migration Studies, 32(6), 947-960. doi.org/ 10.1080/13691830600761552

mohmmedalshamyalshamy4829. (2023). **عربي: الاحتلال يحاول إيجاد خطّ رجعة بعدم الإعلان عن التوغل أو الحرب البرية** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=Kkef0870i_g

Nakamura, K. H. & Weed, M. C. (2009). U.S. public fiplomacy: Background and current issues. Congressional Research Service.

Nye, J. S. (2005). Soft power: The means to success in world politics. Public Affairs.

Orhun Öz, Z. (2021). Türk dış politikası zemininde kültürel diplomasi: Kuram, araç ve uygulama [Yüksek lisans tezi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Üniversitesi]

Ökten, S. (2022). Kültürel diplomasi ve medya. Avşar, Z., Şahin, M., Küçükyılmaz, M., Ökten, S., & Popescu Veske (Ed.), Türkiye'nin yumuşak güç enstrümanı olarak kültürel diplomasi ve iletişim içinde. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları.

Önk, Ü. Y. (2011). Televizyonda savaş haberleri üzerine bir karşılaştırma 2003 Irak ve 2011 Suriye olayları. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 6(24), 3990-4006. doi.org/10.19168/jyu.89865

Özkan, A. (2015). 21. Yüzyılın stratejik vizyonu kamu diplomasisi ve Türkiye'nin kamu diplomasisi imkânları stratejik rapor:70. TASAM.

Özkoç, Ö. (2009). Savaş ve Barış: Doksanlı Yıllarda Filistin-İsrail Sorunu. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 64(3), 167-195.doi.org/10.1501/SBFder_0000002117

Pajtınka, E. (2014). Cultural Diplomacy in the theory and practice of contemporary international relations. Politické Vedy/Political Sciences, 17(4), 95-108.

Palloshi, S. (2015). The influence of the CNN effect and the Al Jazeera effect on American foreign policy. Maltepe University- Communication Faculty Journal, 2(2), 43-67.

Partner , P. (1988) Arab voices: The BBC Arabic service 1938-1988. London: British Broadcasting Corporation.

Peres, R., Talwar, S., Alter, L., Elhanan, M. & Friedmann, Y. (2020). Narrowband influencers and global icons: üniversality and media compatibility in the communication patterns of political leaders worldwide. Journal of International Marketing, 28(4), doi.org/10.1177/1069031X19897893

Poyraz, E. & Dinçer, M. (2016). Küreselleşen dünyada Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri. Intermedia Uluslararası e-Dergisi, 3(4), 30-48.

Purtaş, F. (2013). Türk dış politikasının yükselen değeri: Kültürel diplomasi. Gazi Akademik Bakış, 7(13), 1-14.

Purtaş, F. (t.y.). Türk Cumhuriyetlerinin kültürel entegrasyonu ve Türksoy, https://tasam.org/Files/Icerik/File/F%C4%B1rat_PURTA%C5%9E.pdf_9b330256-1fba-4996-8e31-abe2f4187d51.pdf. Erişim tarihi: 16.02.2024

Ramazân, H. [Hany87172Rmdan]. (2024, Mart 24). **الحكومة التركية** [Tweet]. Twitter. https://twitter.com/TRTArabi/status/1771533558881907055

realitydany8972. (2019). **الرئيس أردوغان يتناول السحور مع طلاب جامعيين في سكنهم بعد دعوة من أحد الطلاب له عبر تويتر** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=riCwv-ozyws

RT Arabic. (t.y.). In Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/RT_Arabic Erişim tarihi: 23.01.2024

RTÜK. (2023). RTÜK'ün 13. Gelecekle İletişim Çalıştayı Bosna-Hersek'te başlıyor. RTÜK, https://www.rtuk.gov.tr/rtukun-13-gelecekle-iletisim-calistayi-bosna-hersekte-basliyor/4598 Erişim tarihi:16.02.2024

Savaş, C. (2020). Uluslararası ilişkilerde yumuşak gücün temel bir birleşeni olarak kültürel diplomasi ve kültürel etki stratejileri. Diplomasi ve Strateji Dergisi, 1(1), 17-31.

Schneider, C. P. (2005). Culture communicates: US diplomacy that works In Jan Melissen (Ed.), The new public diplomacy: Soft power in international relations (pp. 147-164). Palgrave Macmillan. doi.org/10.1057/9780230554931

Sharp, P. (2005). Revolutionary states, outlaw regimes and the techniques of public diplomacy. İn Jan Melissen (Ed.), The new public diplomacy: Soft power in international relations (p. 106). Palgrave Macmillan. doi.org/10.1057/9780230554931

Shinar, D. (2000). Media diplomacy and 'peace talk'. The Middle East and Northern Ireland. Gazette, 62(2), 83-97. doi.org/10.1177/0016549200062002001

Snow, N. (2009). Rethinking public diplomacy. İn Nancy Snow ve Philip Taylor (Ed.), Routledge handbook of public diplomacy (p. 3). Routledge International Handbooks.

Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z. & Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama, Selçuk İletişim, *7*(4), 23-32. doi.org/10.18094/si.92009

Son Dakika. (2023, 4 Ekim). [Televizyon yayını] TRT Arabi.

Şehitoğlu, R. & Eren, E. (2022). Konferans diplomasisi perspektifinde Antalya Diplomasi Forumu'nun uluslararası ilişkilerdeki rolü. İletişim ve Diplomasi(7), 185-204. doi.org/10.54722/iletisimvediplomasi.1111491

Taşçı, E. H. (2023). Bir kültürel diplomasi örneği olarak TRT Avaz [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü. (t.y.). Türkiye'deki uluslararası film festivalleri. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Resmi Web Sitesi, https://sinema.ktb.gov.tr/TR-145428/turkiye39deki-uluslarasi-film-festivalleri.html Erişim tarihi:01.01.2024

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (t.y.). Başkanlığımız. https://ytb.gov.tr/kurumsal/baskanlik Erişim Tarihi: 3 Ocak 2024

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (2023). YTB, 2023 yılında dünyanın dört bir yanında faaliyetlerine devam etti. YTB Resmi Web Sitesi, https://ytb.gov.tr/haberler/ytb-2023-yilinda-dunyanin-dort-bir-yaninda-faaliyetlerine-devam-etti Erişim tarihi:03.01.2024

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Faaliyet Raporu. (2022). 2021 faaliyet raporu. Yazar. http://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/2022/BELGELER2022/2021%20FAAL%C4%B0YET%20RAPORU.pdf. Erişim tarihi: 03.01.2024

Tokgöz, O. (2006). Temel gazetecilik. İmge Yayınları.

Topuz, Z. Ç. & Arafat, M. (2023). Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarının Filistin-İsrail barış sürecine etkisi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 78(2), 357-380. doi.org/10.33630/ausbf.1065955

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı. (2021). Türk İşbirliği Ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2021 İdare Faaliyet Raporu. Yazar. https://tika.gov.tr/publication/tika-faaliyet-raporu-2021-2021/ Erişim tarihi:03.01.2024

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı. (2022). Türk İşbirliği Ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı 2022 İdare Faaliyet Raporu. Yazar. https://tika.gov.tr/wp-content/uploads/2024/01/TIKA-2022-Idare-Faaliyet-Raporu.pdf. Erişim tarihi: 05.02.2024

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2020b). İletişim Başkanlığı 2020-2024 stratejik planı (güncellenen). Yazar. https://www.iletisim.gov.tr/images/uploads/dosyalar/%C4%B0leti%C5%9Fim_Ba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1_2020%2024_Stratejik_Plan%C4%B1_%28G%C3%BCncellenen%29.pdf. Erişim tarihi: 03.01.2024

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.). Mobil uygulamalar. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Resmi Web Sitesi, https://mobil.ktb.gov.tr Erişim tarihi: 03.01.2024

Triandis, H. C. (2001). Individualism-collectivism and personality. Journal of Personality, 69(6), 907–924. https://doi:10.1111/1467-6494.696169

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu. (2015). 2015 faaliyet raporu. Yazar. https://www.trt.net.tr/pdfs/event-reports/2015.pdf. Erişim tarihi: 23.01.2024

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu. (2017). 2017 faaliyet raporu. Yazar. https://www.trt.net.tr/kurumsal/2017/ Erişim tarihi: 23.01.2024

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu. (2020). 2020 faaliyet raporu. Yazar. https://www.trt.net.tr/pdfs/event-reports/2020.pdf. Erişim tarihi: 23.01.2024

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu. (2021). 2021 faaliyet raporu. Yazar. https://www.trt.net.tr/pdfs/event-reports/2021.pdf. Erişim tarihi: 23.01.2024

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu. (2022). 2022 faaliyet raporu. Yazar. https://www.trt.net.tr/pdfs/event-reports/2022.pdf. Erişim tarihi: 23.01.2024

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu. (2023). 2023 faaliyet raporu. Yazar. https://www.trt.net.tr/pdfs/event-reports/2023.pdf. Erişim tarihi: 07.08.2024

Türkten, F. (2020, Aralık). Türkiye ve Azerbaycan'dan medya alanında stratejik iş birliği. AA Haber, https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/turkiye-ve-azerbaycandan-medya-alaninda-stratejik-is-birligi/2070648 Erişim tarihi: 15.02.2024

TRT Dış Yayınlar Dairesi Başkanlığı. (2023). TRT Resmi Web Sitesi, https://www.trtvotworld.com/ Erişim: 02.01.2024

TRTa (t.y.). Kurumsal Tarihçe. TRT Resmi Web Sitesi, https://www.trt.net.tr/kurumsal/tarihce Erişim Tarihi: 22.01.2024

TRTb (t.y.). Televizyon. TRT Resmi Web Sitesi, https://www.trt.net.tr/kurumsal/televizyon Erişim tarihi: 22.01.2024

TRTHaber. (2024a, Nisan). İsrail ordusu, Şifa Hastanesinden tamamen yıkarak çekildi. TRTHaber, https://www.trthaber.com/videolar/israil-ordusu-sifa-hastanesinden-tamamen-yikarak-cekildi-71999.html Erişim tarihi: 01.04.2024

TRTHaber. (2024b, Nisan). İsrail'in TRT Arabi ekibini tank atışıyla hedef aldığı anlar kameraya yansıdı. TRTHaber, https://www.trthaber.com/videolar/israilin-trt-arabi-ekibini-tank-atisiyla-hedef-aldigi-anlar-kameraya-yansidi-72119.html Erişim tarihi: 15.04.2024

TRTHaber. (2024c, Nisan). TRT İspanyolca yayın hayatına başladı. TRTHaber, https://www.trthaber.com/trtden-haberler/trt-ispanyolca-yayin-hayatina-basladi-998.html Erişim tarihi: 30.04.2024

TRTHaber. (2020, Şubat). Kamu Diplomasisi Koordinasyon Kurulu ilk toplantısını gerçekleştirdi. TRTHaber, https://www.trthaber.com/haber/turkiye/kamu-diplomasisi-koordinasyon-kurulu-ilk-toplantisini-gerceklestirdi-463360.html Erişim tarihi: 15.02.2024.

TRT **عربي** (2024, 1 Mart). **منتدى أنطاليا الدبلوماسي ينطلق اليوم في نسخته الثالثة تحت شعار "إبراز عربي TRT الدبلوماسية في زمن الأزمات".. مزيد من التفاصيل مع مراسل** [Tweet]. Twitter. https:// https://twitter.com/TRTArabi/status/1763472664146985114

TRT **عربي**. (2024). [Twitter Hesabı]. Twitter. https://twitter.com/TRTArabi

TRT **عربي**. (2024). [YouTube kanalı]. YouTube. https://www.youtube.com/@TRTArabi/featured

Tuz, C. (2018). Orta Doğu'da Türk kamu diplomasisi: İmkanlar ve sınırlılıklar [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]

Türk Dil Kurumu. (2020, 22 Aralık). Güncel Türkçe Sözlük, https://sozluk.gov.tr/ Erişim tarihi:03.01.2024

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2020a). Sosyal Medya Kullanım Kılavuzu. Yazar. https://www.iletisim.gov.tr/uploads/docs/SosyalMedyaKullanimKilavuzu.pdf. Erişim Tarihi:05.02.2024

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. (2024, Nisan). İletişim Başkanı Altun: Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Filistin Devlet Başkanı Abbas ile görüştüğünü bildirdi. İletişim Başkanlığı Resmi Web Sitesi, https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/iletisim-baskani-altun-cumhurbaskani-erdoganin-filistin-devlet-baskani-abbas-ile-gorustugunu-bildirdi Erişim Tarihi: 15.04.2024

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. (2020-2021). Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı prestij kitabı. Yazar. https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/TKGM-Prestij-Kitabi-2020-2021.pdf. Erişim tarihi: 03.01.2024

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2019). 2019-2023 Stratejik planı. Yazar. https://www.ktb.gov.tr/Eklenti/67667,ktb20192023stratejikplani23mbpdf.pdf?0. Erişim tarihi: 03.01.2024

Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu. (1983, Kasım 11). Resmi Gazete (Sayı: 18221) https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2954.pdf. Erişim tarihi: 22.01.2024

user-gb8lm8yb5i. (2024). **تركيا تحارب الإرهاب** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=N-jkXQWPLgA

user-jj8oe1lq7j. (2023). **توقيع اتفاقية تصدير الحبوب الأوكرانية** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/shorts/LLqJrE6MwFs

user-mr9jj1ty3g. (2024). **اللواء الصمادي: عمليات المقاومة المركبَة تلحق أفدح الخسائر بالجيش الإسرائيلي** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=1oZ5sXw55oE

user-nf1py8lh4d. (2024). **من الجيل الخامس في أولى طلعاتها KAAN تعرَّف المقاتلة التركية ..F-35تنافس الـ الجوية** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=n_1F3eJXcB8

user-yf2se6gk2t. (2023). **توقيع اتفاقية تصدير الحبوب الأوكرانية** [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/shorts/LLqJrE6MwFs

Yalçınkaya, H. (2008). Savaşlarda asker-medya ilişkilerinin geldiği son aşama: İliştirilmiş gazetecilik. Uluslararası İlişkiler Dergisi, 5(19), 29-56.

Yanardağoğlu, E. (2014). Uluslararası iletişim ve kamu diplomasisi: BBC dünya servisi haber merkezi örneği. İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, (38), 115-131.

Yılmaz, A. N. & Kılıçoğlu, G. (2017). Avrupa Birliği'nin yumuşak güç kullanımı ve diğer ülkeler üzerindeki olumlu etkisi. Bartın Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(15), 83-118.

Yunus Emre Enstitüsü. (2023). Yunus Emre Enstitüsü 2023 yılı faaliyet raporu. Yazar. https://www.yee.org.tr/sites/default/files/yayin/2023_faaliyet_raporu.pdf. Erişim tarihi: 09.08.2024

Yurdigül, Y. & Zinderen, E. (2012). Yeni medyada haber dili (Ayşe Paşalı olayı üzerinden geleneksel medya ve internet haberciliği karşılaştırması). Atatürk İletişim Dergisi, 2(3), 81-91.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı **:** İbrahim Emre ÖZDOĞAN

E-posta Adresi **:** ibrahimemreozdogan@rtuk.gov.tr

İş Deneyimi **:**

Unvan	**Görev Yeri**	**Yıl**
İmam Hatip	Diyanet İşleri Başkanlığı	2019-2020
Üst Kurul Uzman Yardımcısı	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu	2021

Akademik Bilgiler

Öğrenim Durumu:

Derece	**Bölüm/Program**	**Üniversite**	**Yıl**
Lisans	İlahiyat	Ankara Üniversitesi	2018-2020
Yüksek Lisans	Arap Dili ve Belagatı	Ankara Üniversitesi	2021-2023
Doktora	Arap Dili ve Belagatı	Ankara Üniversitesi	2023 - Devam Ediyor

Yayınlar:

- *Arapça Grameri Referans Kitabı*, Akdem Yayınları, İstanbul, 2023.
- *Arapça Çözümlü Deneme Testleri*, Akdem Yayınları, İstanbul, 2023.
- *Arapça YDS - YÖKDİL - YKS Hazırlık 10 Tema / 10 Metin*, Nobel Akdemik Yayıncılık, Ankara, 2023.
- *el-Bendenîcî'nin Kitabü't-Takfiyesi (Sözlükbilim Açısından Değeri)*, İlahiyat Yayınları, 2024.
- *YDS Arapça Çıkmış Sorular ve Çözümleri*, Muarrib Yayınları, 2024.
- "Arapça Sözlük Yazım Tarihinin Ḳāfiye Ekolünde Et-Taḳfiye'nin Konumu", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 65/1 (Mayıs 2024), 317-339.
- "Dilsel Belirlemecilik Hipotezi ve Arap Dili", çev. İbrahim Emre Özdoğan, *Doğu Dilleri Dergisi* 9/1 (Haziran 2024), 1-18.

RTÜK